www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

BIH	2.40 KM
Македонија	75.00 ДЕН
Slovenija	500.00 SIT (2.09 EUR)
Sverige	28.00 SEK
USA	3.50 USD
Hrvatska	12.00 KN
Црна Гора	1.20 EUR

ISSN 0032-339-x

02871

9 770032 339010

PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

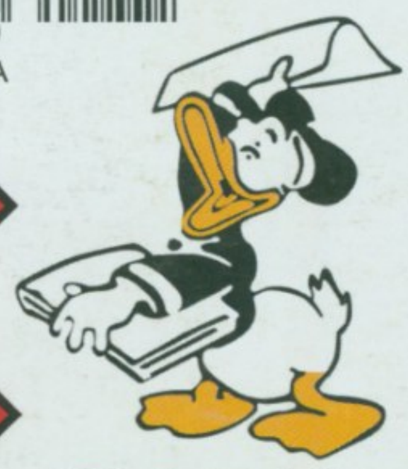

16. 2. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2871

БОГОВСКА ХРАНА

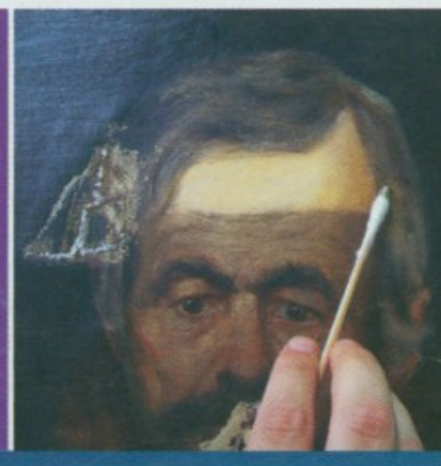

КАКО СЕ ЛЕЧЕ СЛИКЕ

6 ЗАМИСЛИ ЗА СПАС ПЛАНЕТЕ

За све од 1 до 107!

КАД КРАВЕ ЛЕТЕ У НЕБО

Веровали или не!

ГРАЂЕВИНСКИ МАТЕРИЈАЛ С КОЛОСЕУМА ПЉАЧКАН ЈЕ ВЕКОВИМА ПОСЛЕ ПРОПАСТИ РИМСКОГ ЦАРСТВА И КОРИШЋЕН ЗА ИЗГРАДЊУ ШИРОМ РИМА, ПА И ЗА БАЗИЛИКУ СВЕТОГ ПЕТРА.

ПОТРАЖЊА ЗА ЖУТИМ МАЈИЦАМА КОЈЕ СУ СЕ НОСИЛЕ У ЧАСТ ШЕЗДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ СТУПАЊА НА ВЛАСТ ТАЈЛАНДСКОГ КРАЉА БУМИБОЛА АДУЛА-ЈАДЕЈА, БИЛА ЈЕ ТОЛИКО ВЕЛИКА ДА ЈЕ ВЛАДА ПРЕТИЛА ПРОДАВЦИМА ЗАТВОРСКИМ КАЗНАМА ДА БИ СПРЕЧИЛА ПРЕКОМЕРНО ДИЗАЊЕ ЦЕНА.

ОВАЈ ЛИК САСТОЈИ СЕ ОД САМО 9 КРУГОВА И 8 ШЕСТОУГАОНИКА.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• течност непријатног мириса којом се брани твор може да прсне на даљину од два до три метра, али она се осећа и на удаљености већој од два километра ■

••• **за пет** година жена у просеку потроши толико ружа за усне који би, кад би се поређао један на други, достигао отприлике њену висину ■

••• **недавно** истраживање научника са Универзитета у америчкој држави Вирџинији показује да се прехлада лакше преноси ако се људи рукују него кад се љубе ■

••• **кад** су полазили на пут, трговци старог Египта обично су носили свој лик исклесан у камену јер, ако би преминули у туђини, до родног места било је готово немогуће да се пренесу њихови земни остаци и зато се сахрањивала њихова статуа ■

••• **Хамфри Богарт** (1899–1957) и Спенсер Трејси (1900–1967), два велика холивудска глумца, никада се нису заједно појавили у неком филму јер нису могли да се усагласе чије име ће прво да се појави на шпици ■

••• **произвођачи** чоколаде потроше четрдесет одсто укупне светске количине бадема ■

••• **назив** за каки боју потиче из персијског језика и значи – прашњав. Иначе, униформе каки боје први пут званично су носили војници током такозване абисинске кампање од 1867. до 1868. године – индијске трупе које су покушале да ослободе заробљене британске војнике из заточеништва (у Британији се Етиопија кроз историју називала Абисинијом) ■

••• **кад** је умро 1927. године, Норвежанин Ханс Лангсет имао је браду дугачку пет метара и тридесет центиметара. Овај до сада најдужи космати део икада забележен чува се у Смитсонијан институту у главном граду САД ■

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

©2007 by King Features Syndicate, Inc.
World rights reserved.

У АМБУЛАНТИ ЗА ЛЕЧЕЊЕ СЛИКА

МЕЛЕМ ОД ГОВЕЂЕ ЖУЧИ

Кад оболи, подразумева се да човек хита лекару. Слично је и са уметничким делом, поступак готово истоветан, само што су у овом случају лекари студенти Одсека за конзервацију и рестаурацију Факултета примењених уметности...

Колико пута сте застали пред сликом коју вам је неки предак оставио у наслеђе и са зебњом приметили да се ту, као, нешто малчице изменило? Мало, али ипак видљиво. Шта се то дешава? Да ли и призор и лик који је генерације стрпљиво посматрао с неког од зидова куће или стана може да стари и поболева? Или до краја треба веровати причи у роману „Слика Доријана Греја" Оскара Вајлда да уметничко дело нема неспоразума с протоком времена, само је човек у тој невољи?

Истина је доказана и – опипљива. Јер, поред тога што претпоставља ликовно-уметничке вредности, слика је пре свега материјална творевина, подложна различитим утицајима и узрочницима пропадања. Значи, ни њој време не

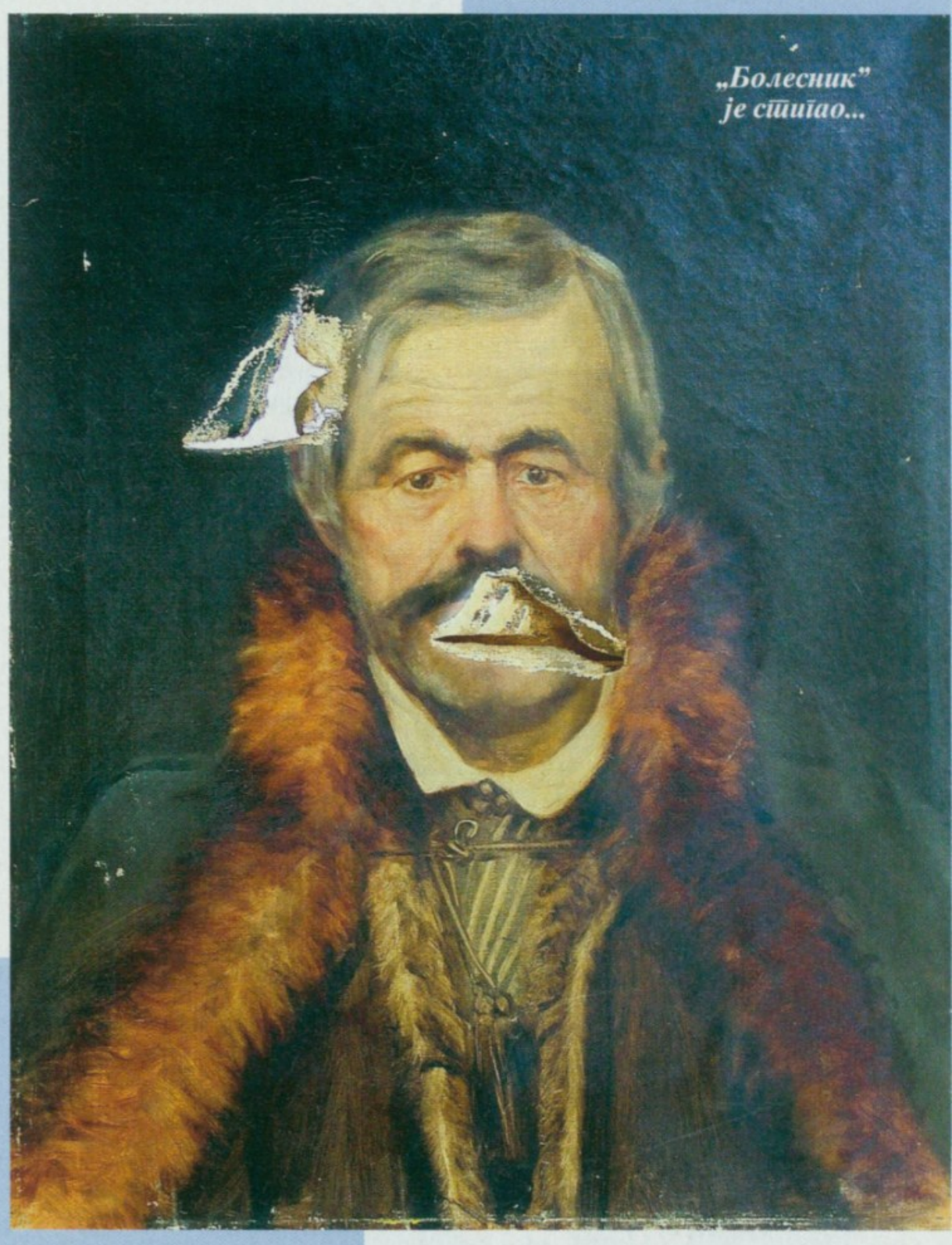

„Болесник" је стигао...

СТАЊЕ ПРЕ РАДОВА

Слика је у амбуланту атеље допремљена с тежим обољењима – оште-

иде баш наруку, пошто је сликарски материјал привремен. Промене у структури слике почињу одмах и неизбежне су. Природни токови, климатски услови, несрећни случајеви, лоши конзерваторски захвати... стварају услове који утичу на њено пропадање –

СТУДЕНТИ НА ПОТЕЗУ

Амбуланта за лечење слика угнездила се у поткровљу Факултета примењених уметности, у београдској Улици краља Петра, одмах поред Конака кнегиње Љубице. Велики светао атеље на близу 180 квадратних метара са свим неопходним уређајима за рад, чак и приручном лабораторијом, прави је корак ка правом образовању будућих лекара задужених за конзервацију и рестаурацију слика. И, по свој прилици, језгро одакле ће многе наше установе задужене за чување културно-уметничког наслеђа моћи да траже и добијају одговарајућу помоћ.

А како би то могло да изгледа, недавно је уприличено на изложби у Конаку кнегиње Љубице, у сарадњи Музеја града Београда и Факултета примењених уметности, где је приказан рад групе студената.

Да бисмо читаоцима омогућили да бар малчице завире у тајне лечења и излечења једног уметничког дела, овде – речима и сликом – представљамо мукотрпан и стрпљив рад Иване Маричић, студенткиње пете године, и Миодрага Станишића, две године млађег колеге. Под надзором мр Светислава Николића, имали су задатак да слици (50 x 60 cm), уљу на платну, Ђоке Миловановића „Портрет Јована Тодоровића" из 1887. године, власништву Музеја града Београда, врате стари сјај ■

КОНЗЕРВАТОРСКА ИСПИТИВАЊА

Посматрањем под косим светлом поузданије је утврђен степен и природа оштећења платна и подлоге. Ултраљубичаста лампа није открила накнадне захвате и ретуше на оригиналу. Да би се утврдили детаљи оштећења на бојеном слоју, коришћени су лупа и макроснимци направљени дигиталним апаратом. Други део испитивања обухватио је пробе деловања влаге на платно и стабилност бојеног слоја, одређивање састава нове подлоге и пробе чишћења ■

Успостављање дијагнозе

ћењима. Прво није на одговарајући начин била затегнута на слепи рам (онај на који се затеже платно) и он више није био употребљив. Уз то, тај рам допринео је оштећењима при угловима слике који су сад били таласасто наборани. Платнени носилац и слојеви слике били су исушени и крти.

У средишњем делу и левом горњем углу слике била су два већа оштећења с расцепом у три правца (6–8 cm). Залепљена папирна налепница с оригиналним записом исписаним мастилом на полеђини слике сушењем лепка изазвала је додатне деформације и оштећења на лицу слике.

У горњем делу уочавале су се мреже пукотина настале неуједначеним сушењем везива и боје. Танак заштитни мат лак је потамнео а лице слике запрљано од наноса прашине. По ивицама слике била су приметна механичка оштећења настала од украсног рама, с траговима бронзе боје злата ■

или спорије, оне хемијске природе постају обично, и неопозиво, видљиве након 25 година, чак и на сликама које су чуване и заштићене како треба. Једноставно, време и на сликама оставља трагове свог хода.

И шта онда да се ради са сликом, како да она поврати „стари сјај”? Па, исто што и са човеком: правац код лекара! А њихови лекари зову се конзерватори и рестауратори.

Зашто баш поређење с лекарима? Једноставно, поступак је готово исти. Да би се приступило лечењу слике и успоставила тачна

„Пацијент” на столу

Прва терапија

промену првобитног изгледа и састава.

И шта се дешава? Много тога. Пре свега, на слици се појављују мреже танких пукотина, потклобучења, пликови, слојеви су често нагужвани, отпадају или су пожутели, избледели, дешава се да су носећи и украсни рамови оштећени. Подразумева се да промене могу бити брже

ИЗВЕДЕНИ РАДОВИ

Према плану, радови су се изводили постепено, корак по корак. Прво су извршени консолидација и стабилизација уз претходне уводне кораке кад је слика скинута са слепог рама и пажљиво уклоњена већа количина прљавштине наталожене између платна и слепог рама. Оштећења по ивицама слике санирана су благим влажењем и ручним пеглањем преко заштитне хартије. Да би се исправиле све деформације слика је препуштена деловању влаге, температуре и притиска у нарочитом столу уз додатни ручни притисак загрејаним пеглицама. Платнени носилац обновљен је добрим кожним туткалом, и гле чуда: платно је повратило „стари сјај". Места процепа су с посебном пажњом тачно уклопљена повезивањем нити основе и потке, а спајање расекотина и процепа обављено је акрилним везивом уз додатак креде.

Овде ваља напоменути да су трошне ивице оригиналног платна ојачане с четири траке новог ланеног платна. Слика је привремено затегнута на радни слепи рам да би даље лечење могло до краја да се изведе ■

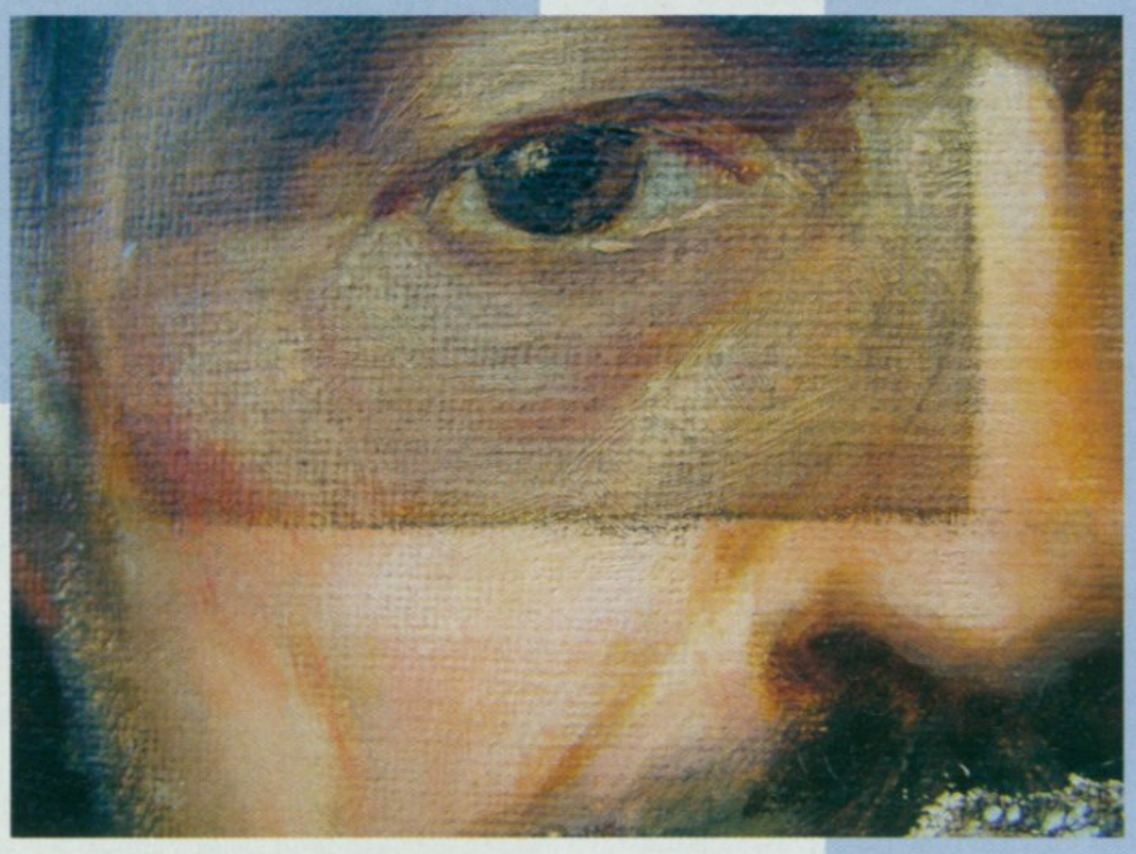

РЕСТАУРАТОРСКИ РАДОВИ

С лица слике благим средством за чишћење одстрањена је прљавштина и танак слој потамнелог заштитног лака. Прерађеном говеђом жучи извршено је одмашћивање места предвиђених за обнову подлоге. Најприближнија оригиналној показала се подлога која садржи такозвану пулску креду и везиво, довољно савитљива и погодна за наношење четком у танком слоју.

После наношења подлоге у више танких слојева, извршена је њена обрада и постављена изолација. Тако су оштећена места припремљена за реконструкцију бојеног слоја (ретуш). Након сушења ретуша, слика је заштићена танким наносом мат лака и „Портрет Јована Тодоровића" могао је, излечен, натраг – у Музеј града Београда ■

дијагноза, неопходно је прво сазнати од чега она болује. Дакле, потребни су лабораторијски налази који ће да утврде у каквом је стању слика, који су материјали коришћени и колика је њихова старост, да ли има додатне исликане слојеве и друге накнадне интервенције. Понајбоље би било да уза се има и такозвану историју болести, односно документацију у којој је брижљиво убележено све оно што јој се од настанка догађало.

Све ово данас је готово немогуће без учешћа науке, односно одговарајућих уређаја. Неки од њих – попут микроскопа – увеличавају површинске детаље, док

Чишћење лица

Четкица као инјекција

потпуно је обрнут јер је непобитно потврђено да од савремене конзервације и рестаурације нема ништа без тесне заједнице уметности и науке.

По речима мр Светислава Николића, доцента на ФПУ, све веће укључење науке у конзерваторски рад последица је потребе да се тачним поступцима открију и отклоне узрочници пропадања уметничких дела и нађу поуздани начини за њихово излечење. Зато се све чини да конзерватори и рестауратори стекну што више и шире професионално образовање, па су као предавачи укључени и наши водећи стручњаци из области технологије, физике, хемије...

Јер, данас је неизоставно да конзерватор рестауратор мора савршено да познаје све особине одређеног материјала, да зна шта с њим може а шта не може, с чим се воли а с чим је у завади. Дакле, више није нужно да конзерватор рестауратор мора да буде врхунски цртач и сликар. Сад је много важније, за право лечење уметничког дела, да он(а) до танчина познаје материјале, физику и хемију, да зна одгонетку због чега се са сликом десило то и то и шта све ваља предузети да излечење буде потпуно. Уметничка вештина се подразумева ■

Петар Милатовић
Снимио ***Светислав Николић***

другима лекарима (рестауратoрима) дозвољавају да – уз помоћ рендгена, ултраљубичасте лампе, уређаја за инфрацрвено снимање – гледају испод површине у слојеве који нису видљиви голим оком. Поред тога, користе се и различите врсте хемијских испитивања за препознавање материјала и утврђивање сликарске технике.

Е, кад се све то лепо и темељно уради, лекар (рестауратор) поставља дијагнозу и приступа лечењу. Наравно, опет уз помоћ науке и неизоставно у атељеу налик соби за интензивну негу, што значи без оног уобичајеног хаоса и не баш претеране чистоће особене за највећи део сликарских атељеа. Јер, слика је болесник коме ваља пружити најбољу могућу негу у најбољим могућим условима. Другачије не иде ако се болеснику жели што дуговечнији живот...

Управо овако поступају на Одсеку за конзервацију Факултета примењених уметности у Београду, основаном пре нешто више од три године. Истина, на академском нивоу настава из области конзервације и рестаурације обавља се тачно тридесет лета и за то време студенти су 70 одсто били забављени учењем ликовних, односно уметничких вештина, док је преостали део био предвиђен за савладавање умећа конзервације и рестаурације. Тек однедавно тај проценат

Како је некад било

НЕВЕРОВАТНО АЛИ ИСТИНИТО

КАД КРАВЕ ЛЕТЕ У НЕБО

МОГУ ЛИ СЕ САБЛАСНИ СУСРЕТИ ЉУДИ СА НЛО ОБЈАСНИТИ СЛИЧНОМ ПОЈАВОМ КОЈА ВЛАДА ДУБОКО У СВЕТУ МАТЕРИЈЕ?

осам

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

16. 2. 2007.

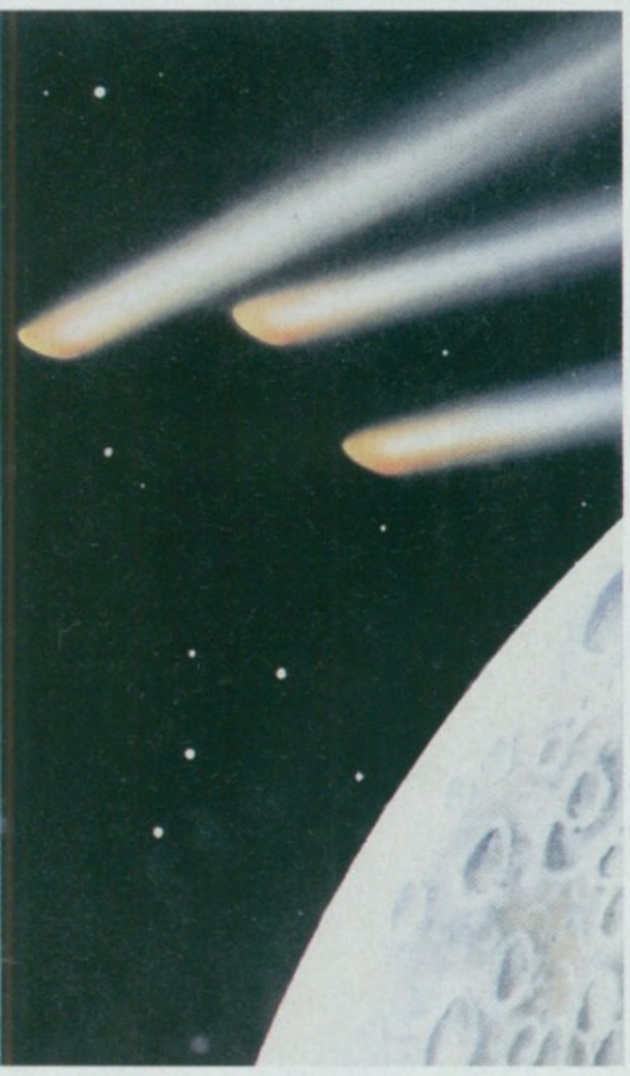

окретао лебдећи над путем. НЛО, помислио је престрављени полицајац. Ипак, није га запрепастио само сусрет с наводним НЛО, већ још више околности под којима је затекао краве. Неповређене, стајале су у пољу недалеко од места где је угледао светлећи објекат, али било је сасвим нејасно како су тамо доспеле. Јер, ноћ је била веома влажна, а у зору нису могли да се уоче никакви трагови, ни копита нити било које друге врсте. Изгледало је као да их је нека непозната сила пренела кроз ваздух и тамо спустила...

Септембарска ноћ 1973. године

Двадесетједногодишњи младић вози кола у близини места Литл Хофтон у Нортамптонширу у Енглеској. Изненада га обасјава јарка светлост која му јури у сусрет. И онда, попут чаролије, у следећем тренутку нашао се у околини Бедфорда. Био је дан, а он потпуно мокар тумара по сеоским путевима. Кад се мало прибрао, упутио се према кући једног пријатеља, па су потом заједно пошли да траже аутомобил. Нашли су га у блату на пољани у близини места Тарви. Око њега није било никаквих трагова. Био је неоштећен и радио је без грешке...

Крај новембра 1980. године

У Тодмордену у Западном Јоркширу (Велика Британија) отмице говеда нису неуобичајене, а догађало се и да се стока изгуби. Кад је нешто после пет часова ујутру један полицајац покушавао да открије где је нестало неколико крава, појавио се светлосни блесак који се брзо

Јануар 1992. године

Једна млада жена возила је аутомобил према језеру Балатон у Мађарској кад се изненада пред њеним ветробраном појавила блистава светлост. У следећем тренутку тетурала се у пољу потпуно прекривеном снегом иако већ неколико дана није било снежних падавина. Око ње није било никаквих трагова, а ни њених кола. Упутила се према удаљеној светлости која је, како се испоставило, потицала од чуварске кућице једног индустријског постројења. Радници су успели да нађу њен аутомобил, али у пољу, далеко од пута и опет без икаквог трага који би објаснио како се тамо нашао...

Може ли се некако претпоставити шта се то догађало?

Пада у очи да су ови догађаји, који су се одиграли на различитим местима и у различито време, на неки начин слични. Имали су заједничке детаље: лоше временске прилике, „жртве" су биле необјашњиво натопљене влагом и увек се појављивао вихор блештаве светлости која се врти. И још нешто – тајанствена појава премештала је људе, животиње и аутомобиле као да су играчке.

Љубитеље научне фантастике ови догађаји подсетиће на сцене из „Звезданих стаза", омиљене телевизијске серије у којој се, између осталог, астронаути телепортују с једног места на друго. Данас ова технологија више није само пука машта. Иако је још врло далеко од онога што чини у поменутој телевизијској серији (што је вероватно недостижан циљ), у недавној прошлости телепортација је начинила прве успешне кораке. Они су последица значајних научних подухвата и продора у квантној физици који би можда могли да објасне зашто се телепортација често јавља као пратећа појава у неким НЛО сусретима.

Међутим, иза телепортације се крије једна друга квантна појава, најзагонетнија од свих: такозвана квантна заплетеност, quantum entaglement (QE). За Ајнштајна је била толико невероватна да је у бесу назвао „сабласно дејство на даљину". Највећи од свих великана физике био је чврсто убеђен да је ово предвиђање квантне теорије бесмислено јер подрива саме темеље науке и да је само знак да са овом теоријом нешто суштински није у реду. Међутим, показало се да није био у праву. Само, није поживео довољно дуго да се и сам увери како оглед за огледом доказује да је „сабласно дејство на даљину" ипак могуће.

Подсетимо се. Квантна заплетеност (енг. entangle = замрсити, уплести, заплести) јавља се у свету веома малог далеко од видљивог света, дубоко унутар атома. Квантне честице могу да буду повезане на један изузетан начин, начин који пркоси здравом разуму и нашем поимању света. Ако се пар честица истог порекла раздвоји чак и на супротне крајеве васионе, квантна теорија предвиђа да ће оне остати у међусобној вези. Као што и близанци који живе хиљадама километара далеко један од другог могу да испоље неку чудну физичку повезаност. Желећи да истакну ову сличност, физичари су квантним близанцима дали имена Алис и Боб. У квантном свету ова појава може да се испољи на следећи начин: ако се промени нека од особина једне честице, у истом тренутку друга честица одговориће на промену без обзира на то колико далеко се налази. Заиста није чудно што је Ајнштајн назвао сабласном и што је одбио да поверује да цела васиона почива на нечему што изгледа као паранормална подземна струја.

Почев од 1974. године било је изводљиво да се QE стави на пробу – осмишљени су огледи који могу да докажу да ли се оваква појава заиста одиграва. Онда је у раздобљу од 1982. до 1984. године један француски научни тим који је водио физичар Ален Аспе успео да докаже да честице после раздвајања не само да остају у вези, већ и да таква веза пркоси брзини светлости пошто се честице „споразумевају" тренутно. Потом је на темељу доказане повезаности између квантних честица уследио низ огледа с телепортацијом. Научни тимови на универзитетима у Бечу, Канбери и другде изводили су огледе с паровима фотона преносећи поједине особине (податке) фотона А на фотон Б (са Алис на Боба). Али, ту се крије један велики проблем. Појава у ствари није права телепортација. Пре је налик слању факса него преношењу података (објеката) с места на место. Јер, не шаље се фотон А на место Б, већ се само копирају његове особине, а он се уништава. Кад бисте оваквом телепортацијом хтели да пошаљете, на пример, вазу, не би било од пресудне важности што сте морали да уништите оригинал. Али, с људима је другачије. Сигурно не би било добровољаца који би пожелели да путују на овакав начин.

Ипак, ова занимљива област квантног света има сличности са оним НЛО случајевима у којима се јавља нека врста телепортације праћена необичним временским приликама и тајанственим енергијама атмосфере. Осим тога, при великим брзинама јавља се још једна пропратна појава – успоравање протока времена. Можда се зато у поменутим догађајима појављују и временски поремећаји.

Зато овакви квантни огледи наговештавају да оно што видимо у НЛО случајевима можда није ништа друго до одраз најфиније грађе материје. Али и да наше опажање догађаја без узрочне везе, уз то на брзинама које су практично бесконачне, није ништа више од тога – само опажај. Као што је и сенка руке на зиду у облику зеца само варка, а не прави зец. Стварне везе можда ипак постоје, али унутар хипотетичких додатних димензија које не можемо да опазимо.

Тако би могао да се изведе закључак да се тајна бар неких НЛО догађаја крије изван нашег свакодневног искуства о васиони – у царству квантног света ■

Г. В.

ПРЕСУДНА УЛОГА ХЕМИЈЕ

МЕНХЕТН У ЗАМЕНУ ЗА ОРАХЕ

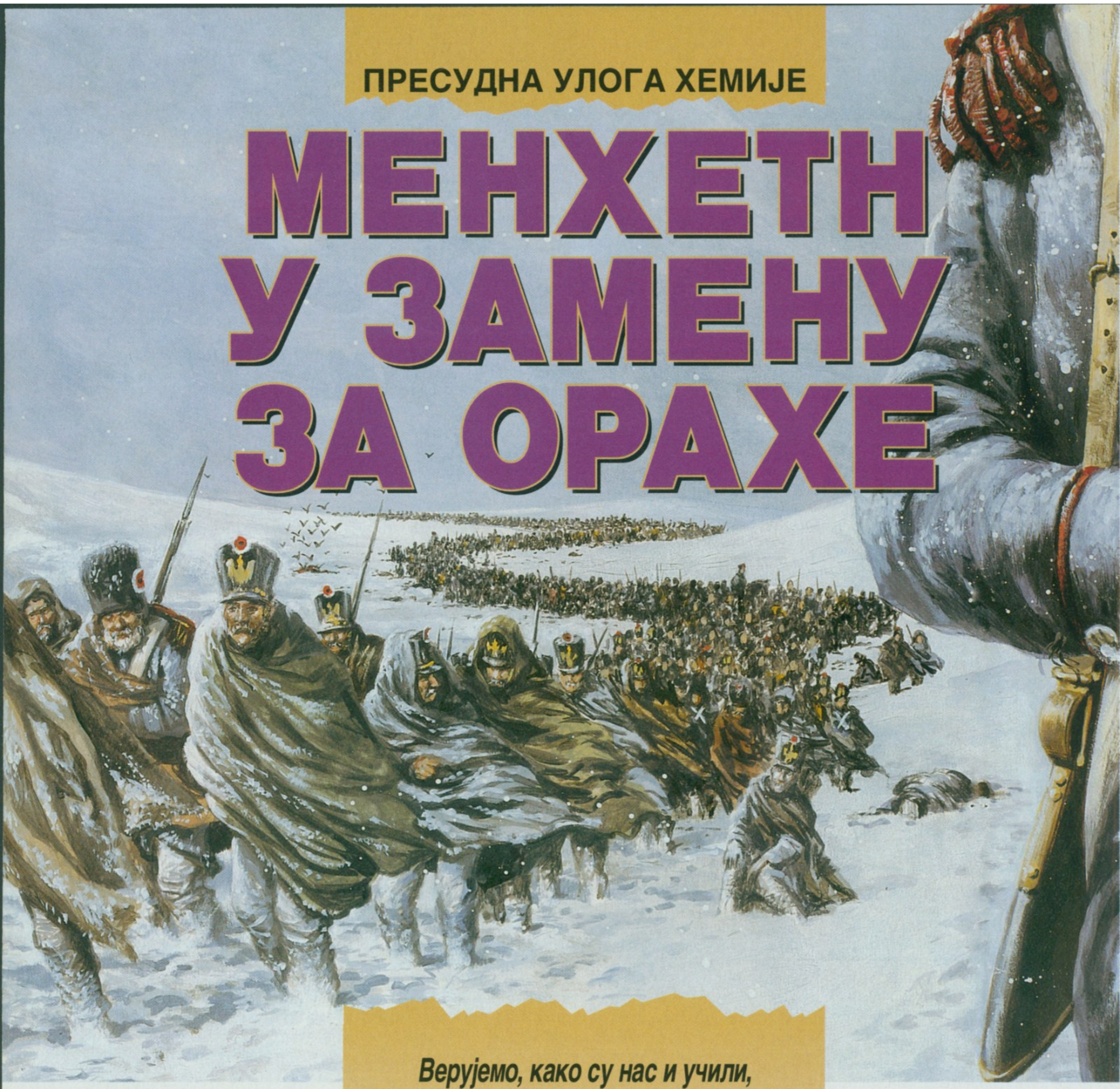

Верујемо, како су нас и учили, да су се важна збивања у историји човечанства догодила зато што су за њих били сазрели услови, да су битке добијале боље војске или мудрије војсковође, да је, можда, до понечег дошло и пуком случајношћу. А онда су се неки људи сетили да многе догађаје повежу са утицајем хемијских елемената

Маслиново уље, мешавина масних киселина, тајна је и, кажу, суштина економског и политичког успеха старих грчких градова држава. У хеленској пољопривреди главну улогу имала су маслинова стабла зато што успевају и на стеновитом тлу и добро одолевају сушама честим у том поднебљу. У 6. веку пре наше ере чувени атински државник Солон донео је законе који су строго ограничавали сечу стабала маслина и одређивали да маслиново уље буде једини пољопривредни извозни производ.

Од тог часа маслиново уље постало је роба без премца за размену добара: из Грчке су кретале лађе крцате амфорама са уљем, а враћале се пуне скупоцених тканина, ретких зачина, драгоцених метала. И, захваљујући овој трговини, стари Грци поставили су основу за будућу колонизацију Средоземља. Њихова култура, наука и уметност стигле су тамо касније, а преко „моста" начињеног од маслиновог уља.

Пад Западног римског царства обично се припису-

Један очевидац описао је Наполеонове војнике у повлачењу као „гомилу утвара загрнутих женском одећом, комадима старих ћилима и крпа, у шињелима пуним рупа који нису могли да се закопчају".

ДУГМАД НАПОЛЕОНОВИХ ВОЈНИКА

Децембра 1812. године оно што је остало од војске Наполеона Бонапарте повлачило се из Русије. Велика армија, понос Француске, за шест месеци сведена је од 600.000 војника на мање од 10.000 и ти преживели тешко су се борили против мраза, глади и прљавштине. Ове људе није толико десетковала моћ противничке војске нити мудрост генерала Кутузова колико потпуно неодговарајућа опрема за преживљавање на страшној руској зими. Кажу да су у француском поразу улогу одиграла и дугмад војничких униформи начињена од калаја чија је једна од особина да се на великој хладноћи распада у сиви прах мада за тако нешто треба много времена чак и на леденој зими каква је те године владала у Русији, па је, можда, ова претпоставка ипак претерана ■

је најездама варварских народа у 5. веку које су, на свом врхунцу, довеле до свргнућа римског цара Ромула Августула 476. године. Овај догађај званично се сматра крајем тог царства. Али, то је могао бити тек последњи ударац држави изнутра минираној опасним отровом: не само сплеткама и заверама већ отровним металом оловом.

Отров у води и вину

Воде за пиће било је у свим градовима Римског царства у изобиљу. Чувени су римски акведукти, водоводи, али је она, изгледа, довођена цевима у којима је било доста олова. Римски племићи пили су ту воду из оловних пехара, а користили су и олово-оксид, кад при руци није било меда, да засладе вино испијано у повећим количинама. И тако су се, мало-помало, тровали оловом.

Тровање оловом изазива болове у стомаку, малокрвност, неплодност, безвољност, главобољу, изливе беса, мождана оштећења, повремена помрачења ума. И можда су најбезумнији и најкрволочнији испади неких римских императора,

ЕКСПЛОДИРАЛА КЕЦЕЉА!

Нитроцелулоза – по хемијском саставу естар целулозе и азотне киселине – јесте после барута један од првих органских експлозива које је измислио човек. Године 1845. случајно ју је открио Немац Кристијан Ф. Шонбајн, хемичар Универзитета у швајцарском граду Базелу. У кухињи своје куће он је вршио опите мешавинама азотне и сумпорне киселине. Једног дана, док је радио, мало те мешавине пало је на под. Научник је, да би је обрисао, узео прво што му се нашло надохват руке, а то је била памучна кецеља његове жене. Затим ју је простро по пећи да се осуши. И, у року од неколико минута, кецеља је – експлодирала! Било је то неочекивано деловање киселина у додиру с целулозом – полисахаридом – из памука. Због тога се нитроцелулоза зове и „праскави памук".

Од нитроцелулозе не праве се само експлозиви већ и колодијум, кад се нитроцелулоза раствори у етру, као и целулоид, први пут добијен 1869. године од нитроцелулозе и камфора раствореног у етанолу. А без целулоида не би било филмске траке, па ни филма ■

Немачки хемичар који је кришом од жене вршио опите њеном кецељом натопљеном киселинама изазвао је експлозију.

Нерона пре свих, као и погрешне политичке одлуке других, били проузроковани тровањем овим металом. На то су се само надовезали спољашњи непријатељи и историјска неминовност.

Њујорк, Њујорк!

Да није било мушкатног ораха, у Менхетну би се данас говорио холандски језик, а Њујорк би се звао, као и кад је основан, Њу Амстердам, Нови Амстердам. Холанђани су 1667. године, после Другог енглеско-холандског рата, а миром у Бреди, као победници добили Суринам, то јест, Холандску Гвајану у Јужној Америци, док је Енглезима припала Нова Холандија, отприлике данашњи Њујорк.

Холанђани су лака срца Енглезима уступили Менхетн, своје једино насеље у Северној Америци, у замену за Суринам, али и за острво Ран у Индонезији које је дотад припадало Енглеској и чије је једино природно благо био тада редак зачин мушкатни орах.

Претерано је рећи да је баш тај орашчић изазвао оружане сукобе између Енглеске и Холандије. Холанђани су, у ствари, тражили монопол над трговином свим колонијалним добрима, па и овим зачином, у оно време веома траженим јер се веровало да његов мирис штити од куге, па су га срећници који би га набавили носили у вређици око врата.

И изгледа да у питању није била обична празноверица. Сасвим је могуће да молекули изоеугенола, уљасте, мирисне течности која је природно средство против разних паразита, из свежег мушкатног ораха одбијају буве, преносиоце у оно доба честе куге.

Тако је Њу Амстердам прекрштен у Њујорк (Нови Јорк) и Холанђани су били убеђени да су направили одличан посао. У том часу можда и јесу јер мало би паметних људи тада изабрало комад земље у Новом свету – трговина мушкатним орахом далеко се више исплатила уколико се догађај не посматра на далеке стазе.

По граду Савони

Данашњи сапун смеса је натријумових и калијумових соли масних киселина и толико је у употреби да се заборавља најважнија улога коју је одиграо у историји човечанства борећи се са заразама и смртношћу деце и, још шире, чинећи могућим суживот људи. Да га није било, прљавштина и болести сејале би смрт, а садашње пренасељене метрополе не би постојале. Сапун је први велики проналазак хемије.

Сапун се добија комбинацијом животињске или биљне масти и алкалног раствора и тај хемијски поступак вероватно је откривен сасвим случајно: маст што је цурила из јела печених на дрвима стварала је, у додиру с пепелом, материју која се у води пенила и добро уклањала прљавштину.

Плиније Старији у својој „Историји природе” помиње маст добијену од буковог

ПОХОД НА МОРЕ

Натријум-хлорид, како се зове кухињска со, одувек је имао прворазредну улогу у светској трговини: пре проналаска хладњака и замрзивача усољавање намирница било је главни начин да се оне дуже сачувају. И зато је онај ко је надзирао трговину сољу у рукама имао и економску и политичку моћ. У Индији, којом је деспотски владала Велика Британија, побуна против пореза на со наметнутог британским законима била је прави почетак Гандијеве ненасилне борбе за независност ове земље. Према закону, производња и продаја соли били су у искључивој надлежности државе, што је забрањивало чак и скупљање соли таложене природним путем на обалама мора. Свако зрно соли имало је да се купује по цени коју је одређивала влада у Лондону.

Године 1930. Ганди је кренуо у чувени Поход на море, марш од 400 километара према северозападној обали земље. Придружило му се на хиљаде људи и, кад су стигли на море, покупили су сву со наталожену на обали, кували су морску воду да би из ње добили со и све то распродали су на повратку кући. Полиција је похапсила сваког кога је ухватила на делу као и вође Похода. Уследили су штрајкови, бојкоти и демонстрације и у року од годину дана закон о соли је промењен ■

Ганди на челу својих сународника који су прекршили закон о соли

Жене које су кувале алкалоидне биљке често су од њихових испарења добијале хистеричне нападе због чега су оптуживане да су вештице.

пепела и козјег лоја коју су Гали употребљавали као крем и помаду за косу. Ген говори о сапуну који се у 2. веку користио за чишћење, а до 9. века већ је био познат у већем делу јужне Европе. Израђиван је углавном у Марсељу, Женеви, Бечу и Савони где је било довољно маслиновог уља и сирове соде. Речи многих језика за сапун потичу од имена Савоне.

Сапун за општу употребу прављен је у средњем веку у Лондону од 1524. године. А тек 1791. године, кад је француски хемичар Никола Лаблан открио први, сада већ давно застарели, поступак добијања соде, натријум-карбоната, из обичне соли, и сапун је постао доступнији, а од 1874, откад се производи индустријски, општеприхваћено средство за личну хигијену и прање. Таман на време да омогући живот у великим градовима који су брзо ницали и унедоглед се ширили као последица индустријске револуције.

Револуција још траје

Већина историчара и социолога мишљења је да је молекул норетиндрона из велике породице стероида, употребљен у прављењу прве пилуле против зачећа – контрацептивне пилуле – на човечанство имао већи утицај него Ајнштајнова теорија релативности, атомска бомба и Интернет заједно.

Јер, планирање рађања није женама олакшало само запошљавање већ им је дало слободу и независност чиме је извршена права друштвена, породична и сексуална револуција. Жене су, коначно, „прогледале": стекле су самопоуздање, изборише право да о свом животу одлучују саме и полако су почеле да заузимају све важније положаје у науци, уметности, политици...

Норетиндрон, који је ово омогућио, вештачки је хормон. Делује као прогестерон, хормон јајника и мозга, који спречава овулацију, то јест, избацивање из јајника зрелог јајашца спремног да буде оплођено. Још крајем 19. века откривено је да плодност зависи од хормона јајника, али је требало чекати 1951. годину кад је амерички хемичар Карл Ђераси у граду Мексику синтетизовао норетиндрон.

Пошло се од стероида диосгенина добијеног из неких биљака које расту у мексичким шумама. Први тестови са синтетизованим хормоном који су обухватили две хиљаде жена обављени су 1956. године у Порторику. Прва пилула против зачећа ушла је у продају 1960. године у Сједињеним Америчким Државама, а годину дана касније појавила се у Европи. Ова револуција, чији је окидач била та пилула, још траје ■

Бојана Дожић

НИСУ БИЛЕ ВЕШТИЦЕ

Од средине 14. до готово краја 18. века група молекула чији је назив алкалоиди послала је на ломачу на хиљаде жена проглашених за вештице. Прве које су тако завршиле биле су жене које су добро познавале и користиле разно лековито биље. Међу тим травама налазиле су се и мандрагора, беладона и буника и све су садржавале хиосцијамин и хиосцин, алкалоиде који су природно средство против паразита, али делују и на човеков централни нервни систем и, у великим количинама, отровни су.

Они могу да изазову халуцинације, визије, чулне сметње, грчење, еуфорију и хистеричне нападе што су често испољавале жене оптужене за вештичарење. Оне су, у ствари, нехотице удисале биљне паре или су се мазале њиховим „млеком", а алкалоиди се најлакше и најбрже шире организмом преко коже, нарочито после купања у врелој води и применом тамо где је кожа најтања, а то је испод пазуха и на местима која покрива доње рубље ■

МА ШТА КАЖЕШ

ГЛАВА У ТЕГЛИ

Пролазећи колима поред Кембрица, један возач приметио је поред пута необичан призор: **мачку** која је безуспешно покушавала да извуче главу из стаклене тегле. Возач, иначе љубитељ мачака, одмах је зауставио аутомобил. Кад је пришао мачки, видео је да је реч о тегли од мармеладе, а на самом дну тегле налазио се мајушни миш. Мачка није успела да га прогута јер није могла ни да отвори уста. Узалуд је човек покушавао да извуче мачи главу из тегле. Напослетку је однео у полицијску станицу. Видевши да јој нема спаса ни у полицији, мача је сама снажно замахнула главом и разбила теглу. Није се повредила. Али, плен јој је побегао ■

ВЕЛИКИ БРАТ ИЗА РЕШЕТАКА

У целом свету очигледно влада права помама за телевизијским емисијама у којима гледаоци могу да прате различите врсте „риелити" представа, израз који смо и ми усвојили за стварни живот који се догађа пред очима камере. Ако може

МЕЂУСОБНО УЈЕДАЊЕ

Један новозеландски лопов ујео је недавно полицијског пса који га је нашао како се скрива у грмљу. Било је то после провале у самопослузи. Примивши вест да је опљачкана продавница, полицијска патрола кренула је у пратњи **немачког овчара по имену Еџ.** Пола сата касније, пас је неколико стамбених блокова даље нањушио лопова и препао га у грмљу. Видевши да је откривен, лопов је ујео пса за врат. Кад је осетио ујед, немачки овчар је истог трена заборавио да је дресиран. И он је ујео одбеглог провалника. Његов ујед био је јачи ■

Илустровала Светлана Кнежевић

на малом екрану, зашто не би и уживо, помислили су из управе **зоолошког врта у Аделаиди,** главном граду државе на југу Аустралије. У прилагођене просторије, у којима иначе бораве шимпанзе, средином јануара уселили су се добровољци: четири жене и четири мушкарца. У трајању од месец дана ова група од осморо људи смењивала се на сваких недељу дана, једино је све време у кавезу била Карла Личфилд, психолог, која се у врту брине о психичком здрављу становника.

Идеја управе зоо-врта била је да се посетиоци замисле над све тужнијом судбином примата чији се број у дивљини драстично смањује. Јер, како објашњава Личфилдова, Homo sapiens је једина врста која има свест, али пошто се човек често понаша неразумно, боравак у кавезу можда ће помоћи да људи другачије сагледају своју судбину, а још више да се замисле над судбином животиња које немилице уништавају. Наравно, замисао о „великом брату иза решетака" у врт је довела мноштво радозналаца. Иако су многи били одушевљени што су се двоношци, попут шимпанза и горила, нашли у ограђеном простору, углавном су сви разочарано рекли да су људи знатно мање занимљиви од својих суседа мајмуна. За разлику од сталних становника зоо-врта, људи су опет били у предности – по затварању капија могли су да оду кући на спавање.

Иначе, идеја о замени становника у зоолошком врту није нова. У главном граду Велике Британије осморо житеља Лондона крајем августа 2005. године пристало је да иза решетака проведе четири дана. И тада су многобројни радознали посетиоци закључили да су људи знатно мање занимљиви од животиња. А кад би затечене животиње могле да говоре, било би заиста поучно шта би оне имале да кажу на читаву ову параду због које се дигла медијска прашина ■

ВЕ-ЦЕ КАО АКВАРИЈУМ

Купци су одушевљени и не жале да изброје двеста деведесет девет долара за сасвим необичан акваријум који ће им сигурно улепшати ону малу просторију у коју, како се каже, и „цар иде пешке". **У „Аквaван технолоџис", америчком предузећу из Калифорније,** смислили су како да „оживи" котлић. Као што се види на фотографији, сада вода за испирање појури у ве-це шољу из друге цеви, док је провидни котлић претворен у акваријум у који може да стане око осам литара воде.

– Врло пажљиво смо радили на овој новотарији – објашњава Девон Николс, директор маркетинга у предузећу „Аквaван технолоџис". – Осим инжењера и технолога, у тиму су били и познаваоци акваријумских златних рибица који су строго водили рачуна да акваријум у сваком погледу буде

погодан за безбедан живот водених кућних љубимаца.

Овај необичан акваријум, осим што је украс у кући, служи и као помагало намењено родитељима који своје малишане покушавају да навикну да се из пелена „преселе" на клозетску шољу. Док заинтересовано посматрају златне рибице, већ поручују неке одушевљене мајке, деца лако обаве оно што се и очекује да ураде у тоалету ■

НИЈЕ ЛАКО БИТИ ЈАПАНКА

У средњој школи за девојке „Хисатагакуен Сасебо", у западном делу Јапана, осим књижевности, математике, физике, ученице сада морају да полажу и посебан тест: како се правилно користе штапићи за јело. Комисија пажљиво процењује с колико успешности девојке пребацују штапићима из једног у други тањир перлице, кликере, коцкице, зрна грашка и остале ситне предмете. Иако оцене из тог испита не утичу на општи успех у школи, очекује се да га младе Јапанке ипак успешно положе јер се у школи строго води рачуна да се ученице васпитају у духу обичаја Земље излазећег сунца. Овај предмет уведен је прошле године јер се у јавности све чешће чуло да млади лако подлежу утицају других култура, што није нимало лоше само да успут не забораве своје вишевековно, богато наслеђе. У школи се уче и друге вештине – украшавање цвећем, оригами, правилно сервирање и служење чаја ■

ДРЕВНИ ПЛОДОВИ ПРИРОДЕ

На свету постоје намирнице за које данас зна мали број људи, плодови природе који преживљавају захваљујући мудрости и стрпљењу појединаца расутих по свету. За њих се можда не би ни знало да се у Торину, у Италији, не одржава Сајам сладокусаца, где се могу видети разне необичне посластице

Бого

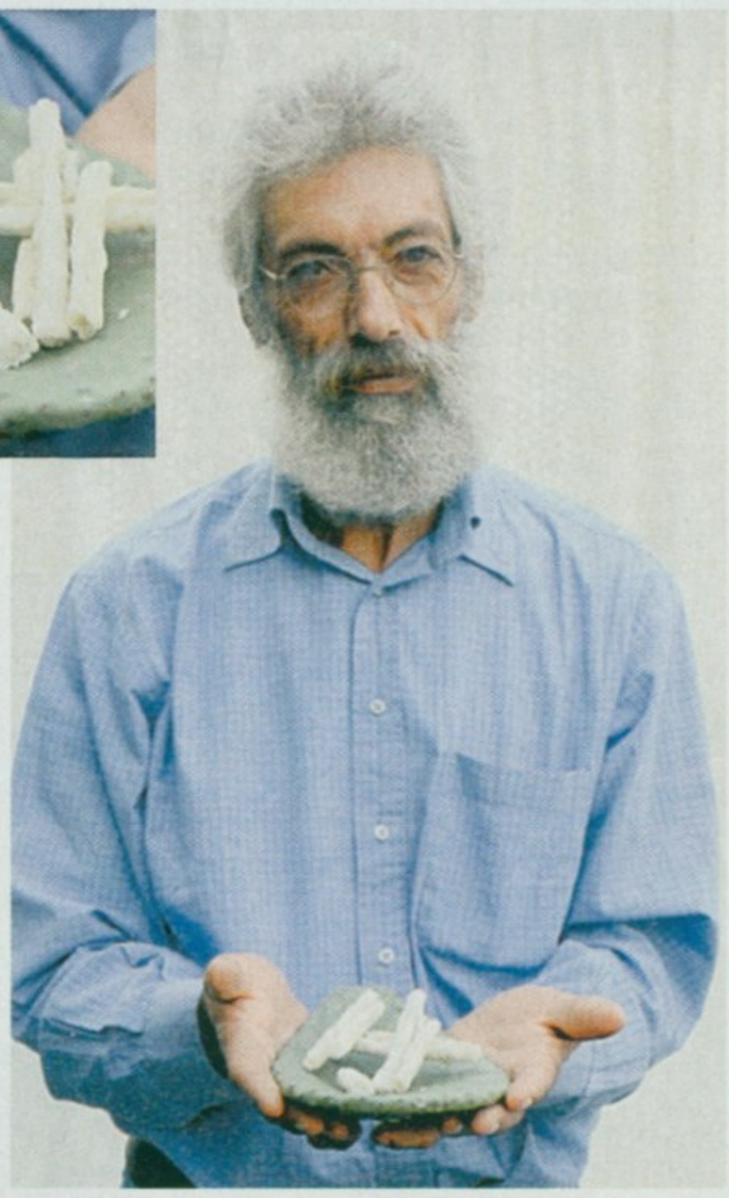

СИЦИЛИЈАНСКИ НЕКТАР

Још у Библији испричана је прича да је Бог бацио „ману" с неба да пада као киша како би нахранио Јевреје који су бежали из Египта. Мана није поетска фигура, већ стварно постоји: реч је о слатком соку јасена који се током најтоплијих месеци у години цеди кроз кору дрвета или га човек сакупља засецањем коре.

Ђулио Ђеларди, педесетшестогодишњи одгајивач из Палерма (на слици), каже да има само још педесетак људи који се баве овим послом и сви живе на Сицилији. Кад се слад покупи с дрвећа, суши се на сунцу, а потом сече у виду малих белих ваљушака који имају сладак и освежавајући укус. Могу да се једу као посластица, уз сир или с горком чоколадом. Мана је добра и за здравље јер прочишћава тело, а дијабетичари је могу користити као заслађивач ■

ИНКЕ ВОЛЕ ЧИПС

Кромпир, као и кукуруз, први су узгајали древни народ Инке. Њихови потомци на висовима Перуа и данас познају један посебан начин како да кромпир конзервирају и сачувају. На фотографији је **Петронила** која је заједно с колегама из пољопривредне задруге на Сајму у Торину објаснила како се то ради: „Чуњо је техника исушивања замрзавањем која се постиже тако што се кромпир излаже час леденој води планинских потока, час топлоти сунчевих зрака. После тога кромпир постаје бео и лак као камен пловућац, и може да се одржи и десет година. Да бисте га јели, довољно је да га пре кувања потопите у воду. За сада овакав кромпир продајемо на месним пијацама, али бисмо волели да га извозимо у виду чипса" ■

ЧУДЕСНА СЛАЧИЦА

Семе ове биљке од које се прави сенф има тако дивну боју да бисте га најрадије понели кући и њиме украсили дневну собу. Поред тога, индијска слачица одлична је и за кување. Од пропрженог семена цеди се ароматично уље које је помало љуткасто и веома лако и користи се уз сецкано поврће или тропско воће, каже **Кишан** који са својом породицом гаји ову биљку у једној области Раџастана на северу Индије. Осим тога, уље слачице благотворно је и за здравље и за улепшавање. Индијке га одувек користе као козметичко средство да би им кожа била глатка а коса сјајна, а њиме масирају и болне стомачиће своје деце ■

СВЕТО ЗРНЕВЉЕ АСТЕКА

Амарантус црвеног цвета био је толико важан за народ Средње Америке да су Шпанци после освајања Мексика у 16. веку забранили његово узгајање. Будући да тратор или штир, како се Amaranthus код нас преводи, има изузетно хранљива својства, пољопривредници данас покушавају да обнове производњу. Потиче из долине Техукан и може да буде храна чак и онима који живе у пустињским областима јер добро подноси сушу, каже **Елена Софија** (на слици), која ради у посластичарници у једном селу, у држави Пуебло, где расте амарантус. Из цвета се сакупља семе које се пржи, а затим меље. Од тог брашна прави се једна врста тортиље, колачи и кекс које могу да једу и дијабетичари јер не садрже глутин. Прави се и једна старинска торта која се зове „alegria", што значи радост ■

овска храна

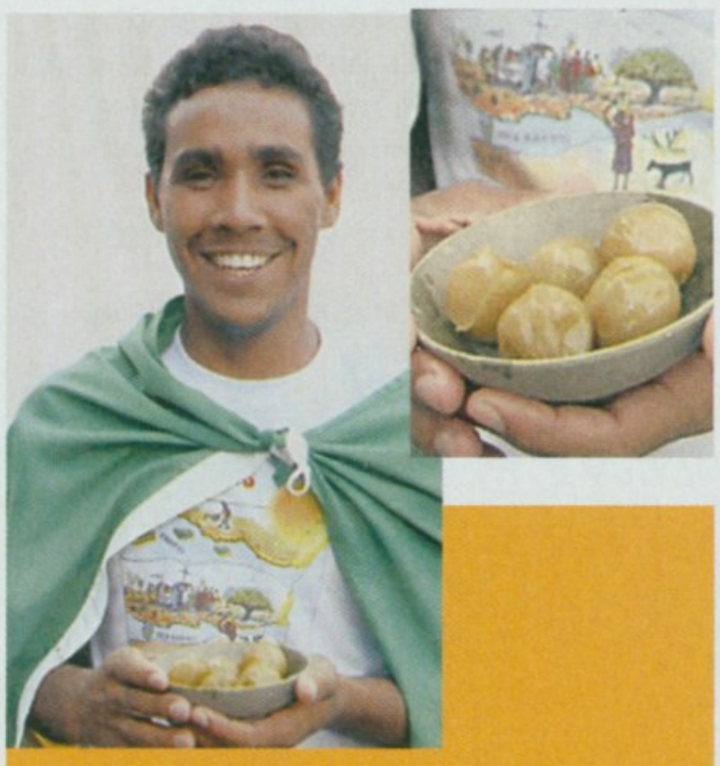

ПЛОДОВИ ПУСТИЊЕ

Зове се умбу, дрво жеђи, јер његови плодови расту и под пустињским сунцем, а поседују невероватна енергетска својства. Ево како то објашњава **Жоао Пауло** који ради у једној задрузи за производњу мармеладе од умбуа на североистоку Бразила: „У корењу овог дрвета настају проширења попут ампула у којима се сакупља залиха воде тако да биљка и усред највеће суше даје род од три тоне воћа годишње. Плод може да се једе свеж и прерађен у пекмез или слатко. Најхранљивији је кад се помеша с млеком и шећером: добија се укусно пиће умбузада које има енергетску вредност као и свака добра вечера ■

JAJA БРАДАТЕ КОКОШКЕ

По чему су толико посебна јаја једне необичне кокошке из Чилеа? По томе што су светлоплава. А кокошка која их носи (постоји још само неколико стотина примерака ове врсте на свету) нема реп, али зато има брадицу. **Ксимена** (на слици) узгаја на својој фарми шездесетак ових кокошки. Свака од њих снесе око 180 јаја годишње, а она би могла да их прода много више јер за њима влада велика потражња у јужном Чилеу. И туристи и становништво волели би да, макар као сувенир, имају природно плаво јаје, а да се и не говори да су хранљива и укусна јер кокошке једу само бели овас и кукуруз. Нажалост, ове кокошке узгаја још само 38 породица из овог краја ■

ПИРИНАЧ С УКУСОМ ЛЕШНИКА

Италијанска област Пијемонт позната је по узгајању веома доброг пиринча и лешника. А многи тамо вероватно нису ни чули за пиринач из Андасибеа, области у јужном Мадагаскару: он не само да има необичну црвенкасту боју, већ и благи укус лешника. Реч је о пола афричком пола азијском варијетету пиринча чије семе су на Мадагаскар око хиљадите године донели Индонежани, објаснила је **Мијари** (на слици). Она је некада жњела пиринач на пољима у близини прашума као и сви из њеног села. Данас руководи задругом која овај пиринач жели да извози у све крајеве света. Укусан је и пун витамина. Тамошњи сељаци од њега праве супу с дивљим биљем или га кувају са сочивом, као прилог уз пилетину или пржена јаја ■

СИРОТИЊСКИ СИР

Ако сте заклети вегетаријанац или држите неку строгу дијету, кечек ел фукара је одлична замена за сиреве. Зову га и „сиротињски сир”, а правио се још у прадавна, Аврамова времена кад се на јужним обалама Либана пшеница остављала да ферментише у води и на сунцу. **Нели**, четрдесетосмогодишњакиња са слике, производи га и данас с једном малом групом жена и извози у Француску и Саудијску Арабију. На крају производње од кечека се праве лоптице величине ораха замирисане цветом поморанџе, сусама, тимијана и кима. Продају се у теглама напуњеним маслиновим уљем ■

З. М.

Живот пише драме

шум таласа зачуо позив у помоћ. Глас је долазио из правца малог пристаништа, с његове десне стране. Да би јасније видео тај део обале, Нарајан је руком наткрилио очи. Угледао је седокосог човека који је успаничено махао рукама и трчао по стенама избегавајући опасне таласе.
– Шта се догодило? – запитао се Нарајан уочивши и групу младића који су журили ка пристаништу.
– Шејн Мекгери, деветогодишњи дечак, пао је у воду – чуо је како неко из групе виче. На те речи и Нарајан Тулан појурио је за њима.
Тек кад се нашао надомак обале у успенушаној води угледао је тело дечака кога су таласи као сламку уздизали и бацали у своју утробу.

Седокоси човек, Шејнов деда, немоћно је кршио руке. Свестан да чамцем не може да му приђе, а исувише стар да заплива кроз таласе, свом унуку добацивао је конопце и гране. Али, дечак није могао да их ухвати.

Двојица у води

Цика и вика младих који су пристигли надјачавала је шум воде. Бодрили су дечака да издржи, упућивали га како да се извуче из водене струје и заплива ка оближњој пешчаној ували. Али, Шејн је успевао само да се ударцима руку по води одржи на површини.
– Ја ћу га спасти, господине Мекгери – рекао је Рајан Керни,

Први пут за Нарајана Тулана велики водени брегови нису били изазов већ смртоносна опасност. Иако их је толико пута с уживањем освајао, сада се борио да из њих спасе себе и још два живота

Баш немам среће. Ни данас неће бити сурфовања – намрштио се Нарајан Тулан, снажни двадесетдвогодишњи студент права, гледајући са стеновитог узвишења у пенушаву воду Ирског мора. Заљубљеник у јахање на таласима, силно је желео да пре него што напусти родни Балинамор и врати се на факултет у Лондону направи кратак предах у Искеју, месташцу на северозападној обали Ирске, стецишту сурфера, и ту проведе неколико дана уживајући у омиљеном спорту.
Али, време као да се уротило против њега. Не памти се да је крај јула икада био тако ветровит као те 2005. године. Преко дана толико је дувало да је Нарајан стално морао да учвршћује свој шатор, а водена маса ношена јаким струјама у великим таласима застрашујућом силином разбијала се о камену обалу. Ноћ је доносила смирај и лажно обећање да ће сутрадан бити боље.
Разочаран што судећи по свему уопште неће зајахати даску, младић се невољно окренуо од воде кад је кроз

Двадесетдвогодишњи Нарајан Тулан, заљубљеник у таласе, био је у прилици да се с њима бори и извојује победу за свој и још два живота.

ЈУНАК НА ДАСЦИ

осамнаестогодишњи мештанин. Скинуо је са себе одећу и бацио се у први талас. Снажним замасима кренуо је ка Шејну.
– Успеће – отело се неком из групе кад су се на врху таласа појавиле две главе.
Али, водена завеса убрзо се наткрилила над њима и обојица су била заробљена воденом стихијом. И уместо једног, сада су два живота била у опасности.
На обали је завладао мук. Нарајан Тулан погледао је у страхом слеђена лица старца и нејаких тинејџера.
– Покушаћу ја да им приђем... даском. Неко од вас нека позове ваздухопловну спасилачку службу – рекао је док је журним кораком грабио ка плажи и шатору где му је била опрема за сурфовање.
Знао је да мора добро да процени кад да уђе у воду да би га струја однела до дечака, па је у ходу осматрао море. О томе да би могао да страда, није ни размишљао. Дечаци су били у опасности а он је од свих присутних на обали био најснажнији и највештији у борби с таласима.
Кад је стигао до шатора, на брзину је покупио даску и весло и упутио се ка једном од места које му се учинило колико-толико погодним за упливавање. Хук воде која се уз прасак разбијала био је снажан, па је Нарајан сигурносним канапима добро учврстио даску око својих ногу и, сачекавши погодан талас, храбро зајахао по води. Вешто је управљао даском усмеравајући је ка главама дечака које је видео у даљини.
И сам је био изненађен како добро напредује па се за кратко време нашао поред дечака. Рајан је придржавао Шејнову главу изнад воде јер више није имао снаге да се опире таласима.
– Подигни га на даску – рекао је Рајану трудећи се да одржи даску у стању мировања.
Старији дечак потврдно је климнуо главом. С тешком муком, тек из трећег покушаја, успео је да изнемогло Шејново тело набаци на даску. Нарајан га је прихватио једном руком.
– Можеш ли да отпливаш до пешчаног залива? – сурфер се поново обратио Рајану. Уместо одговора младић је нестао под водом.
– За име света – процедио је Нарајан. – Па и он је потпуно исцрпљен.
Ослонивши Шејна уз своје ноге, прошао је обема рукама кроз воду и извукао Рајана на површину.
Младић је затрептао и дубоко удахнуо.
– Биће све у реду. Држи се за даску отпозади – рекао му је мирним гласом.

Клонуо на дасци

Али, оптерећена са три тела, даска је на моћним таласима почела да се љуља попут љуске ораха. Нарајан је клекнуо трудећи се да одржи равнотежу и усмери даску ка пешчаној ували. Снажно је веслао обема рукама борећи се са снагом водене стихије.
– Јеси ли ти спасилац? – одједном је чуо гласић иза својих леђа. Шејн Мекгери гледао га је захвално. – Ускоро ћемо бити на обали, зар не? – дечакове речи биле су пуне поверења.
Сурфер му ништа није одговорио. Велики талас обрушио се на њих и Нарајан је осетио како даска тоне у понор. Такав осећај није му био непознат. Безброј пута га је доживео јашући на таласима, али знао је да ће се извући на површину. Сада у то није био сигуран. Преоптерећеном даском није могао да управља. Таласи су је бацали горе-доле претећи да је сломе. Први пут за Нарајана Тулама велики водени брегови нису били изазов већ смртоносна опасност. Иако их је толико пута с уживањем освајао, сада се борио да из њих спасе себе и још два живота.
– Морам да издржим, морам – храбрио је себе док су му тело, напето као струна, ударали таласи. Од напора пред очима му се све више црнело и Нарајан је помислио да ће изгубити свест. А онда је зачуо буку изнад главе. Спасилачки хеликоптер летео је изнад њих. Кроз кишу капи угледао је спасиоца на ужету. Сакупио је снагу и једном руком повукао крај ужета. Додао га је Шејну и помогао му да га веже око себе. Али, помажући дечаку, Нарајан је изгубио равнотежу и даска се преврнула. Чврсто везан сигурносним канапима нашао се испод ње, у води. Последњим атомом снаге успео је да се окрене и удахне ваздух. А онда је схватио да на задњем делу даске нема Рајана Кернија. Клонуо је на даску не желећи више да се бори против таласа.
Тог тренутка снажне руке спасиоца обухватиле су га око паса.
– Хајде, ти си на реду – викао је човек изнад њега. Очајан, Нарајан се није померао док су таласи опасно мотали уже са спасиоцем.
– Откачи даску или ћемо обојица страдати! – био је упоран човек на ужету. С тешком муком сурфер је развезао канапе и даска је, ношена стихијом, полетела ка обали разбивши се у парампарчад.
Лебдећи изнад узаврелог мора, привезан за тело спасиоца, Нарајан Тулан био је потпуно исцрпљен. Дотукло га је сазнање да је изгубио осамнаестогодишњег младића Рајана Кернија.
Кад се нашао на обали, окупљени свет похрлио је ка њему. Честитке и речи захвалности примио је погнуте главе.
– Горе главу, странче. Стварно си мајстор на дасци. Твоје сурфовање вредно је три живота – весело се с носила огласио Рајан Керни.
Туланово лице се озарило:
– И ти си жив!
Керни је успео да исплива из таласа и домогне се пешчаног залива. У болници је остао само два дана, а Шејн Мекгери нешто дуже. Обојица су се већ опоравила кад је Нарајан Тулан поново дошао у Искеј да савладава водене брегове, успешније него икад до тада ■

С. Д.

ВЕЗЕ НАШИХ ДИНАСТИЈА

АЛБА

Средњовековне српске династије биле су брачним везама повезане с многобројним племићким породицама у суседству. То је био начин да се успоставе блиски политички и савезнички односи. Овде ћемо приказати неке од веза српских династија са албанским суседима

Познате албанске великашке породице средњег века биле су Топија, Музаки, Аријанити, Дукађин, Кастриот. Ове везе настајале су још у време првих Немањића, а постале су посебно значајне и блиске у време најезде Турака кад су се оба народа нашла на путу знатно моћније силе и веће опасности.

Једна принцеза из куће Немањића била је удата за албанског поглавара. Ради се о Комнини, кћери краља Стефана Првовенчаног и рођеној сестри краља Радослава, чија је мајка била византијска принцеза Јевдокија, кћи цара Алексија II Анђела. Принцеза Комнина у првом браку била је удата за Димитрија, сина Проганова (умро око 1215. године). У једној повељи Дубровчанима Димитрије помиње своју византијску титулу *„панхиперсеваст"*, коју је вероватно добио као зет српског владара. Он се назива и *„архонт* Арбанаса" и први је албански великаш који је покушао да (без успеха) осамостали арбанаске земље у пределу Кроје. Други пут Комнина се удала око 1217. године за *„севаста"* Гргура Комону, такође Арбанаса, господара Кроје и Елбасана, с којим је имала једну кћерку за нас непознатог имена, из чијег брака са албанским кнезом Големом претпоставља се да потиче албанска породица *Аријанита Комнина*.

Две најзначајније личности албанског порекла које повезују српске и албанске династије, као и историју ова два суседна народа били су, без сумње, српска деспотица *Анђелина*, као и албански јунак *Ђорђе Кастриот – Скендербег*.

Анђелина је била кћи албанског великаша *Ђорђа Аријанита Комнина*, који је, можда, како смо навели, потицао из породице која је за претка имала и краља Стефана Првовенчаног Немањића. Ђорђе (Ђерђ) Аријанит је био вођа борбе против Турака. Покренуо је Арбанасе између Валоне и Скадра и победио у три битке у раздобљу од 1433. до 1436. године. Око 1456. године добио је од Венеције титулу „великог војводе" и владао је између Драча и Скадра. Имао је сина Константина који је касније био регент грофовије Монферато, у Италији. Од три познате кћери, две (*Анђелину* и *Гојиславу*) удао је за српске владаре (деспота Стефана Бранковића и Ивана Црнојевића, господара Зете), а трећу (*Андронику*) за Ђорђа Кастриота.

Ангелина се удала 1460. године за прогнаног и слепог српског деспота Стефана Бранковића. Обоје супружника су, дакле, по разним линијама били и потомци српског великог жупана Стефана Немање.

Илустровао Драган Максимовић

НКА СРПСКА СВЕТИЦА

Деспот Стефан *Слепи* био је син деспота Ђурђа Бранковића. Турци су Стефана и његовог брата Гргура још као младиће ослепели како би казнили њиховог оца. Пред крај српске деспотовине, Стефан је проглашен за деспота, али је након само неколико месеци власти (1459) морао да побегне из Смедерева. Дубровчанин Мавро Орбин написао је у свом „Краљевству Словена" да је *„Стефан побегао у Албанију, где је по наговору својих узео за жену Анђелину, или како други веле Теодору, крепосну жену, кћер Скендербеговог таста Аријанита, да кућа не би остала без наследника"*. Вероватно је у остварењу овог брака знатну улогу играо и Ђорђе Кастриот коме је Ангелина била свастика.

Ангелина се заиста показала као одана жена која је са својим мужем и децом делила све недаће прогнане куће Бранковића и расејаног српског народа. Почетком 1461. године брачни пар напустио је Албанију и отишао у Венецију, где је Стефан имао титулу патриција. Од горичког грофа купили су једно имање у Фурланији, са замком који су назвали Београд. Ту је Стефан и умро 1471. године, а деспотица Ангелина остала је сиромашна удовица с троје деце: Ђорђем, Јованом и Маром (Маријом). Пред смрт, Стефан је писао Дубровчанима молећи их да помогну његовој супрузи и деци: *„Препоручују ви моју Анђелину и моју дечицу Ђуру и Мару и Јована, пред Богом и пред Причестом, и пред свеми светим: што ви шиними, то Бог свами..."* Негде око 1485. године Стефан је проглашен за свеца.

Стефанова и Ангелинина кћи Мара (или Марија) била је, уз посредовање немачког цара, 1493. године удата за Бонифација V, маркгрофа од Монферата и директног потомка византијске царске породице Палеолог (по побочној, млађој линији, која је владала у Италији), с којим је имала два сина. Потомци из овог брака, по женској линији, припадници су и неких од најчувенијих европских владарских династија (на пример, аустријски цареви Хабзбург-Лорен и други).

Ангелина се с породицом селила од албанских планина, преко Италије до сремске Фрушке горе. Три пута преносила је мошти свог мужа (светог Стефана) и два пута сина – и то у великој оскудици. У Срему је подигла манастир Сретење где се и замонашила и умрла 1520. године. Убрзо након смрти проглашена је за *свету*. Кроз Службу преподобне Ангелине исказане су и њене хришћанске врлине: чистота подвижничког живота, милосрђе, стрпљивост и мудрост, оданост супруге, пожртвованост мајке. Дан Свете Ангелине је 30. јули. Поред Стефана и Ангелине, црква је за свете прогласила и њихове синове деспота Јована и владику Максима (деспот Ђорђе). Кад су Турци 1716. године спалили манастир Крушедол, од мошти преподобне Ангелине сачувана је само лева рука.

Скендербег – балкански јунак

Ангелинин зет, муж њене сестре Андронике, био је велики албански и балкански јунак Ђорђе (или Ђурђе, Ђерђ) Кастриот – Скендербег. Постојбина Ђурђа Кастриота Скендербега је Епир.

Скендербегова породица била је у врло блиским везама са словенским – српским великашима. Ђорђева мајка Воисава (Војислава Трипалда) била је кћи српског племића из Доњег полога у Македонији. Скендербегов прадеда носио је словенско име Браило (или Бранило). Био је кефалија у Јанини (Епир) у време владавине последњих Немањића. Браилов син Павле држао је област Дебра, док је Павлов син Иван Кастриот проширио поседе у Епиру.

Код балканских народа, па и код Срба, владало је шаренило у давању личних имена. Тако се дешавало да отац има српско име, а син страно. Но, нигде се у средњовековним изворима не јавља овако очита веза православних Арбанаса и Словена у давању личних имена, као што је то случај код породице Ђорђа Кастриота Скендербега.

Скендербегов отац Иван Кастриот (1407–1437), са својим синовима Станишом, Репошем, Костадином и Ђорђем, дао је велики прилог манастиру Хиландару поклањајући му села Радостушу и Требиште, код Дебра, што је забележено у једној повељи која се и данас чува у манастиру. Године 1430. Иван Кастриот је са своја три сина склопио уговор с манастиром Хиландар, по коме му је уступљен један пирг (кула), који од тада до данас носи назив Арбанашки пирг. Повеља о поклону почиње следећом реченицом: *„По неизрецивом милосрђу владике моја Христа, ја, грешни и недостојни, не смем се назвати роб Христа Бога моја, Иван Кастриот, са мојим синовима Станишом и Репошем, Константином и Ђурђем, потрудих се, по господину Богу моме сведржитељу и помоћу госпође Богородице Лаври Хиландарској..."* Иванов син Репош умро је 1431. године у манастиру Хиландар, где му се и данас може видети гроб. Претпоставља се да је и сам Иван Кастриот сахрањен у Хиландару.

Иванов млађи син Ђорђе Кастриот допао је као млад у турско заробљеништво, где је примио ислам и име Скендер (то јест Александар). По повратку у Албанију, око 1444. године, Скендербег – Ђорђе одбацује ислам и ставља се на чело отпора против надирућих Османлија. Ослободио је готово цело подручје средње Албаније. У неосвојивом утврђењу Кроји, Скендербег ће две деценије пружати јуначки отпор Турцима. Иако је имао мале снаге (12.000 бораца), Ђорђе Кастриот успешно се борио против десетоструко веће турске војске. Умро је непоражен 1468. године у Љешу, а његово име још за живота постало је легенда о којој се приповедало како по балканским земљама тако и на папином двору и у Европи. На почетку „Горског вијенца" Његош пева: *„Скендербеј је срца Обилића..."*, а Јован Стерија Поповић написао је драму „Скендербег".

Скендербегов син Иван Кастриот избегао је након пада арбанашких земаља под Турке на двор напуљског краља где је, захваљујући заслугама свог оца, добио војводску титулу од Сан Пјетра ди Галатина. Иван је био ожењен Ирином, кћерком српског деспота Лазара Бранковића. Имајући у виду да је Ирина мајка била Јелена Палеолог, кћерка морејског деспота Томе – брата последњег византијског цара (Константина XI) – италијански потомци из овог албанско-српског брака истовремено су и потомци последње хришћанске царске династије из Цариграда. Њихово потомство у италијанском племству може да се прати све до данас. Наиме, у браку Ивана Кастриота са Ирином Бранковић рођен је син по имену Феранте који је носио презиме Кастриота Скендербег. Феранте у законитом браку није имао мушке деце, али је оставио кћер Ирину (Марију), која се удала за Пјетра Антонија, принца од Басињана, из породице Сансеверино. Потомци из овог брака припадали су италијанским и немачким племићким

ИЗ ЖИТИЈА СВЕТЕ АНГЕЛИНЕ *СРПСКЕ*

Преподобна мати наша Ангелина прими у Срему свети и анђелски монашки чин у женском манастиру код Крушедола, задржавши на монашењу исто име Ангелина (што значи: Анђелска). Од почетка свога земног живота она се усрдно подвизаваше на спасење своје душе, но сада приложи труд труду и подвиг подвигу. Сва се предаде молитви, делима милосрђа и оправљању светих храмова и манастира Божјих у Срему. Због свих тих својих многобројних дела, она је, као савршена хришћанка, супруга, мајка и монахиња, од народа с правом добила назив Мајка Ангелина. Поживевши тако свето и богоугодно, она најзад почину од трудова својих и мирно усну у Господу 30. јуна 1520. године. Сахрањена би у женском манастиру крај Крушедола, а када после неколико година њено свето тело би „објављено", њене свете мошти бише пренете у цркву манастира Крушедола и положене у исти ћивот са моштима светог јој сина Јована деспота ■

Из монолога владике Данила („Горски вијенац")

...

Мален свијет за адова жвала,
ни најест га, камоли прејести!
Јанко брани Владислава мртва;
што га брани, кад га не одбрани?
Скендербеј је срца Обилића,
ал' умрије тужним изгнаником.
А ја што ћу, али са киме ћу?
Мало руках, малена и снага,
једна сламка међу вихорове,
сирак тужни без ниђе никога

...

РОДОСЛОВ ПОРОДИЦЕ КАСТРИОТ

Бранило
(убијен око 1379)
гувернер Јанине

Павле
господар Серине

Иван (умро око 1433)
господар Мата
ожењен **Воиславом**

Константин
(убијен 1402)
господар Кроје

Алексије

Репош
монах у
Хиландару

Станиша

Ђорђе Скендербег
господар Албаније
(1443–1468)

Марија удата
за **Стефана**
Црнојевића
господара Зете

Константин

Иван (умро 1514)
господар Кроје
1. војвода од Сан Пјетра
ди Галатина
ожењен **Иреном Бранковић**

Ваисава
удата за **Стефана** Мармонтеа
(Балшић)

Константин

Феранте (умро 1561)
2. војвода од Сан
Пјетра ди Галатина

Марија

Ђорђе (умро 1540)

Ирена (умрла 1565)
3. војвоткиња од Сан Пјетра ди Галатина
удата 1539. за дон Пјетра Сансеверина
од Басињана

(ванбрачни синови Пардо,
Ахиле, Чезаре, Федерико)

Потомство у Италији: војводе
од Сансеверина, Ди Капуа, Пињатели,
Даренберг, Виндиш Грец, Урсел, Де Лин)

Италијански племићи –
Кастриота Скендербег

породицама: Басињано Сансеверино, Ди Капуа, Пињатели, Даренберг, Виндиш Грец, Урсел и Де Лин. Поменути Феранте Кастриот оставио је и ванбрачне синове чије потомство је опстало до данас (то је породица од Кастриоте Скендербега).

Бројне везе

Осим наведених, познате су и многе друге везе између српских и албанских племићких породица. Породица Кастриот је и по другим линијама била повезана са српским династијама. Тако је Скендербегова сестра Марија била удата за господара Зете (то јест Црне Горе) Стефана (Стефаница) Црнојевића (умро 1465). Из овог брака потекао је знаменити Иван Црнојевић (у народу запамћен као Иван-бег владао 1464–1490) који је седиште Зете, као и митрополију, преселио на Цетиње и сазидао чувени цетињски манастир. Како смо поменули, овај Иван у првом браку био ожењен Гојиславом, кћерком Ђорђа Аријанита Комнина, рођеном сестром свете Ангелине Бранковић као и Андронике, жене Скендербегове.

Постоје и бројне везе између српске владарске породице Бранковића и албанске великашке породице Топија: сестра Вука Бранковића, учесника Косовске битке и господара области Косова, која се звала Теодора (или Војислава) била је удата за господара Драча Ђорђа Топију (1388–1392). Мајка Ђорђа Топије била је Воисава Балшић, удата око 1370. године за господара Драча, „кнеза Арбаније" Карла Топију (1359–1388). Карло Топија обновио је 1381. године Цркву светог Јована (албански „Шин Ђон") код Елбасана у средњој Албанији, основану у част светог Јована Владимира, српског (дукљанског) владара и свеца. Једна кћи Карла Топије звала се Воислава (по мајци). Друга кћи Јелена била је удата за Константина Балшића, господара Кроје и турског вазала који је потицао из породице зетских владара Балшића и кога су 1402. године у Драчу погубили Млечани.

Најзад, Мара, кћи Никете Топије (вероватно сина Карла Топије), удала се 1407. године за Балшу (III) Балшића, господара Зете од 1403. до 1421. године. Балшина мајка била је знаменита Јелена Хребељановић, кћи кнеза Лазара. Балша није имао деце па је пред смрт сва права на наслеђе у зетским земљама оставио свом ујаку – српском деспоту Стефану Лазаревићу ■

Душко Лопандић

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

АЗИЈА
Латинско име Asia, које потиче из грчког језика, корене вуче из старе асирске речи „asû" која означава правац из ког се сунце уздиже, место рађања сунца, дакле – исток ■

ЕВРОПА
Име Европа потиче из древних семантичких језика Средњег истока, од асирске речи „ереб" која означава правац којим сунце залази, али и пределе таме, опадајућег сунца, то јест запада. По неким другим научницима, реч Европа потиче од грчког „eurys" (широк) и „ops" (лице), у смислу „земља људи с округлим лицима" ■

АФРИКА
Име овог континента настало је на основу имена народа Афра или Африда који су живели око Картагине (у данашњем Тунису), а део мора између Сицилије и Картагине звао се Mare Africum, Афричко море. Коришћење овог имена, које се тиче читавог континента, потиче од грчког „aphrike" (без хладноће) и везано је за раздобље касног средњег века. Пре тога важило је само за северни део, то јест предео данашњег Туниса ■

ОТКУД ИМЕНА КОНТИНЕНАТА

После откриħа Америке истраживачи света уīлавном су стекли īотīуну слику о расīореду коīна и мора на нашој īланети. Картоīрафија је убрзано īочела да се развија, а континенти су добили имена на занимљив начин

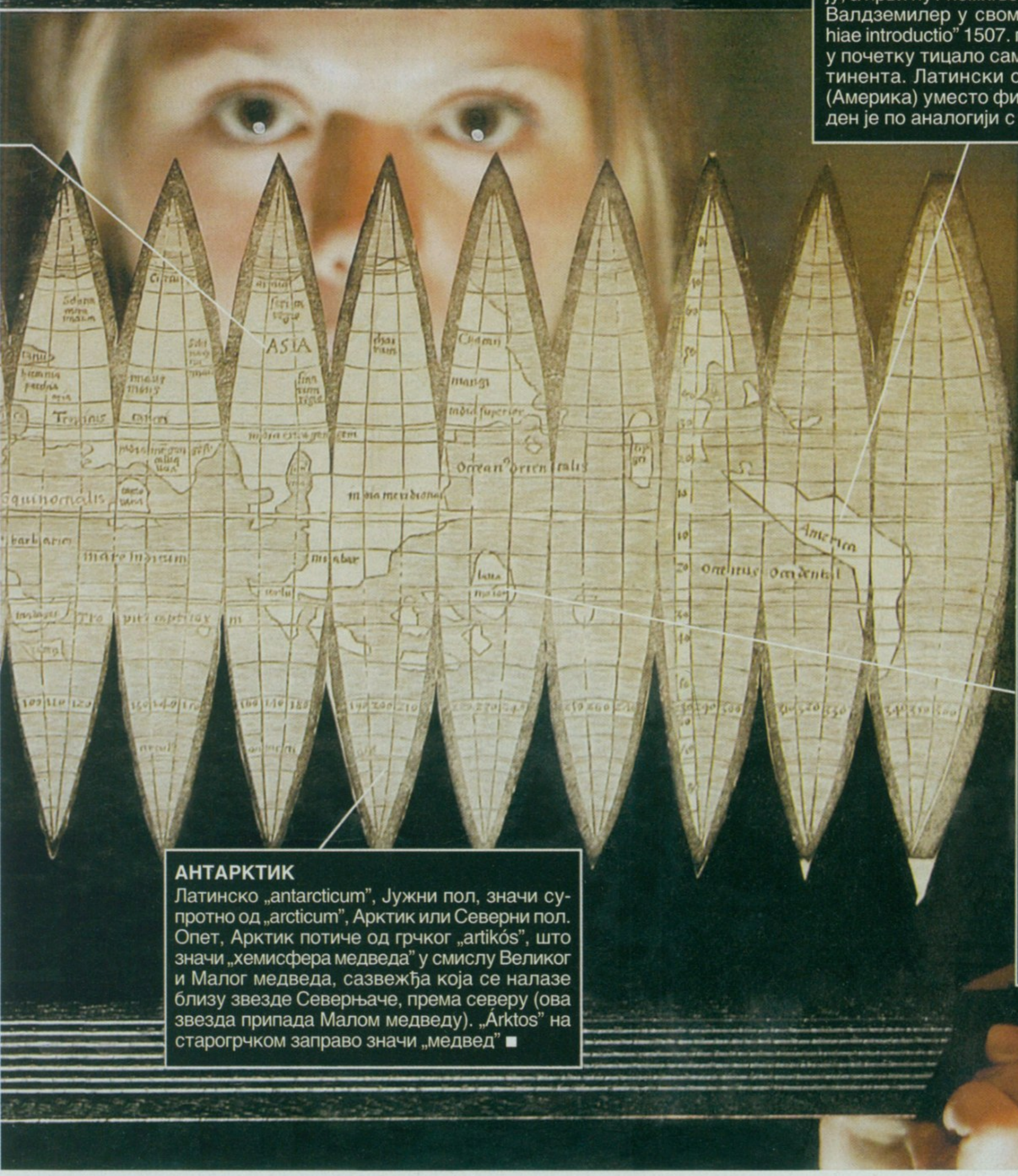

АМЕРИКА
Овај континент добио је име по фирентинском морепловцу Америгу Веспучију, а први пут помиње га географ Мартин Валдземилер у свом делу „Cosmographiae introductio" 1507. године, иако се име у почетку тицало само јужног дела континента. Латински облик имена са „к" (Америка) уместо фирентинског „г" уведен је по аналогији с именом Африка ■

ОКЕАНИЈА
Латинско „oceanus" или грчко „okéanos" означавали су божанство воде која је окруживала читаву Земљу. Назив „australe" означава континент који је усамљен усред Индијског и Тихог океана. Океан се у древна времена приказивао као брадати старац с роговима бика: он и његова сестра Тетија били су најстарији пар титана од којих су настале све воде света ■

АНТАРКТИК
Латинско „antarcticum", Јужни пол, значи супротно од „arcticum", Арктик или Северни пол. Опет, Арктик потиче од грчког „artikós", што значи „хемисфера медведа" у смислу Великог и Малог медведа, сазвежђа која се налазе близу звезде Северњаче, према северу (ова звезда припада Малом медведу). „Árktos" на старогрчком заправо значи „медвед" ■

З. М.

● Захваљујући мрежним могућностима нове „Сонијеве” конзоле „Плејстејшн 3”, играчи ће моћи да се међусобно надмећу преко Интернета и скидају додатни садржај. Кад „Сони” у марту пусти конзолу у продају широм Европе, ова услуга парираће сличном систему који је „Мајкрософт” развио за своју конзолу „Иксбокс 360”

● Људи који пате од мигрена имају две области у мозгу дебље од осталих људи, показало је истраживање спроведено на Универзитету Харвард. Истраживачи су уређајима за магнетну резонанцу вршили мерења и установили да су у питању две области везане за обрађивање покрета ■

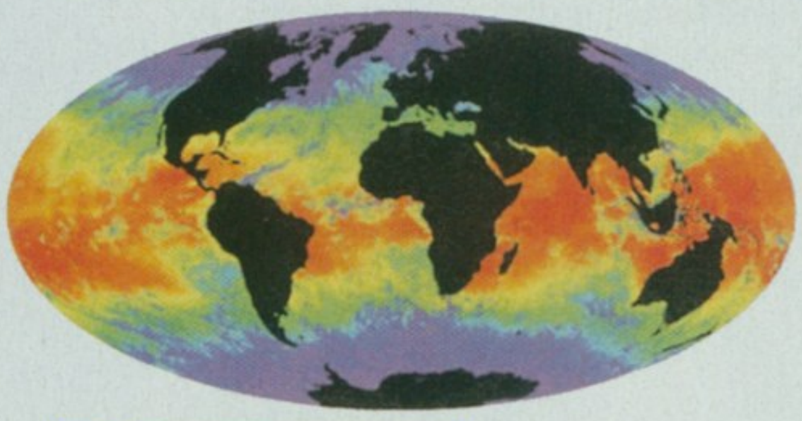

● Температура океана незнатно је опала током последње три године, установили су истраживачи Насе. Просечна температура пала је за 0,09 степени Целзијуса од 2003. године. Међутим, то је тек једна петина општег пада температуре од 1955. године наовамо, па се сматра да је у питању само краткотрајна климатска промена, а не дуготрајни процес који би заиста снизио температуру океана ■

● Верује се да је откривен ген који утиче на развој потиштености и маничне депресије код људи. Научници са Лондонског универзитета и њихове колеге из Данске открили су присуство једног одређеног гена у мутираном облику у знатном броју случајева маничне депресије ■

● На Филипинима су нађени остаци изумрле врсте патуљастог бивола. Кости су старе између 10.000 и 100.000 година. Животињске врсте изоловане на острвима са ограниченим залихама хране често еволуирају тако што им се величина смањи. Археолози са америчког Универзитета „Кејс Вестерн Ризерв” кажу да је патуљасти биво био велики као трећина данашњег бивола ■

● Научници су претражили геном шимпанза да би издвојили делове ДНК људи који су се битно мењали и еволуирали. Истраживачи Геном центра „Дејвис” открили су да се овакви делови људског генома налазе близу гена везаних за раст и развој. Исти ови делови мање су еволуирали код шимпанза ■

● Према истраживању шведског Института Каролинска, боловање од депресије кошта Европљане око 100 милијарди евра годишње. Две трећине ове суме отпада на одсуствовање с посла, а преостала трећина на лечење. То је сада једна од највећих здравствених невоља у Европи ■

● Прождрљиви људи подједнако су зависни од хране као и наркомани од дроге. Истраживање Националне лабораторије Брукхејвен из Њујорка показало је да постоји активност у истој области мозга код прождрљивих људи као и код наркомана којима очајнички треба следећа доза. Можда ово објашњава зашто лекови за убијање апетита не помажу ■

● Бактерија откривена три километра испод Земљине површине даје научницима наду у проналазак живота на другим планетама. Облик бактерије *Firmicutes* нађен је у поплављеној пукотини у јужноафричком руднику злата. Истраживачи са Принстона кажу да је бактерија користила радиоактивни уранијум уместо сунчевих зрака као извор енергије од када је доспела у дубину земље пре 25 милиона година. До оваквог процеса, сличног фотосинтези, могло је доћи и на другим местима у Сунчевом систему ■

● Научници су доказали да шоља чаја заиста делује умирујуће. Истраживачи с Лондонског универзитета утврдили су да се ниво стресног хормона кортизола враћа на нормалу знатно брже код људи који су након потресног догађаја попили шољу црног чаја ■

● Најновија слика коју је забележио свемирски телескоп „Хабл” приказује судар Антена галаксија (NGC 4038 и 4039). Наранџасте тачке лево и десно су језгра првобитних галаксија, док у плавим областима настају звезде. Ружичаста боја означава водоник. И нашу галаксију очекује слична судбина кроз неколико милијарди година ■

НИЈЕ СВЕ У ВЕЛИЧИНИ

ОД ПОДЕЉКА ДО ПОДЕЉКА

Људи обожавају да мере све и свашта. То им ствара утисак да су паметнији и помаже им да боље схвате свет који их окружује. Неке од скала и размера којима разврставамо и обележавамо свет посебно су корисне (нарочито за особу која падне у кому током урагана кад постоји могућност да Земљу удари астероид)

Ниво сигурности биолошке лабораторије
Шта се одређује: Поступци у лабораторији
Како се то ради: Сваки од четири нивоа одређује који се поступци спроводе зависно од заразности присутних микроорганизама. Ниво 1 подразумева поступке који се поштују и у средњим школама, као што су прање руку и неузимање хране. Ниво 4 тиче се опасних вируса који се преносе ваздушним путем, као што је ебола. То подразумева запечаћене просторије без ваздуха и најбезбедније заштитна одела налик на она која смо виђали у ТВ серији „Досије икс" ■

Сафир-Симпсонова скала урагана
Шта се одређује: Јачина урагана
Како се то ради: Пет нивоа јачине којима располажу метеоролози „вреднују" могућу штету на свим грађевинама које је подигао човек, зависно од брзине ветра и силине олује. Кад видите аутомобиле да лебде у ваздуху иза телевизијског репортера који урла у микрофон непосредно пре но што ће и он бити одуван, то је пети степен ■

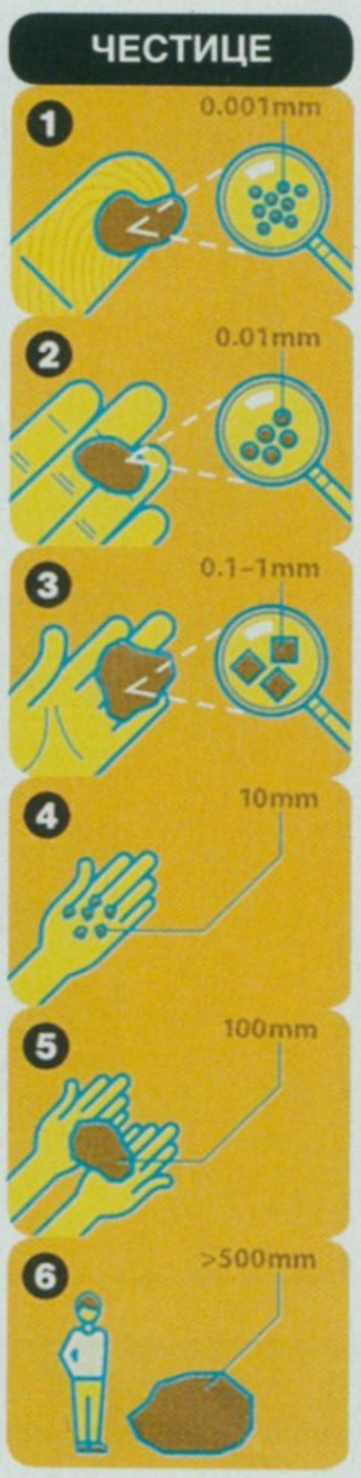

Уден-Вентвортова скала
Шта се одређује: Величина честица
Како се то ради: Геолози воле да разврставају прашину. Мање од хиљадитог дела милиметра је зрнце иловаче. Потом следи зрнце песка, па шљунак, па облутак. Све у свему, прљав посао ■

Глазговска скала коме
Шта се одређује: Ниво свести
Како се то ради: Код коматозних пацијената посматрају се три ствари – очни одговор, вербални одговор и моторички одговор на гласовне команде, изазивање бола... Вредности сва три одговора посматрају се појединачно и у збиру. Број 3 је најгоре стање (дубока кома или смрт), а 15 најбоље – пацијент при пуној свести ■

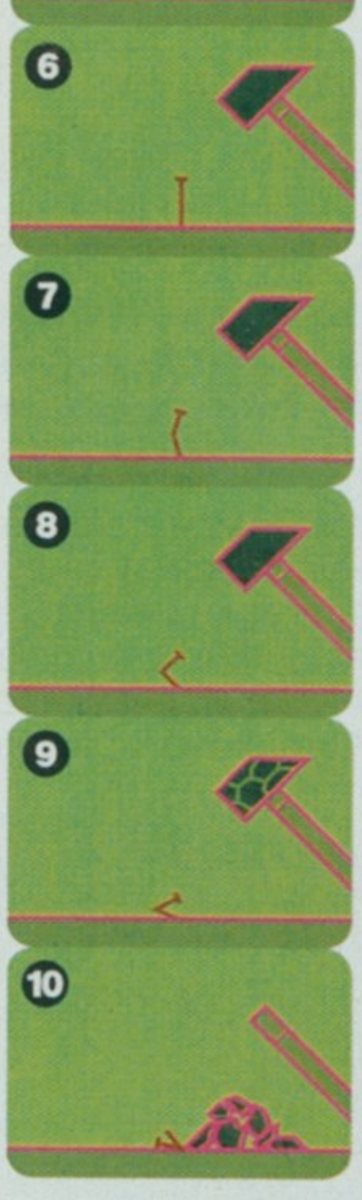

Мосова скала тврдоће
Шта се одређује: Чврстина минерала
Како се то ради: Поступак Фридриха Моса из 1812. године одређује тврдоћу минерала гребањем, од талка који има вредност 1, до дијаманта чија је вредност 10. Камен је у категорији изнад оних које може да огребе, а испод материјала који могу да огребу њега. Поређења ради, нокат има тврдоћу 2,5 ■

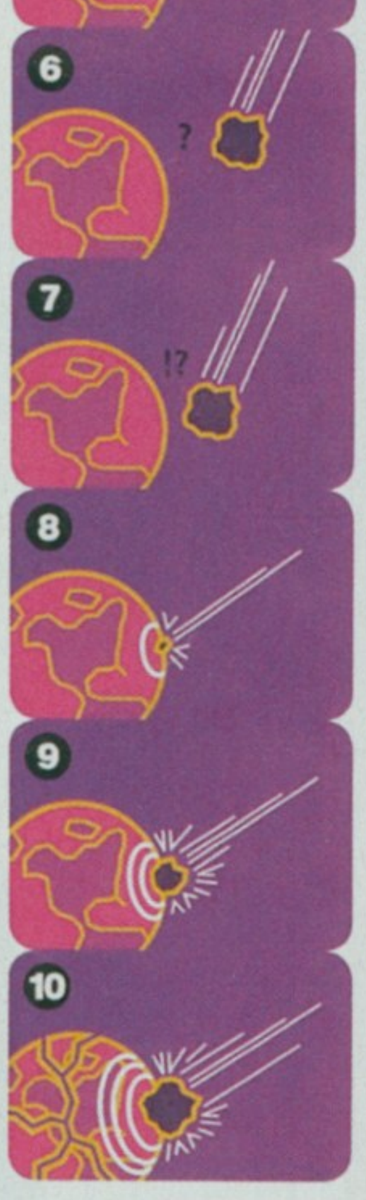

Торинска скала
Шта се одређује: Опасност од удара астероида
Како се то ради: Торинска скала названа је по италијанском граду у ком су је научници осмислили 1999. године. Та скала изражава вероватноћу да нас неко небеско тело које пролази близу Земље удари, и величину штете коју би такав удар проузроковао. Међутим, астероид који би на овој скали имао вредност 10 – и због кога би неко одмах позвао Мајкла Беја, редитеља филма „Армагедон" – појављује се једном у сто миленијума ■

Забавникове ЛОГ

ОД ЧЕТИРИ ПЕТ

1

Палидрвца су размештена као на слици. Преместите 2 палидрвца да бисте добили 5 квадрата ■

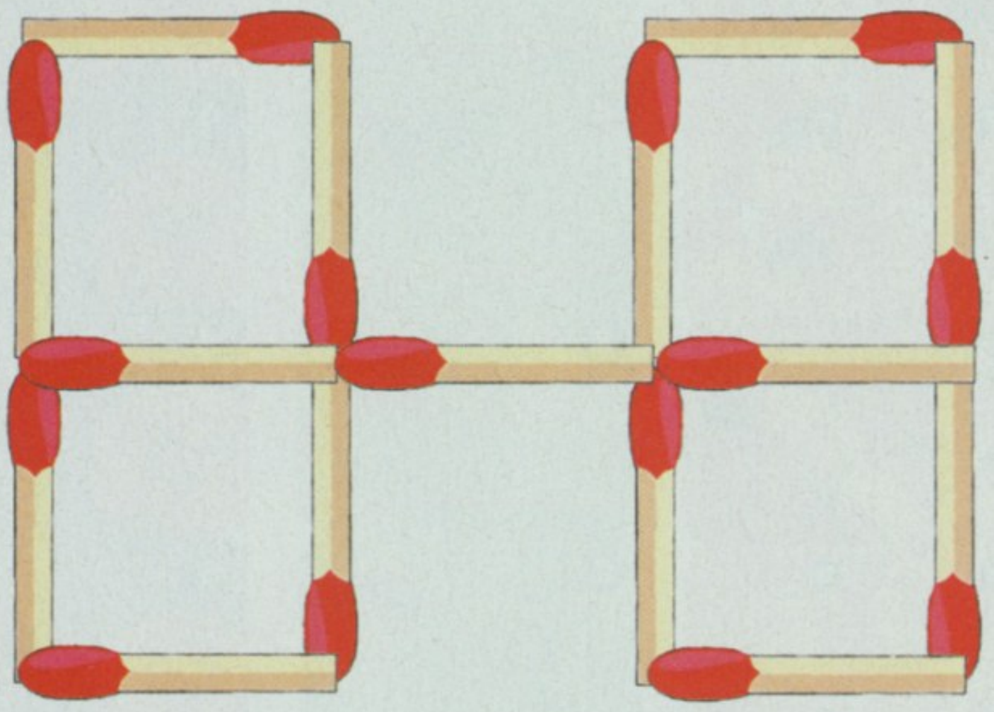

ТАБЛА И БРОЈЕВИ

2

На табли је исписан четвороцифрени број. Зна се да су све цифре парни бројеви, као и да су једнаке прва и последња цифра, док је збир прве две цифре два пута већи од збира преостале две.
Који је број исписан на табли? ■

ОСАМ КУГЛИЦА

3

Осам куглица, четири беле и четири црне, поређано је наизменично: бела, црна, бела, црна... Користећи два слободна места испред куглица у која се могу преместити две суседне куглице без промене узајамног положаја, потребно је у 4 потеза преместити куглице тако да се слева нађу 4 црне, а здесна 4 беле куглице ■

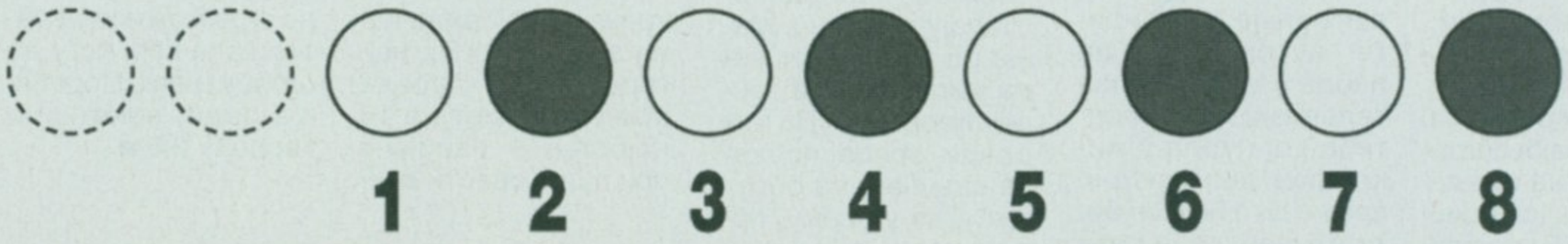

НАСЛЕДСТВО И ТЕСТАМЕНТ

4

После смрти богатог рођака из Америке, његови наследници добили су наследство. У тестаменту је писало да Петар добија два пута више новца од Милоша, а Урош два пута мање од Милоша. Добили су укупно 52.500 долара. Како су поделили новац, а да су приликом поделе испоштовали тестамент? ■

БРОЈ КВАДРАТА

5

Колико квадрата видите на датој слици? ■

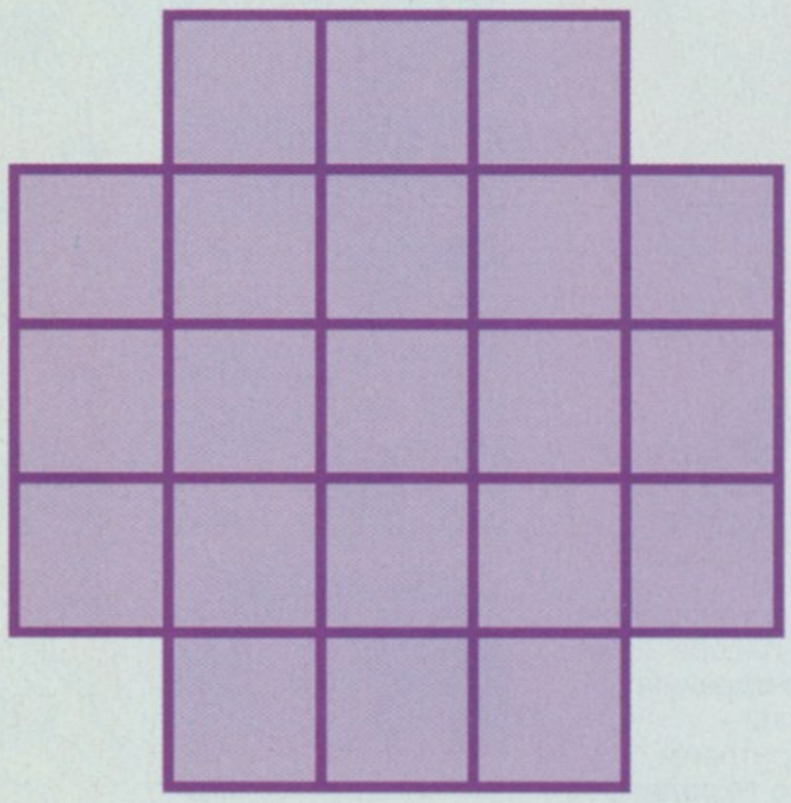

ИЧКЕ загонетке

ПОПУНИТЕ ТАБЕЛУ!

6 Упишите основне рачунске операције у слободна поља тако да се у врстама и колонама добију тачне једнакости. Рачунске операције се изводе назначеним редоследом ■

6		5		11	=	
4		1		4	=	
7		1		9	=	
=		=		=		=
3		4		6	=	5

РАСПОДЕЛА

7 Имате три бурета различите запремине. У првом се налази 8 литара воде, а друга два, запремине 5 и 3 литра, празна су. Размерите 8 литара воде на равне части ■

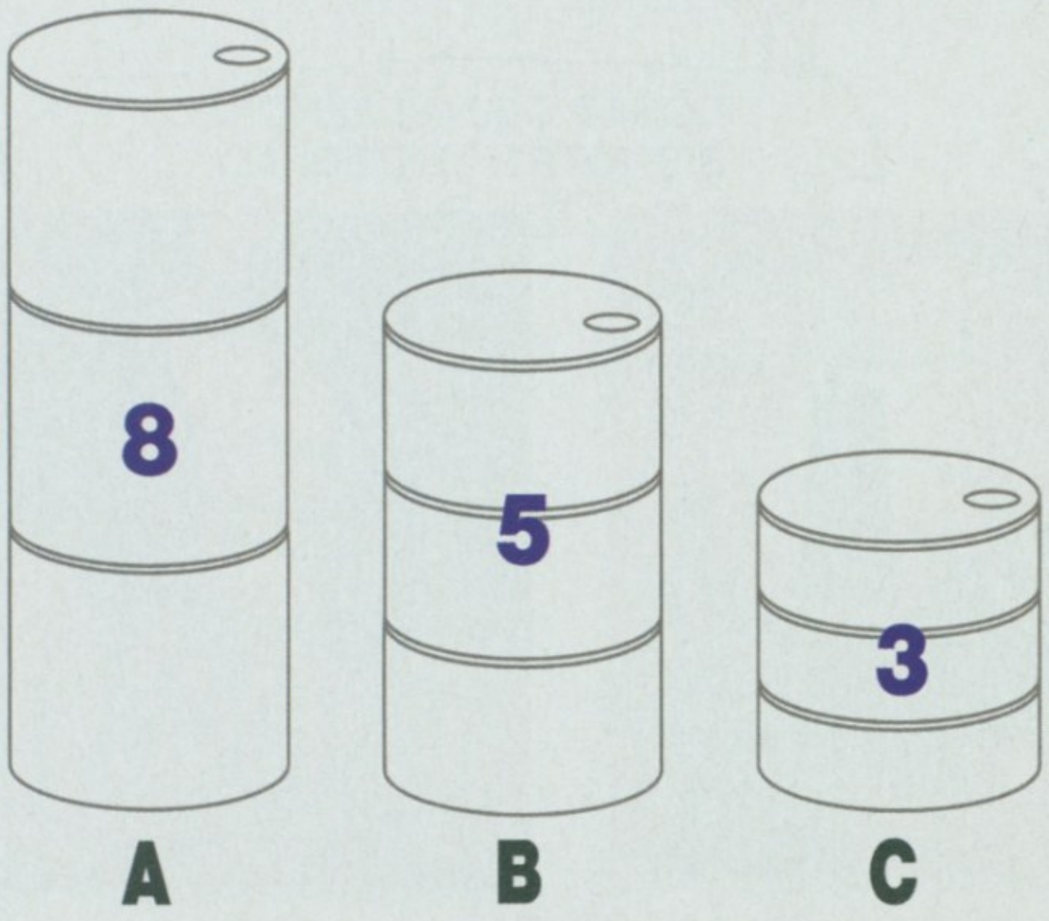

ШАХОВСКИ ТУРНИР

8 На шаховском турниру учествовао је одређени број играча. Играло се по Бергеровом систему (свако са сваким по једну партију). Иван је после првог кола одустао, а Милан је одиграо 8 партија и због болести напустио турнир. На турниру је одиграно укупно 75 партија. Сем Ивана и Милана сви остали учесници играли су до краја турнира. Да ли можете утврдити колико је укупно играча учествовало на турниру и да ли су Иван и Милан међусобно играли? ■

ГОСПОДИН СРЕТА

9 У крчми „Код Раде" неки столови имају три ноге, а неки четири. За сваким столом су четири столице и све су једнаке и имају по четири ноге. Припити господин Срета почео је да броји ноге столова и столица. При томе је видео све дупло. Он је установио да све столице заједно имају 320 ногу, а сви столови 74 ноге. Колико столова у крчми има три ноге? ■

Припрема Радивоје Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

Godina je 1906. Vilijam ima deset godina i njegova porodica se seli u malu italijansku luku Barelito, mesto nalik na prizore sa razglednica, između mora i belih litica. Tu će upoznati Lizu, Nina i Paola. Za kratko vreme, deca će postati nerazdvojni prijatelji. Rođena istog dana, ona provode rajsko vreme detinjstva u prelepom mediteranskom ambijentu. No, ubrzo će njihovu idilu narušiti nemili događaji...

Dirljiva priča o prijateljstvu dugom dvadeset godina, puna panjolovske poezije, nostalgije i izgubljenih iluzija detinjstva, ***Tamo gde pogled ne dopire*** u isto vreme je bajka, avanturistička priča, ljudska drama i himna prijateljstvu, kojoj ćete se vraćati mnogo puta.

DOSAD OBJAVLJENO U BIBLIOTECI „INTEGRALI"

92502

Beli Put
Izdavačka kuća
www.beliput.co.yu

POSETITE NAŠU KNJIŽARU!

planet multimediacenter
Zeleni venac, Jug Bogdanova 8a, 11 000 Beograd
Radno vreme: 9 - 22 h, radnim danom i vikendom

САМО ЗА ВАРАЛИЦЕ!

УТЕШНИ ПРАВИЛНИК ЗА ДРЖАЊЕ ДИЈЕТЕ

...који свакако неће допринети слабљењу...

1. Уколико нешто поједеш а нико те није видео, то што си кришом појео – нема калорија!

2. Ако пијеш неко дијетално пиће (с вештачким шећером) и уз то једеш чоколаду, дијетално пиће поништиће „чоколадне" калорије!

3. Ако једеш у друштву неке особе и уколико поједеш мање од ње, твоје калорије се не броје!

4. Храна која може да послужи у медицинске сврхе (пилећа супа, тост, чоколада или ментол бомбоне) не рачуна се у храну која гоји и може да се једе по жељи!

5. Уколико си окружен дебељуцама, изгледаћеш мршавије!

6. Уколико је кекс поломљен, његове калорије се не броје!

7. Оно што полижеш с кашика и мутилица од миксера током припремања колача, не садржи никакве калорије!

8. Замрзнута храна нема калорија будући да се калорије везују за топлоту (пример: сладолед и све оно што кришом узмеш из замрзивача, а немаш времена да одмрзнеш пре употребе...)!

9. Јела исте боје садрже исти број калорија (пример: кувани спанаћ и сладолед од пистаћа, печурке на жару и чоколада).

10. Мање ћеш се угојити ако одједном поједеш целу торту и пребринеш тај проблем, него сваки дан да једеш само по једно парче ■

Илустровао Добросав Боб Живковић

ВЕЛИКИ ЧОВЕК II ДЕО

ПОДЕЉЕ

МОДЕСТИ

НАПИСАО ПИТЕР О'ДОНЕЛ

НАЦРТАО ЦИМ ХОЛДАВЕЈ

СЕР ТАРАНТ И РЕНЕ ВЕБВА СТИГЛИ СУ НА ПАРКИНГ...

ВИЛИ ЈЕ ПОДИГАО НАПАДАЧА И СВОМ СИЛИНОМ ГА БАЦИО НА ЗЕМЉУ...

КАДА ЈЕ ДЕНИЗ СМЕШТЕНА У КОЛА, МОДЕСТИ ЈЕ ДАЛА ҐАС...

ҐОСПОДИН ВОБВА...

ЈА САМ ПОРЕД ТЕБЕ, МАЛА! ЖАО МИ ЈЕ ШТО СМО ЗАКАСНИЛИ!

ВОБВА МОРА ДА ЗНА... РЕЦИ МУ... **ДЕВОЈЧИНО ПРИЗНАЊЕ...**

ИЗҐУБИЛА ЈЕ СВЕСТ! ЧУЛА СИ ШТА ЈЕ РЕКЛА?

ДЕВОЈЧИНО ПРИЗНАЊЕ... МОЖДА ЋЕ РЕНЕ ЗНАТИ ШТА ТО ЗНАЧИ! У ШТА СМО СЕ ОВО УВАЛИЛИ, ВИЛИ?

1274

УБРЗО, У БОЛНИЦИ...

ДЕВОЈЧИНО ПРИЗНАЊЕ... ТО ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ РЕКЛА?

ЗНАЧИ ЛИ ВАМ ТО НЕШТО?

НЕ, БАШ НИШТА! ОЧЕКИВАО САМ ДА ЋЕ МИ ОТКРИТИ НЕШТО О ПЛАНОВИМА ЗА ВЕЛИКУ ПЉАЧКУ!

ЧИЈИМ ПЛАНО-ВИМА?

ҐОСПОДИНА БИЛКА!

ҐОСПОДИНА БИЛКА?! МОРА ДА ЈЕ ПОСРЕДИ НЕШТО КРУПНО?

1275

МИСЛИМ ДА ЈА ЗНАМ ТОҐ БИЛКА...

ОН ЈЕ КРИМИ-НАЛАЦ, А НЕ ШПИЈУН, СЕР ЏЕРАЛДЕ!

ДА! БИЛК ЈЕ ПРЕФИЊЕН ЛОПОВ КО-ЈИ ЈЕ ИЗВРШИО НЕКОЛИКО ВРХУН-СКИХ ПЉАЧКИ, АЛИ МАЛО ОСОБА ЗНА КАКО ОН ИЗҐЛЕДА!

КАКО СТЕ СЕ ВИ УПЕТЉАЛИ С ЊИМ, РЕНЕ? ТО НИЈЕ ВАШ ТЕРЕН!

ПЉАЧКА 13 МИЛИОНА ФРАНАКА У ЗЛАТУ, ДРЖАВНИХ РЕЗЕРВИ, ПРАВО ЈЕ ПОЛИТИЧКО ПИТАЊЕ, МОДЕСТИ! ЗАТО ЈЕ И ДЕНИЗ, КАО АҐЕНТ, БИЛА УМЕШАНА У ПОСАО!

1276

ФРАНЦУСКА ЈЕ ПОВЕЋАЛА СВОЈЕ РЕЗЕРВЕ У ЗЛАТУ И У НАРЕДНИХ 48 САТИ ОНЕ БИ ТРЕБАЛО ВОЗОМ ДА БУДУ ПРЕБАЧЕНЕ ИЗ МАРСЕЉА У ПАРИЗ!

ПРЕ НЕКОЛИКО НЕДЕЉА ДЕНИЗ РЕВЕЛ ЈЕ САЗНАЛА ДА СЕ ПРИПРЕМА ПЉАЧКА ВОЗА КОЈИМ ЋЕ ЗЛАТО БИТИ ПРЕВЕ-ЗЕНО!

ЗАТО СЕ И УБАЦИЛА У ҐРУПУ КОЈА ЈЕ ТО ПЛАНИРАЛА...

РЕНЕ!

1277

МЛАДА ДАМА И ДАЉЕ ЈЕ У ЖИВОТНОЈ ОПАСНОСТИ... ЧИНИМО СВЕ ШТО МОЖЕМО!
МОЖЕ ЛИ ДА ПРИЧА?
НИЈЕ ПРИ СВЕСТИ, ГОСПОДИНЕ! МОЖДА... ЗА КОЈИ ДАН... АКО СЕ ОПОРАВИ...
НЕ МОЖЕМО ДА ЧЕКАМО! ГОСПОДИН БИЛК НАМЕРАВА ДА ОБАВИ ПОСАО У НАРЕДНИХ 48 САТИ!
ДА НАМ ЈЕ ДЕНИЗ ДАЛА БАР НЕКИ ПУТОКАЗ...
1278

У ВИЛИ МОДЕСТИ БЛЕЈЗ...
ОСТАНИТЕ ДА ПРЕСПАВАТЕ ОВДЕ, РЕНЕ!
ХВАЛА, РАДО БИ ДА ОСТАНЕМ! СУТРА МОРАМ У БЕЧ!
ИСПРИЧАЈТЕ НАМ НЕШТО ВИШЕ О ТОМ ТОВАРУ ЗЛАТА! МОЖДА МОЖЕМО ДА ПОМОГНЕМО!
1279

НЕМА ШТА ДА СЕ КАЖЕ, ОСИМ ДА ВОЗ СА ЗЛАТНИМ ПОЛУГАМА ТРЕБА ДА ИДЕ ЗАОБИЛАЗНИМ ПУТЕМ!
ДОНЕСИ МАПУ, ВИЛИ!
У ВОЗУ ЋЕ БИТИ СТРАЖАРИ... ВАГОНИ СУ БЛИНДИРАНИ...
ДАКЛЕ, СВЕ ЈЕ ОСИГУРАНО! ЧЕГА СЕ ПЛАШИТЕ?
БИЛКОВЕ ДОМИШЉАТОСТИ!
1280

ПОКАЖИТЕ МИ ТА МЕСТА НА КАРТИ, РЕНЕ! ГДЕ БИСТЕ ПОСТАВИЛИ ОБЕЗБЕЂЕЊЕ?
НЕМАМ ДОВОЉНО ЉУДИ ДА ОБЕЗБЕДИМ ЦЕЛУ ПРУГУ, ВЕЋ САМО НЕКА МЕСТА... У СЛУЧАЈУ НАПАДА!
ДА БИ СЕ ПОСЛЕ НАПАДА ПРЕНЕЛО ДВЕ ТОНЕ ЗЛАТНИХ ПОЛУГА, ПОТРЕБАН ЈЕ ОДГОВАРАЈУЋИ ПУТ И ПРИЛАЗ ПРУЗИ! ПРЕМА ТОМЕ, ВЕРУЈЕМ ДА НАПАД НЕЋЕ БИТИ ИЗВРШЕН У ПЛАНИНСКОЈ ОБЛАСТИ НИТИ ТАМО ГДЕ ЈЕ ГУСТ САОБРАЋАЈ!
ДА! МЕСТО МОРА ДА БУДЕ ЗАБАЧЕНО А ПРИСТУПАЧНО!
ОСИМ АКО ГОСПОДИН БИЛК ИМА НЕКИ ТРИК!
1281

У ПОДНЕ, У ХОТЕЛУ СЕН ЖЕН ДЕ ЛУЗ...

ПРВО ШТО ЈЕ ГОСПОДИН БИЛК РЕКАО БИЛО ЈЕ...

У МОДЕСТИНОЈ ВИЛИ...

ВИЛИ ЈЕ БАШ ЗАБРИНУТ ЗА ТУ ДЕВОЈКУ!
А КАКО БИ ВАМА БИЛО ДА СЕ НЕКО КО ВАМ ЈЕ ДРАГ' БОРИ ЗА ЖИВОТ?
НАЖАЛОСТ, ИСКУСИО САМ ТО, МОДЕСТИ!
ОПРОСТИТЕ, ЗАБОРАВИЛА САМ!
МАЛО САМ НАПЕТА ЗБОГ' ПЉАЧКЕ ВОЗА! НЕ ВОЛИМ ОСЕЋАЈ НЕИЗВЕСНОСТИ!
ЗНАМ! ПОКАЖИ МИ КАКО ДА УПОТРЕБИМ ОВО ОРУЖЈЕ!
1286

ДРАГИ?
ДОК СЕ ВИЛИ ПРИПРЕМАО ЗА СПАВАЊЕ...
РЕЦИ, ПРИНЦЕЗО!
НЕШТО СЕ ДОГОДИЛО?
ПОНОВО САМ ПРОУЧАВАЛА МАПУ И МИСЛИМ ДА САМ ОТКРИЛА ГДЕ ЋЕ ГОСПОДИН БИЛК ДА НАПАДНЕ ВОЗ!
ДЕНИЗ НАМ ЈЕ УКАЗАЛА НА ТО МЕСТО!
АЛИ, РЕКЛА ЈЕ САМО ДЕВОЈЧИНО ПРИЗНАЊЕ...
1287

ТО НИШТА НЕ ЗНАЧИ!
И ТЕ КАКО ЗНАЧИ! ОБУЦИ СЕ И СИЂИ! ЧЕКА НАС ДУГ' ПУТ, ВИЛИ!
МУЧЕН НЕСАНИЦОМ СЕР ТАРАНТ СЕ МАШИО КУТИЈЕ ЦИГ'АРЕТА...
ДО ЂАВОЛА! ПРАЗНА ЈЕ!
НА СТОЛУ МИ ЈЕ ОСТАЛА ПУНА КУТИЈА!
1288

ГРИДО ЈЕ МОТРИО КУЋУ...
ПОНОВО СВЕТЛО У ПРИЗЕМЉУ... ЗНАЧИ, ЈОШ НИСУ ЛЕГ'ЛИ!
ПОГЛЕДАЈ МАПУ, ВИЛИ! ПОКАЗАЋУ ТИ ШТА ЈЕ ДЕНИЗ МИСЛИЛА!
ОПРОСТИТЕ НА СМЕТЊИ! СИШАО САМ ПО ЦИГ'АРЕТЕ... А ШТА ВИ ТО ПЛАНИРАТЕ?
1289

НАМЕРАВАЛА САМ ДА ВАМ ОСТАВИМ ПОРУКУ...

ШТА СИ ТО ОТКРИЛА, МОДЕСТИ? ПЛАН ГОСПОДИНА БИЛКА?

ДА!

ИАКО НЕМАМ ВЕЛИКЕ НАДЛЕЖНОСТИ У ФРАНЦУСКОЈ, ВОЛЕО БИХ ДА ПОЂЕМ С ВАМА!

У РЕДУ! ОБУЦИТЕ СЕ!

1290

ДЕНИЗИНЕ РЕЧИ ДЕВОЈЧИНО ПРИЗНАЊЕ НИЈЕ БИЛО ТРАБУЊАЊЕ ДЕВОЈКЕ КОЈА ГУБИ СВЕСТ, ВЕЋ НАЗИВ ПЛАНИНСКОГ ПРЕВОЈА ПРЕВЕДЕН СА ФРАНЦУСКОГ!

ДА ЛИ ЈЕ МОГУЋЕ?

МОЈЕ СКРОМНО ЗНАЊЕ ФРАНЦУСКОГ И ИСТРАЖИВАЊЕ КАРТЕ ПОМОГЛО МИ ЈЕ ДА ТО СХВАТИМ! ПОГЛЕДАЈТЕ!

ЗНАЧИ, РЕНЕ ЈЕ ОМАНУО У ПРОЦЕНИ! ПРЕПАД ЋЕ БИТИ У ПЛАНИНИ!

1291

БРАВО, ДЕНИЗ! ДОБРО ЈЕ ОБАВИЛА ЗАДАТАК!

ДА!

АЛИ, КАКО ЋЕ ГОСПОДИН БИЛК ПО ТАКВОМ ТЕРЕНУ ПРЕВУЋИ ДВЕ ТОНЕ ЗЛАТА?!

ТО ЈОШ НЕ ЗНАМО!

АЛИ, САЗНАЋЕМО АКО СТИГНЕМО НА ВРЕМЕ!

1292

РЕНЕ МИ ЈЕ ОСТАВИО БРОЈ ТЕЛЕФОНА У БЕЧУ! ДА ГА ПОЗОВЕМ?

НЕ!

НЕ?

ТО ЋЕ ГА НАТЕРАТИ ДА СЕ ВРАТИ, ШТО МОЖЕ НАС ДА УГРОЗИ! ПОСТОЈИ РАЗЛОГ ЗАШТО ВИЛИ И ЈА ХОЋЕМО ДА ОБАВИМО ТАЈ ПОСАО!

А ЗАШТО ВИ ЖЕЛИТЕ С НАМА?

НЕ ВОЛИМ ЉУДЕ КОЈИ ПЉАЧКАЈУ И УБИЈАЈУ! ОДОХ ДА СЕ ОБУЧЕМ!

1293

ВИЛИ, ТИ ВОЗИ, А ЈА ЋУ ДА ҐЛЕДАМ МАПУ!

СЕТИО САМ СЕ НЕЧЕГА! РЕНЕ МИ ЈЕ РЕКАО ДА ЈЕ ИМАО ЈОШ ЈЕДНОГ ЧОВЕКА УБАЧЕНОГ У ҐРУПУ...

НАСТРАДАО ЈЕ ПРЕ НЕКОЛИКО ДАНА! СТЕНА СЕ ОБРУШИЛА НА ЊЕҐОВА КОЛА БАШ У ОБЛАСТИ КОЈУ СИ ТИ ОБЕЛЕЖИЛА ЗА МЕСТО МОҐУЋЕГ НАПАДА!

ПИТАМ СЕ КАКО ЈЕ СТЕНА ПАЛА...

ПРИЛИЧНО ЈЕ ТЕШКА, ҐОТОВО КАО ТОВАР ЗЛАТНИХ ПОЛУҐА!

1294

РАНО УЈУТРО...

У ОВОМ СЕОЦЕТУ ЋЕМО СЕ РАСТАТИ, СЕР ЏЕРАЛДЕ! УДАЉЕНО ЈЕ ОД ПРЕВОЈА НЕКИХ ПЕТНАЕСТАК КИЛОМЕТАРА!

ОСТАВЉАТЕ МЕ?! АЛИ...

БИЋЕМО У РАДИО -ВЕЗИ! ЕВО, ПРИЈЕМНИК ЈЕ ОВДЕ, ТАЛАСНА ДУЖИНА ЈЕ ПОДЕШЕНА! ЧУЋЕМО СЕ СВАКИХ ПОЛА САТА!

ПОЖУРИТЕ ДА НАЂЕТЕ МЕСТО С КОГА ЋЕТЕ СЕ ЈАВЉАТИ, ЈЕР ПРЕМА РЕДУ ВОЖЊЕ ВОЗ БИ ТРЕБАЛО ДА ПРОЂЕ ПРЕВОЈ ЗА ДВА САТА!

1295

МИСЛИО САМ ДА ЋЕМО ЗАЈЕДНО НА ЗАДАТАК!

БИЋЕМО ЗАЈЕДНО! ПОТРЕБНИ СТЕ НА РАДИО-ВЕЗИ! АКО СТВАРИ КРЕНУ ЛОШЕ, ЗВАЋЕТЕ РЕНЕА!

А И ПРЕДЕО ПО КОМЕ ЋЕМО ИЋИ ДО ПРЕВОЈА ЈЕ ТЕЖАК...

ЕХ, ДА САМ УПОЛА МЛАЂИ... ОВАКО ЋУ ДА ҐЛУМИМ БЕЗАЗЛЕНОГ ТУРИСТУ КОЈИ РАЗҐЛЕДА ОКОЛИНУ!

1296

ПУТ СЕ ЗАВРШАВАО НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА ИЗВАН СЕЛА...

ДАЉЕ ЋЕМО МОРАТИ ПЕШИЦЕ, ВИЛИ!

ИМАМО ОТПРИЛИКЕ САТ И ПО ДО ПРОЛАСКА ВОЗА!

ВАЉДА САМ ДОБРО ИЗРАЧУНАО!

ОБИЧНО НЕ ҐРЕШИШ! ЗА ДЕСЕТАК МИНУТА ПОВАЋЕМО ТАРАНТА! ВАЉДА СЕ ВЕЋ НЕГДЕ СМЕСТИО!

ЈОШ ЈЕДАН АУТОМОБИЛ БЕЗ УКЉУЧЕНИХ СВЕТАЛА СТИГАО ЈЕ НА КРАЈ СЕОСКОҐ ПУТА. БИО ЈЕ ТО ҐРИДО...

ҐРИДО ЗОВЕ...

1297

У ВЕЛИКОЈ ПЕЋИНИ, НЕДАЛЕКО ОД ПРЕВОЈА...
ТРАЖИЛИ СТЕ ДА ПРИПРЕМИМ РУЧНЕ БОМБЕ, ГОСПОДИНЕ БИЛК!
ДА...
УПОТРЕБИЋЕМО ИХ АКО БУДЕ БИЛО НЕОПХОДНО!
НИКИ, САЗНАЈ ШТА НАМ ГРИДО ЈАВЉА!
НЕ БИХ МУ БИО У КОЖИ! ЧУЧИ У МРАКУ И МОТРИ НА МОДЕСТИ И ВИЛИЈА!
1298
ТРАЖИЋУ ДА МИ ГОСПОДИН БИЛК ДОНЕСЕ НОВУ ЦЕСТУ И ЛОПТУ!
ВЕЋ СУТРА ЋЕШ МОЋИ ДА ОДЕШ, ЖИЛЕ! ПОСАО ЋЕ БИТИ ОБАВЉЕН!
А ШТА ЋЕ ТИ НОВА ЦЕСТА? ВЕЋ ДЕСЕТ ГОДИНА НЕ ИГРАШ!
И ДАЉЕ ДОБРО ИГРАМ ПЕЛОТУ!
И СТАЛНО ТРЕНИРАМ, ЧАК И ОВДЕ ГДЕ ME НИКО НЕ ГЛЕДА!
ТИШИНА! ГРИДО ЈЕ НА ВЕЗИ!
1299
ГДЕ СЕ НАЛАЗИШ, ГРИДО?
НА НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА САМ ОД ВАС! НА КРАЈУ СЕОСКОГ ПУТА!
БЛЕЈЗ И ГАРВИН СУ ОВДЕ! ИЗГЛЕДА ДА ЗНАЈУ ЗА ПЛАН! УПУТИЛИ СУ СЕ ПЕШИЦЕ КА ВАМА!
КОЈИМ ЋЕМО ПУТЕМ, ПРИНЦЕЗО?
ИДЕМО ЛЕВО! ТУ НЕГДЕ ПРУГА ВОДИ ПРЕКО ПРЕВОЈА!
1300
ЕВО ПРУГЕ, ПРИНЦЕЗО!
БИЛК И ЊЕГОВИ ЉУДИ СУ У БЛИЗИНИ! БИЛО БИ ДОБРО ДА МИ ЊИХ УОЧИМО ПРЕ НЕГО ОНИ НАС!
У ПЕЋИНИ...
ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН ПУТ КОЈИМ МОГУ ДА СТИГНУ ДО ПРУГЕ! ИМАМО ДОВОЉНО ВРЕМЕНА ДА ИМ ПРИРЕДИМО ДОБРОДОШЛИЦУ!
1301

ЈАВЉАМ СЕ ПО ДОГОВОРУ! СВЕ ЈЕ У РЕДУ, СЕР ЏЕРАЛДЕ!
ДОБРО ЈЕ ШТО САМ ОСТАО У СЕЛУ, МОДЕСТИ, ЈЕР СУ СЕ НЕПОСРЕДНО ПОСЛЕ ВАС ЈОШ ЈЕДНА КОЛА УПУТИЛА У ИСТОМ ПРАВЦУ!
МОЖДА ЈЕ СЛУЧАЈНОСТ, АЛИ ОСМОТРИЋЕМО ОКОЛИНУ И ЈАВИТИ СЕ ЗА ПОЛА САТА!
А АКО СЕ КОЈИМ СЛУЧАЈЕМ НЕ ЈАВИШ?
ТЕК АКО ПРОПУСТИМ ДВА ЈАВЉАЊА ПОЗОВИ РЕНЕА У ПОМОЋ!
1302

СПУСТИЋЕМО СЕ У ДОЛИНУ КУДА ПРОЛАЗИ ПРУГА!
КАДА СЕ НАЂЕМО НА ЧИСТИНИ, СТАЋЕМО, ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ, ЈЕДНО ДРУГОМ ЛЕЂА У ЛЕЂА!
ОКЕЈ, ПРИНЦЕЗО!
БАШ СТЕ ДОБРА МЕТА, ГОСПОЂИЦЕ МОДЕСТИ! ЗАТО, НЕ ЧИНИТЕ НАГЛЕ ПОКРЕТЕ!
ИМАЈУ НАС НА НИШАНУ!
1303

ШТИТЕЋИ ЈЕДНО ДРУГОМ ЛЕЂА, МОДЕСТИ И ВИЛИ СТАЈАЛИ СУ НЕПОМИЧНО...
НЕМАТЕ КУД! ТРИ ЦЕВИ СУ УПЕРЕНЕ У ВАС!
ОДЛОЖИТЕ ОРУЖЈЕ, МЛАДА ДАМО И ГОСПОДИНЕ!
НЕ ВИДИМ НИЈЕДНОГ СТРЕЛЦА!
ПОЈАВИЋЕ СЕ, ВИЛИ!
СПУШТАЈУЋИ РЕВОЛВЕР НА ЗЕМЉУ, МОДЕСТИ ЈЕ НЕПРИМЕТНО ГУРНУЛА РАДИО -ОДАШИЉАЧ У ПУКОТИНУ СТЕНЕ...
1304

С ОВО ДВОЈЕ МОРАМО БИТИ ПАЖЉИВИ! ВЕЗАЋЕМО ИХ ЈЕДНО ПО ЈЕДНО!
ДВА МИНУТА КАСНИЈЕ...
ОВО ЈЕ МОЈ ОМИЉЕНИ НАЧИН ВЕЗИВАЊА! ЗАДАВИЋЕТЕ СЕ АКО ПОКУШАТЕ ДА СЕ ОДВЕЖЕТЕ!
ОДЛИЧНО СИ ОБАВИО ПОСАО, ГВИДО!
ЗА ТЕБЕ ТО НЕ МОЖЕ ДА СЕ КАЖЕ, ВИЛИ! ДА СИ ГЛЕДАО У РЕТРОВИЗОР ДОК СИ ЈУРИО ПУТЕМ, САД НЕ БИСМО БИЛИ ВЕЗАНИ!
1305

ВАШЕ ИМЕ ЈЕ ЧУВЕНИЈЕ ОД МОЋ, ҐОСПОЂИЦЕ БЛЕЈЗ, АЛИ ЈА САМ МНОҐО УСПЕШНИЈИ ОД ВАС! УВЕРИЋЕТЕ СЕ У ТО И САМИ!

БИЋЕТЕ СВЕДОК ПОДУХВАТА КОЈИ МОЖЕ ДА СМИСЛИ И ИЗВЕДЕ САМО ҐОСПОДИН БИЛК!

ОВО ЈЕ НАША БАЗА! ОСНОВАЛИ СМО ЈЕ НЕДАВНО...

ХВАЛИСАВА ҐЊИДА!

1306

ВРЕМЕ ЈЕ ДА КРЕНЕМО НА ПОЛОЖАЈ! ҐРИДО, ТИ ЋЕШ ДА ПАЗИШ НА БЛЕЈЗОВУ И ҐАРВИНА!

У РЕДУ! САМО МИ ОСТАВИТЕ ОРУЖЈЕ!

ДА ЛИ ЈЕ ЖИЛ СПРЕМАН?

ЕВО ҐА, ДОЛАЗИ!

ЦИНОВСКА СЕНКА ПОЈАВИЛА СЕ НА УЛАСКУ У ПЕЋИНУ...

ЗА ИМЕ СВЕТА!

1307

ОВО ЈЕ ЖИЛ, МОЈ **ВЕЛИКИ ЧОВЕК!** ОН ЋЕ ПРЕНЕТИ ПОЛУҐЕ ЗЛАТА!

ОВАЈ МЕТАЛНИ СКЕЛЕТ ПОВЕЋАВА СНАГУ СВАКОГ ПОКРЕТА МИШИЋА **20 ПУТА...**

ПРЕВАРАНТ И ПРОНАЛАЗАЧ У ЈЕДНОМ! ЈЕ Л' СЕ ТАЈ БИЛК БАВИО ИНДУСТРИЈСКОМ ШПИЈУНАЖОМ?

1308

НЕ! САМО НАЦРТ! АЛИ, УНАПРЕДИО ҐА ЈЕ МОЋНИМ ПРЕНОСИВИМ ПАКОВАЊЕМ!

УКРАО ЈЕ ЦЕО ПРОЈЕКАТ?

ЧУДЕСНА МАШИНА! ЛАКО СЕ УПРАВЉА И НЕВЕРОВАТНО УВЕЋАВА МОҐУЋНОСТИ ОСОБЕ КОЈА ҐА ИМА НА СЕБИ!

УСКОРО ЋЕТЕ ВИДЕТИ МОЈ ИЗУМ НА ДЕЛУ, ҐОСПОЂИЦЕ БЛЕЈЗ!

КРЕЋИ!

1309

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

МАЛИ ВЕРНИ БИК (С ПОДВАЛЬКОМ)

Енглески булдог привржен је свом господару, највише воли да дрема и није борбен као што су то били његови преци у старом Риму или ренесансној Енглеској

Кад су Џорџа Клунија, једног од најзаводљивијих америчких филмских глумаца, новинари упитали има ли места за неку жену у његовом животу, он је одговорио: „Имам два неодољива енглеска булдога и прасе. Зар ико недостаје?"

Истини за вољу, о малим здепастим енглеским булдозима најчешће се говори као о неодољивим псима. Често се каже да су они заправо „природна противречност", односно, да је булдог пас који је „леп у свој својој ружноћи". О овој противречности већ је много тога речено и познато је да изглед булдога потиче од неке врсте физичког недостатка ове пасмине.

Борци у арени

Али, кренимо од почетка. На енглеском bulldog значи – пас-бик. Већ на први поглед јасно је зашто је добио такво име: грађом подсећа на малог снажног бика. Осим тога, од тринаестог па све до друге половине деветнаестог века, булдози су били учесници крвавих борби у Великој Британији. У извесним приликама из тих борби излазили су као победници. Међутим, данашњи енглески булдог није нарочито борбен пас иако није плашљив. У међувремену булдози су очигледно променили ћуд. Постали су мирни и сталожени. Па, ипак, не би требало искушавати њихово стрпљење.

Булдози несумњиво потичу од азијских паса чувара које су са Истока донели феничански трговци. У доба старог Рима постојао је обичај да се пси боре с робовима и другим животињама. Верује се да су преци данашњих енглеских булдога били редовни учесници тих борби. Данас се енглески булдози не цене због борбених способности, већ због изгледа. Видевши колико је енглески булдог омиљен, и Американци су створили своју расу: америчког булдога.

Мажење и дремање

Премда је сврстан у групу корисних паса, енглески булдог није нарочито вредан. У ствари, он обожава да буде у друштву људи и често захтева да га неко милује и мази, да му показује колико га воли. Једноставно, тражи да га они с којима живи не запостављају. Не припада псима који воле и подносе самоћу, али није својеглав. Енглески булдог воли свог господара, привржен му је и веран.

Од свега, ова врста паса највише воли да се излежава. Могао би, додуше, да буде одличан пас чувар, па ипак, радије би да спава него да буде на стражи. Поред тога воли и да путује са својим господаром, односно породицом у којој живи! Али, не подноси топлоту и ту чињеницу власници ових паса треба да имају у виду. Може да путује, али никако на море и у топле крајеве. Претопљавање је најчешћи узрок преране смрти енглеских булдога. Кад му је врућина тешко дише будући да има неразвијен нос.

Иако је умиљат и нежан, овог пса тешко је одгајати. Пре свега, због велике главе тешко долази на свет, најчешће уз помоћ „царског реза". Иначе, енглески булдог је мали пас, кратких ногу. Није виши од тридесетак центиметара. Иако је низак, он је крупан, односно – широк. Ако га посматрате одозго, личи на крушку: предњи део шири је од задњег. Ипак, многи би рекли да је овај пас (коме доњи очњак често вири попут чачкалице док су му чељусти затворене) најлепши од свих паса на свету.

Глава енглеског булдога веома је велика са широком четвртастом лобањом и кратком широком губицом. Доња чељуст му је извијена нагоре, а између њушке и правоугаоног чеоног прелаза налазе се тешки набори од коже. Очи енглеског булдога су округле и готово црне, а уши малене и танке. Врат му је кратак, али има велики подваљак. Задње ноге нешто су дуже од предњих које су широко постављене: кратке су, али имају чврсте и крупне кости. Изгледу енглеског булдога свакако доприносе и његове шапе, безмало потпуно округле. Реп му је обешен, кратак и у корену дебео. Длака је кратка, густа и мекана и може бити бела, бела с великим мрљама боје рђе, смеђа, или тиграста. Мужјаци су тешки од 24 до 25 килограма, а женке око два килограма мање.

Готово ни́је ни потребно да се каже: енглески булдог склон је гојењу. Овај лењивац не би требало дневно да поједе више од триста грама меса и двеста грама бареног пиринча или поврћа. Умиљаваће се и тражиће још, али господар не би требало да попусти. Боље да мање једе, дуже ће да живи. Јер, енглески булдог је одлично друштво: доброћудан, миран, ведар, а надасве чист пас. Неки би чак рекли да је отмен! То је несумњиво она природна противречност коју смо већ споменули ■

М. О.

ne čini čuda, samo osvežava

MINAQUA

fructo

prirodni izvor joda

Jod je neophodan svima, naročito deci, trudnicama i starijim osobama. Nedostatak joda umanjuje koeficijent inteligencije i do 15%. Jedna čaša Fructa obezbeđuje organizmu potrebnu dnevnu količinu JODA.

89315

ЕНИГМАТИКА

УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7	8
1				■				
2								
3							■	
4			■					
5				■				
6						■		

ВОДОРАВНО: 1. Академија лепих уметности (скр.) – Амерички глумац, Мајкл, **2. Главни град европске државе (слика)**, **3.** Осми део – Ознака за литар, **4.** Симбол нобелијума – Град у Русији, **5.** Фудбалер „Барселоне", Самјуел – Кокошка, **6.** Правни пропис – Лична заменица ■

УСПРАВНО: 1. Скијаш-скакач, Јане, **2.** Афричка држава, **3.** Град у Немачкој – Скраћеница за Орегон, **4.** Место код Кладова (анаграм: ПСИ) – Ознака за метар, **5. Европска држава чији је главни град на слици**, **6.** На онај начин, **7.** Иста слова – Орган чула вида, **8.** Име фудбалера Вилтора ■

СЛАГАЉКА

					С
			И		
				И	
	Е				
					А
			А		

ИМЕНА шест глумица са слика упишите водоравно како бисте у дијагоналним пољима добили ИМЕ америчке глумице са преостале, седме, слике.
Презимена глумица (азбучним редом): Белучи, Берген, Кокс, О'Нил, Рајдер, Свонк, Терон ■

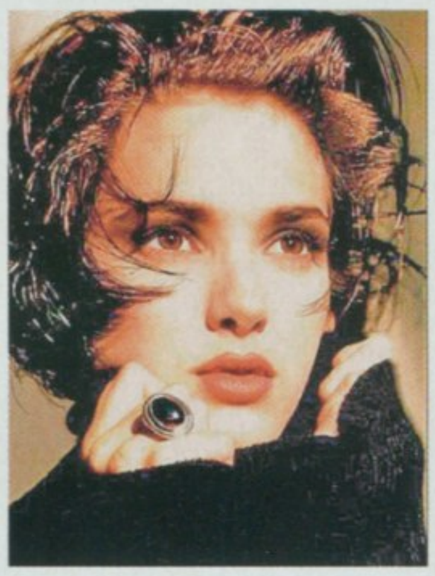

ЧАУРА

У тај **део тела зверка** стала цела ■

ВЕЛИКА УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: **6.** Назив, **7.** Упишите: УЧ, **8.** Врста рибе, **9.** Амерички новац, **10.** Афричка држава, **11.** Аутомобилска ознака за Врање, **12.** Амблем, **13.** Лична заменица, **14.** Самогласник и сугласник, **28. Композитор са слике**, **29.** Млечни производ, **30.** Облик, **31.** Стручњак у науци о небеским телима, **32.** Ознака за радијус, **33.** Иста слова, **34.** Чаробница из „Одисеје”, **35.** „Вечни град”, **36.** Оптика (скр.), **37.** Хиљаду килограма, **38.** Град на Новој Гвинеји, **39.** Ликовни уметник, **40.** Градић у Банату, **41.** Упишите: АЈ, **42.** Главна врата са украсима (мн.), **43.** Име глумице Беговић, **44.** Одерано место на кожи, **45. Дело композитора са слике**, **46.** Друго име Нове Гвинеје ■

УСПРАВНО: **1.** Иницијали глумице Михић, **2.** Савременост, **3.** Грчки бог љубави, **4.** Уназад, **5. Дело композитора са слике**, **7.** Удео, **9.** Град у Украјини, **12.** Супротни везник, **14.** Гласно и бесно дувати, **15.** Национални олимпијски комитет (скр.), **16.** Немачки писац Гинтер, **17.** Симбол америцијума, **18.** Име певачице Перазић, **19.** Краљица у шаху, **20.** 7. и 21. слово азбуке, **21.** У тај час, **22.** Дете које припада српском народу, **23.** Мотоцикли, **24.** Лична замеиица, **25.** Шепати, **26.** Овамо, **27.** Римски император, **29.** Затупљено, **30.** Припадник европског народа, **31.** Митски летач, **32.** Мента, **34.** Дигиталне рачунарске машине (скр.), **35.** Растресита земља, **36.** Група инсеката у лету, **37.** Корпус (скр.), **38.** Основна тарифа (скр.), **39.** Иста слова, **40.** Потврдна речца, **41.** Суседна слова азбуке ■

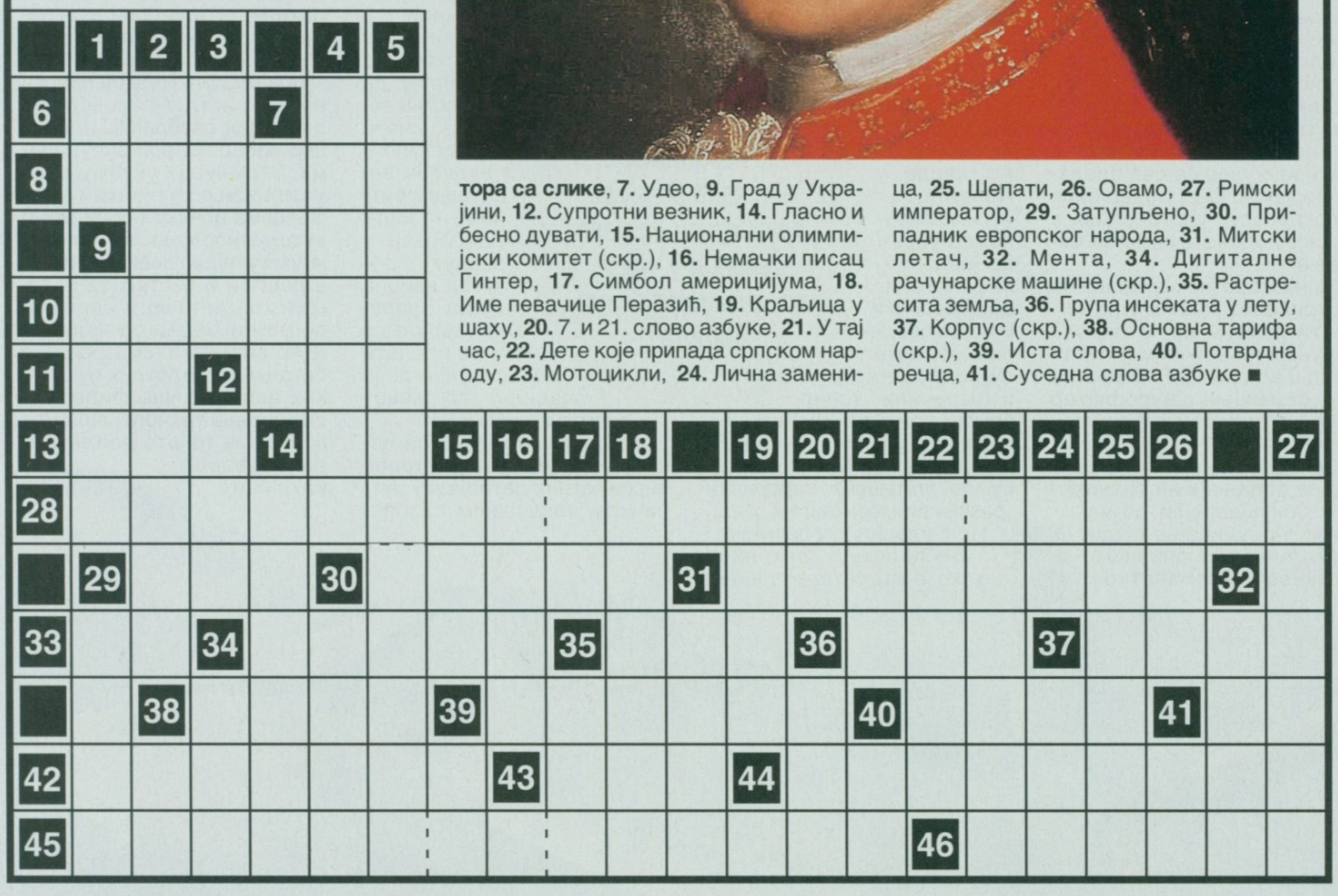

ПРЕВОД НА СРПСКИ

Називи географских појмова преведени су на српски језик. Нађите њихове праве називе ■

1. Јануарска река
2. Добар ваздух
3. Зелена земља
4. Слободна држава
5. Господар истока
6. Робна лука
7. Сребрна земља
8. Ледена земља
9. Брдо-видиковац
10. Град липа

АНАГРАМ

ЦРНА И ИЗ БЛАТА?

СЛОВНИ РЕБУС

НЬЕ А

Решења на страни 65

ЗАНИМАЊЕ КОЈЕ ЋЕ ИЗУМРЕТИ

НЕМА ПИЛОТА У АВИОНУ!

Британско министарство одбране уложило је 200 милиона фунти у развој беспилотних млазних ловачких авиона. Подухвата се латио „БАЕ системс" у сарадњи са „Ролс-Ројсом", „Смитс индастрис" и „Кинетиком". Први корак је изградња такозваног техничког демонстратора, летелице која ће послужити као узор за све следеће пројекте. Овај модел биће у потпуности употребљив, с оружјем и системима за циљање.

Министарство намерава да за тридесет година у потпуности замени војне пилоте рачунарски вођеним летелицама. Тада ће проћи животни век садашњих „еурофајтер тајфуна" и „џоинт страјк фајтера".

Западне војне силе све више се ослањају на технологију покушавајући да избегну укључивање људи у околностима опасним по живот. Беспилотне летелице кључ су таквих покушаја. Увелико се користе у Ираку и Авганистану обезбеђујући војницима и пилотима извиђачке фотографије и податке.

Када су „херијери" Британског ратног ваздухопловства недавно напали планинско утврђење талибана и Ал каиде у Авганистану, имали су помоћ управо једне такве летелице. Амерички B1 бомбардери надлетели су подручје ноћу и изручили товар бомби над планинским пећинама у којима су се крили припадници Ал каиде. Кад су се уплашени терористи разбежали, британски „херијери" ударили су по њима.

Беспилотна летелица тихо је надлетала планинске предео пратећи све инфрацрвеним сензорима. Прикупљени подаци прослеђени су пилотима „херијера" који су на основу тога погађали талибане који су бежали.

Технолошки је изводљиво, али како ће људи прихватити да лете авионом у чијем предњем делу нема пилота?

Челници и америчког и британског министарства одбране верују да ће беспилотне летелице имати кључну улогу у будућим ваздушним биткама. Могу да бораве у ваздуху дуже од авиона којима управљају пилоти, а могу се послати и у подручја где је опасност по живот пилота велика.

Истовремено, тако се испитују могућности употребе беспилотних летелица у путничком ваздушном саобраћају. Нафтне компаније такође показују занимање за овакве летелице у надгледању нафтовода. Размишља се и о начинима употребе беспилотних летелица за надгледање граничних прелаза и спасилачке подухвате.

Крајњи циљ је да се пилоти потпуно искључе из војног и путничког саобраћаја и да се цео посао повери рачунарима. Стручњаци указују да је управљање путничким млазњацима ионако поприлично аутоматизовано. Аутопилот је укључен највећи део пута, а постоји и систем за аутоматско слетање и слетање по магли. Један од челника „БАЕ системса" сматра да је питање беспилотних путничких авиона више филозофско а мање технолошко: „Без обзира на то што можемо то да изведемо, како ћете

„Херти" је настао скидањем мотора с BMW мотоцикла и уградњом у једрилицу.

ПРЕКРЕТНИЦЕ У РАЗВОЈУ ЛОВАЧКИХ АВИОНА

„Харикен”

Дизајн из 1930. године са „Ролс-Ројсовим” мотором „мерлин”. Најзаслужнији за победу у бици за Британију и највећи број победа британских пилота током Другог светског рата. Дужина: 9,82 метра

„Глостер метеор”

1943. година
Први британски млазни ловац. Поставио је 1946. године рекорд у брзини летења – 991 километар на час. Дужина: 12,5 метара

„Херијер”

1969. година
Први млазњак који је могао усправно да узлеће и слеће. Дужина: 13,87 метара

„Торнадо”

1979. година
Ловац-бомбардер који лети брже од звука. Заједнички подухват Велике Британије, Немачке и Италије. Дужина: 18,7 метара

„Еурофајтер тајфун”

Први пут предложен 1979. године, али приказан тек 2003. Настао као заједнички подухват конзорцијума европских држава. Дужина: 15,98 метара

„Џоинт страјк фајтер”

Произведен у Сједињеним Америчким Државама, али ће се производити и у Великој Британији с циљем да одмени „херијер” и „торнадо”. Дужина: 15,37 метара

Беспилотне летелице

Будућност? Британски инжењери у „БАЕ системсу” раде на развоју беспилотног ловачког авиона.

„Предатор”

Велика Британија је од Сједињених Америчких Држава купила два „предатора Б” опремљена „хелфајер” пројектилима. Дужина: 11 метара

убедити људе да лете авионом у чијем предњем делу нема пилота?”

Први корак „БАЕ системса” у изградњи нове летелице био је једноставно скидање мотора са BMW мотоцикла и његова уградња у једрилицу. Нова летелица названа је „херти” (скраћено од „брзо уметање технологије високе издржљивости”). Прва британска беспилотна летелица винула се у ваздух на једној писти у западној Шкотској 2005. године. Тек недавно скинута је забрана службене тајне с овог подухвата. „Херти” се сад налази у Ратном центру Британског ваздухопловства, а војни стручњаци у сарадњи са „БАЕ системсом” покушавају да од ње начине летелицу за извиђање и осматрање.

Произвођач „Кинетик”, који је такође укључен у подухват, има решење названо „зефир”. То је, најприближније речено, једно летеће крило широко 18 метара, прекривено соларним ћелијама. Ћелије покрећу мале пропелере и допуњавају батерије које ће омогућити ноћни лет летелице.

„Зефир” је намењен дугим летовима који трају између три и шест сати. Летео би на великим висинама и обављао снимања за која се сада користе U2 шпијунске летелице.

Американци тренутно предњаче у развоју војних беспилотних летелица. Међутим, Британци имају незнатно другачији циљ и иду корак даље – развијају беспилотну летелицу која ће бити потпуно самостална. Летелицом која је коришћена у недавном нападу на Ал каиду управљао је човек џојстиком седећи заштићен у бункеру.

Приликом „хертијевог” првог лета 2005. године једино учешће човека био је клик мишем за полетање и још један клик за искључивање након слетања.

Понесени почетним успехом, у „БАЕ системсу” раде на развоју софтвера који ће препознавати, разликовати и избегавати опасности у ваздуху – на пример, други авион.

Велика предност беспилотних летелица је и то што се оне не умарају, није им досадно и могу бескрајно да лете истим пределима и обављају једно исто осматрање и извиђање.

Наравно, о овој идеји чују се и другачија мишљења. Аналитичар Мајкл Еванс истиче да су управо сукоби у Ираку и Авганистану још једном нагласили колико је за војнике на тлу важно да имају ваздушну подршку авиона и хеликоптера којима управљају пилоти. Можда ће се Ратно ваздухопловство кроз тридесет година ослањати на беспилотне бомбардере који ће тачно погађати циљеве бомбама и топлотно вођеним пројектилима, али очи и ум професионалног пилота у кокпиту војног авиона не може да замени ниједан систем вештачке интелигенције ■

„ХЕРТИ” У БРОЈКАМА

100.000.000 фунти је сума коју „БАЕ системс” улаже у развој беспилотних небеских шпијуна.

5.000.000 фунти је просечна цена једног „хертија” са системом за осматрање.

20.000 фунти је цена „хертијевог” BMW мотора и тела једрилице.

6000 метара је највећа висина на коју „херти” може да се попне.

25 сати је најдуже што „херти” може да остане у ваздуху ■

ПОРУКА: *ПЕЧЕН СИ!*

У Италији је један мобилни оператер увео услугу упозоравања корисника на штетно ултраљубичасто зрачење Сунца које може да изазове опекотине. На основу атмосферских очитавања са Есиних сателита Метеосат-8 и Енвисат добијају се подаци који се прослеђују у виду SMS поруке. Пре тога потребно је да корисник попуни упитник у ком је навео какву кожу има. Кад оде на плажу, мобилним телефоном пошаље податак о месту где се налази и коју заштиту за сунчање користи. Од мобилног оператера одмах ће добити поруку о томе колико дуго сме под таквим условима да буде изложен Сунцу.

Подаци са сателита освежавају се сваких 15 минута. Премда је ултраљубичасто зрачење постојано током целе године, јачина којом погађа различите делове света зависи од озонског омотача и слоја облака. Ова услуга омогућена је у Тоскани и на Сардинији, а ускоро ће бити доступна на целом Средоземљу ■

Програм SuperWASP (згодна игра речи на енглеском, wasp је оса, а у овом случају скраћеница назива „Раширена потрага за планетама") започет је 2004. године с циљем откривања било каквог прекида у сјају звезда који би наговестио пролазак неке планете. Две истоветне опсерваторије, једна на Канарским острвима а друга у Јужноафричкој Републици, опремљене су са осам нарочитих камера које омогућавају видно поље 2000 пута веће од оног које даје уобичајени телескоп.

Недавно је објављено да су овим путем примећене две нове планете изван Сунчевог система, назване Wasp-1b и Wasp-2b. Налазе се у сазвежђима Андромеда и Делфин. Велике су као Јупитер и од 200 планета изван Сунчевог система, колико их је до данас откривено, спадају међу најтоплије. Као и Јупитер, и оне су гасовити џинови. Међутим, орбите ових планета знатно су ближе матичним звездама – свега неколико милиона километара у поређењу с 800 милиона километара колико је Јупитер удаљен од Сунца. Процењује се да је температура планете Wasp-1b виша од 1800 степени Целзијуса ■

МЕСТА ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ

Група бораца за очување околине с Блексмит института направила је листу 10 најзагађенијих места на планети. Првобитни списак имао је око 300 места на која су указале месне власти или други борци за заштиту природе. Након марљивог испитивања и проверавања, избор је сужен на ових десет.

„НАХЕРЕНИ" АВИОН

Војне ваздухопловне базе у Сједињеним Америчким Државама ускоро би требало да се употпуне једним новим моделом борбених авиона. У питању је „Oblique Flying Wing", авион необичне конструкције.

Замишљен је као асиметрична летелица, дугачког крила налик на издужени троугао, без трупа, с малом кабином померeном на једну страну. Све те необичности не виде се док је летелица на земљи, али чим се подигне у ваздух долазе до изражаја а при том се авион уочљиво нагне и тако великом брзином прелеће небом. То нагињање авиона намерно је изведено да би летелица могла боље да прати струјање ваздуха, па самим тим постиже и већу брзину уз мању потрошњу горива. Ипак, идеја за настанак овог ремек-дела авио-индустрије не потиче од данашњих америчких авио-инжењера. О оваквом брзом авиону маштале су њихове колеге још четрдесетих година прошлог века, али због тадашњих технолошких услова замисао нису могли да спроведу у дело.

Наравно, унапређен многим новинама, за које се тада није ни наслућивало да ће постојати, пробни модел авиона „Oblique Flaying Wing" надмашио је сва очекивања. Вођен дигиталним уређајима, летео је брзо и готово бешумно ■

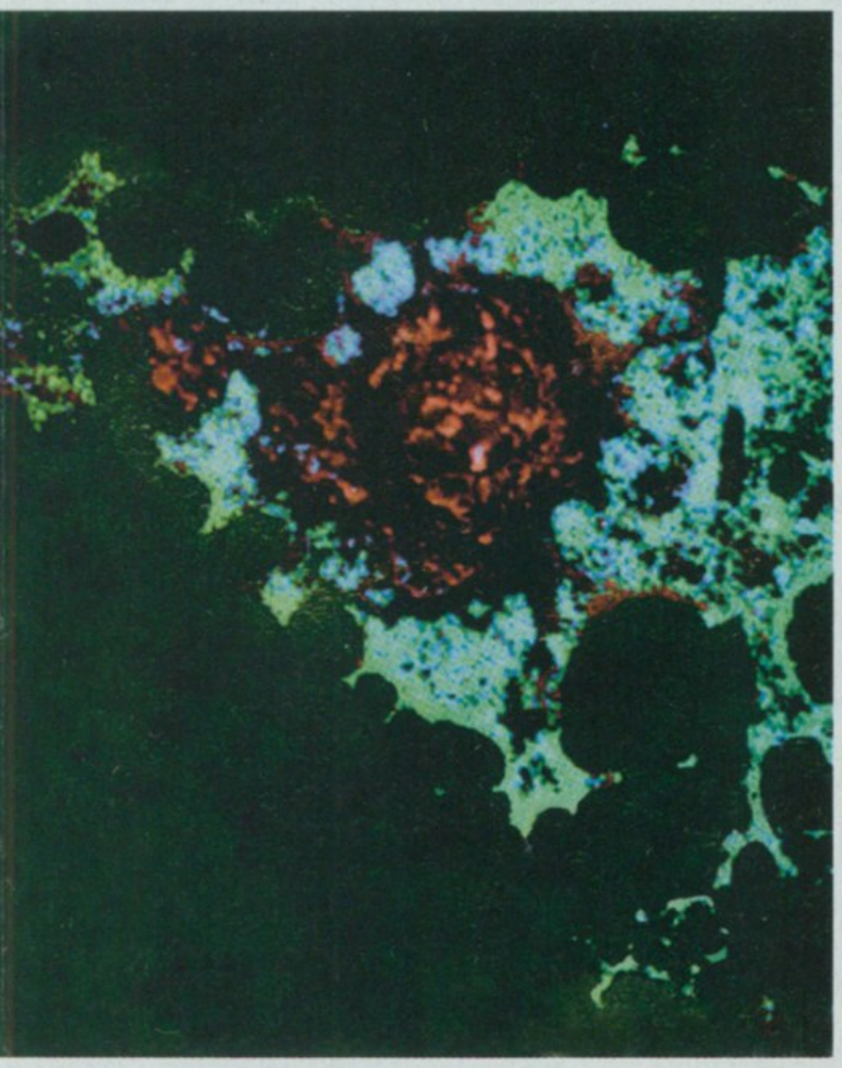

ПРАЋЕЊЕ ЋЕЛИЈА

Развијен је нови систем тродимензионалног приказа за праћење појединачних ћелија даваоца у телу примаоца након трансплантације ткива. Јонски сноп усмери се на атоме биолошког узорка побуђујући неке од њих. Енергетске промене користе се за стварање детаљне слике узорка и помажу у обележавању ћелија које се проучавају. Ова техника такође показује лекарима колико је присуство лекова против рака у ћелијама ■

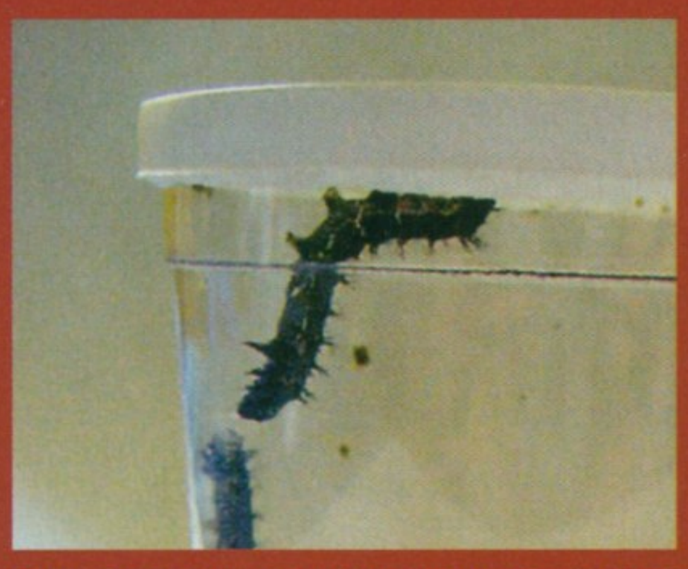

Преображај у дневној соби од гусенице до лепог, шареног лептира.

СОБНИ ЛЕПТИР

Које све животињске врсте спадају у кућне љубимце, заиста је тешко одредити. Готово да свако по свом нахођењу негује и одгаја неку њему драгу животињу. Ипак, амерички природњак Стивен Никл понудио је једног заиста јединственог кућног љубимца – гусеницу из које би се излегао лептир.

Проучавајући развојни пут зглавкара латинског имена Lepidoptera од јајета, преко ларве или гусенице, потом лутке, односно хризалиде, до лептира, Стивен Никл је схватио да ова животињска врста може „да дође на свет" и у кући, на умереној собној температури ако јој обезбеди одговарајућу храну, поготово у тренутку кад се из лутке развија у лептира. За то је довољан било који цвет чијим нектаром се храни исисавајући га рилицом. Лутку само треба залепити на латице. А то није тешко јер је свила коју зглавкар испреде око себе као заштиту лепљива и лако приања за лист цвета.

Амерички природњак већ је успешно, поштом, послао пет гусеница, сваку процењену на 34,90 евра, од којих су се после четири недеље у кући домаћина развили прелепи шарени лептири ■

КУВАЊЕ ЈАЈА БЕЗ ВОДЕ

Сајмон Рајмс, дипломац производног дизајна на Универзитету Борнмаут, изумео је уређај за кување јаја без воде. Уместо воде у којој ће се јаје скувати, Рајмс се ослонио на нарочите сијалице које дају јаку светлост и штеде струју.

Прво је покушао да скува јаје под обичном стоном лампом. За то му је било потребно око пола сата, па је направио уређај висок 30 центиметара и опремио га с четири халогене сијалице од 500 вати. Оне троше трећину снаге потребне да се вода загреје до тачке кључања. Рајмс је потрошио шест стотина јаја док није усавршио овај уређај, али му зато сада треба свега шест минута да скува јаје.

Уређај има бројач којим се подешава колико ће јаје бити тврдо кувано. Кад се кување заврши, уређај одсеца врх јајета тачно на месту где пречник достиже 4 центиметра. За особе које воле да умачу хлеб у ровито јаје, то је довољно велики отвор. Све што процури остаје на поклопцу уређаја који се лако пере. Рајмсов следећи подухват је уређај који ће, на истом принципу, кувати одједном више јаја ■

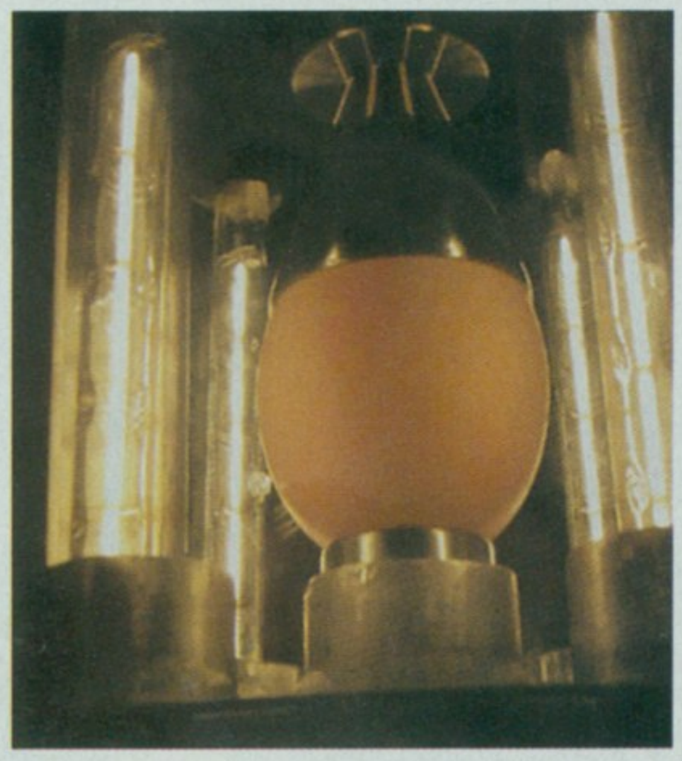

СУЗЕ МАРКИЗА ОД ВРТОВА АРАНХУЕСА

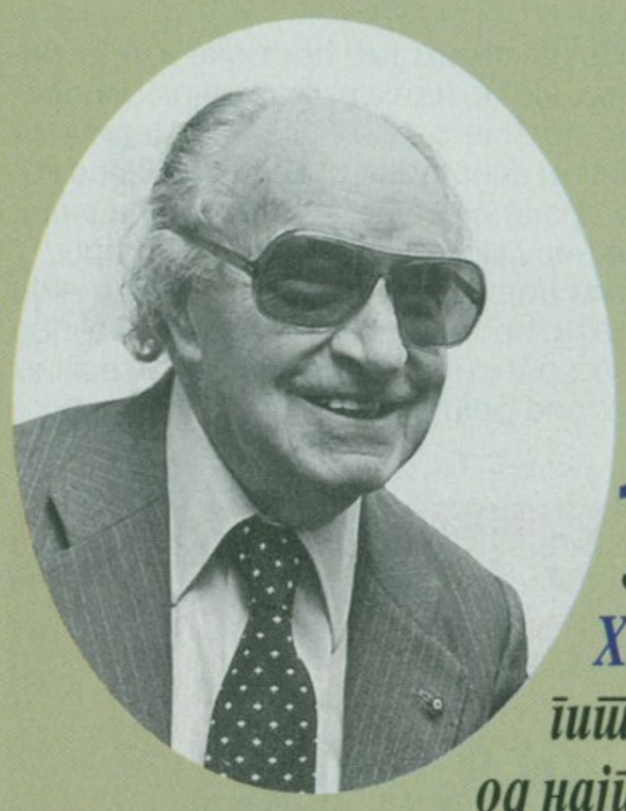

Занимљиво је да шпански композитор Хоакин Родриго (1901–1999) никада није свирао гитару... Ипак, он је написао један од најпознатијих концерата за гитару и оркестар

Вест да ће прослављени шпански гитариста Пепе Ромеро (рођен 1944) у Београду (у склопу овогодишњег „Гитар арт фестивала") 13. фебруара свирати концерт „Аранхуес" композитора Хоакина Родрига, без сумње је многе љубитеље музике оставила без даха. Наравно, не само гитаристе, односно оне који знају да је Пепе Ромеро музичар који већ више од четири деценије с лакоћом и непогрешиво „покорава" свет уз помоћ свог инструмента свирајући класичне композиције за гитару, али и фламенко. Узбуђењу је допринела и чињеница да један признати гитариста – у чије свирачко умеће већина одавно више не сумња – свира ту, пред нама, можда најпознатији, а свакако један од најслушанијих концерата за соло инструмент и оркестар 20. столећа: „Concierto de Aranjuez".

Adagio, други, лагани став овог концерта чули смо у различитим тумачењима и извођењима толико пута: данас се може наћи бар педесетак различитих извођења овог концерта на компакт-дисковима које су издале најпознатије дискографске куће света. Његова мелодија била је често пут којим је и такозвана озбиљна музика несметано закорачила да би дотакла срца најокорелијих противника уметничке музике.

„Консијерто де Аранхуес" уједно је дело које је прославило чувеног шпанског композитора Хоакина Родрига. Настало је 1939. године и то у Паризу, а изведено први пут 9. новембра 1940. године у Барселони кад се Родриго са супругом вратио у родну Шпанију. Месец дана касније, концерт је с великим успехом изведен и у Мадриду. Занимљиво је да је „Аранхуес" био први комад који је Хоакин Родриго написао за гитару и оркестар. Јер, ретко су се композитори усуђивали да крхки тон класичне гитаре супротставе целом оркестру. Родриго је то учинио на тако успешан начин да гитара током сва три става концерта над оркестром једноставно – тријумфује.

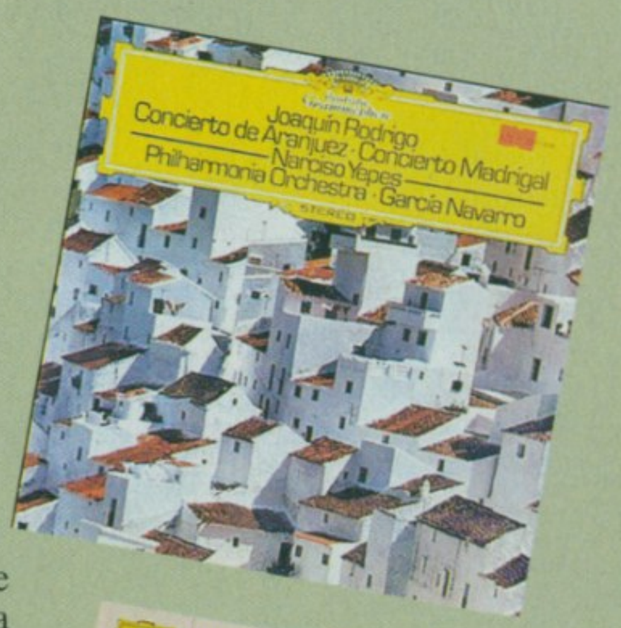

Омоти плоча са снимцима најславнијег концерта за гитару и оркестар.

Слепи виртуоз

Хоакин Родриго Видре рођен је у месту Сагунто, поред Валенсије, 22. новембра 1901. године. У трећој години оболео је од дифтерије и остао потпуно слеп. Судбина је окрутно казнила дечака, али он је нашао свој пут и утеху: почео је да учи музику – виолину и клавир. Сви су били убеђени да ће даровити Хоакин бити велики пијаниста. С том намером и уз препоруку Мануела де Фаље, као младић упутио се у Париз, али је све више времена посвећивао писању музике. Хоакин Родриго имао је само двадесет три године кад је освојио шпанску националну награду за композицију „Пет комада за децу". Од 1947. године био је професор историје музике на универзитету у Мадриду.

После успеха „Аранхуеса" Родриго је 1954. године гитаристи Андресу Сеговији посветио „Фантазију за једног племића" („Fantasia para un gentilhombre"), а потом написао и „Concierto Andaluz", „Concierto madrigal". Међутим, ниједан од поменутих гитарских концерата није досегао успех „Аранхуеса". Адађо из „Аранхуеса" употребљен је као музички цитат небројено пута: од Мајлса Дејвиса, Чика Корије, реклама и телевизијских серија, до играних филмова. Многи су имали прилике да чују „Консијерто де Аранхуес", а нису знали да заправо слушају композицију Хоакина Родрига. Чак и у филму „Школа рокенрола"

Врт краљевског дворца у Аранхуесу

(„School of Rock") Ричарда Линклејтера, главни јунак управо слушајући концерт „Аранхуес" долази на идеју да би могао с ђацима да оснује рок групу. Дакле, једно надахнуће наставља се на друго.

Занимљиво је, такође, да Родриго никада није научио да свира гитару. Како се онда одлучио да главни инструмент његовог великог музичког дела буде баш гитара? Да ли због тога што је гитара одавно музички симбол Шпаније?

Званично, концерт описује вртове око краљевског дворца у Аранхуесу, граду удаљеном педесетак километара јужно од Мадрида. Вртове је, као и сам дворац, подигао краљ Филип II у другој половини 16. века, а проширио и доградио Фердинанд VI у 18. веку. Управо ово прелепо место тоновима описује Хоакин Родриго кроз својеврсни разговор гитаре, музичког синонима Шпаније, и оркестра. Мирис магнолија, пој птица, шум фонтана у вртовима Аранхуеса, наводно је повест овог музичког дела.

Болно надахнуће

Неки музиколози ипак су посумњали у причу о бајковитом опису незаборавних краљевских паркова. Наиме, други став звучао је толико упечатљиво тужно, попут вапаја срца које раздире неки велики јад, страшна бол. Сматрали су да је тужно надахнуће било бомбардовање Гернике 1937. године, односно жртве које Родриго није могао да заборави.

А онда је Родригова супруга Викторија Ками, иначе пијанисткиња, објавила аутобиографију, у ствари композиторову биографију: „Руку под руку с Хоакином Родригом; прича о нашем животу". Викторија Ками, четири године млађа од Хоакина, била је турска пијанисткиња. Имала је двадесет четири године када је упознала слепог шпанског младића у Паризу где су се обоје усавршавали. Била је то велика и страсна љубав. Одлучили су да се више никада не растану... Једно време живели су у Француској, а затим у Немачкој. Викторија је веровала да због љубави према Родригу треба своју музичку обдареност да стави у службу њихове заједничке уметничке мисије, тачније, да му се потпуно посвети. Напустила је заувек и без кајања концертни подијум. Од 1929. године, кад су се упознали, до 1997. године, кад је умрла, Викторија Ками Родриго остала је најверенији и главни сарадник слепог уметника.

У књизи сећања она описује и како је настао концерт „Аранхуес". Објашњава Хоакиново веровање да гитара заиста лежи на човековом срцу: први став, весела игра фанданго (Allegro con spirito), опис је времена кад су се она и Хоакин срели, венчали и отпутовали на медени месец. Други, спори став, Adagio, заправо је Хоакинов доживљај најтежег тренутка њиховог заједничког живота: прича о томе како су изгубили прво дете. После тог догађаја, Хоакин је био потпуно скрхан од бола. Гитара, оркестар, затим енглеска хорна и гитара који једно другоме, као у очају, препуштају мелодију: андалужанску тужбалицу – саету. Тужни дијалог испуњен искреним осећањима који слушаоца не оставља равнодушним. Трећи став, Allegro gentile, сведочи како композитора не напушта нада.

Надања су се обистинила: 1941. године брачном пару Родриго најзад се осмехнула срећа – родила им се кћерка Цецилија, њихово једино дете. Љубав је, дакле, победила и у том смислу. Хоакин Родриго умро је 1999. године у 98. години, а Викторија две године раније. Према њиховој изричитој жељи, сахрањени су на истом месту. На гробљу у граду који је Хоакин овековечио кроз своју музику – у Аранхуесу. Неколико година раније, кад је Хоакин Родриго навршио деведесету, шпански краљ Хуан Карлос одлучио је да славном уметнику додели титулу племића: постао је маркиз од вртова Аранхуеса ■

Мирјана Опењановић

ДОКУМЕНТАРАЦ О „АРАНХУЕСУ"

Године 1993. редитељ Лени Винстин снимио је документарни филм „Concierto de Aranjuez" – филмску причу о најпознатијем Родриговом делу и лепотама Шпаније. Главни „јунаци" филма управо су гитариста Пепе Ромеро и оркестар Академије Sai-nt Martin in the Fields под управом сер Невила Маринера. Овај филм добитник је посебних награда на фестивалу „Златни Праг" и Међународном филмском фестивалу у Сан Франциску. Постоји још неколико документарно-музичких филмова који говоре о чувеном концерту и његовом аутору ■

Чувени шпански гитариста Пепе Ромеро, пријатељ Хоакина Родрига и врхунски тумач концерта „Аранхуес".

6 ЗАМИСЛИ ЗА СПАС НАШЕ ПЛАНЕТЕ

ПЛАСТИКА

● Чаше и посуђе од пластике који се обично користе на излетима након употребе се баце и, нажалост, много тога остане разбацано у природи. У питању су тоне отпадака којима засипамо планету са свих страна. Само у Америци годишње се баци 400.000 килограма пластичних чаша и посуђа.

Предузеће „Earthshell Technologies" нуди решење – пластика од скроба која се распада бактеријским путем. Овај материјал има изглед пластике и на додир нема никаквих разлика, а у ствари сачињен је од кромпира, кречњака и производа од рециклиране хартије. Што је још важније, ова пластика распада се на хранљиве састојке који потпомажу плодност тла. Ако је неко након излета и остави у природи, неће шкодити већ ће користити.

И неколико аустралијских предузећа не производи пластику од супстанци нађених у нафти већ од других материјала. Тако „Plantic Technologies" прави пластику од кукурузног скроба који се у доди-

ИСПРАВЉАЧ ОПШТЕПРИХВАЋЕНИХ ЗАБЛУДА

Заблуда: Ротација Земље доводи до тога да се вода у кади или клозетској шољи врти у смеру казаљке на сату на северној Земљиној полулопти, а у обрнутом смеру на јужној.

Истина: Вода може да се врти у оба смера без обзира на којој је Земљиној полулопти. Облик каде, лавабоа или шоље утиче на млаз воде.

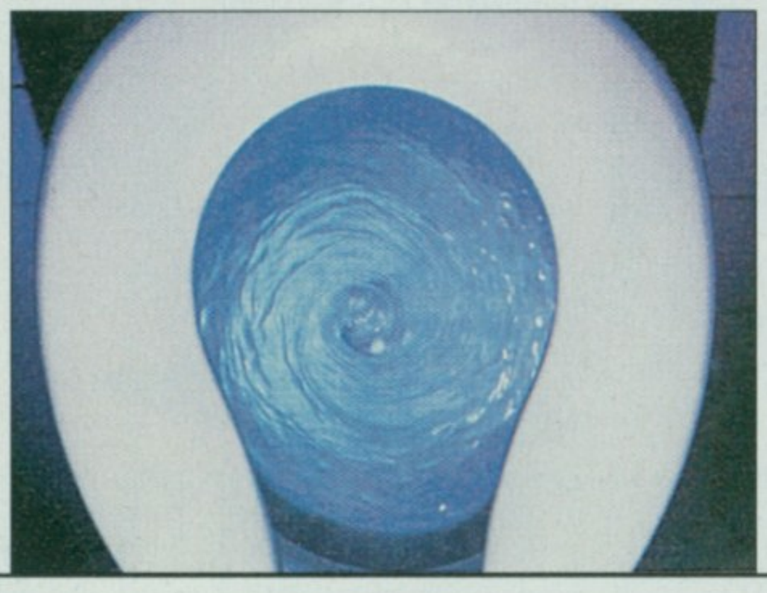

Заблуда: Гледање телевизије изблиза оштетиће вид.

Истина: Премда изазива замор, не проузрокује неизлечиво оштећење.

Заблуда: Новчић бачен с врха солитера може да убије особу на тлу.

Истина: Новчић не може да постигне довољну брзину и да неког убије, али зато може да га повреди.

ру с водом раствара на шећер и угљен-диоксид за свега један сат.

Међутим, иако ове замене за пластику делују корисно, још нису довољно јевтине за производњу. А то је, нажалост, неминовно да би се нова врста пластике нашла на тржишту ■

МЕНЗА ЗА БАКТЕРИЈЕ

● Загађивање планете пестицидима, нафтом и тешким металима – научници су препустили природи да то сама реши.

Биоремедија је сан микробиолога широм загађеног света. Идеја је заснована на томе да се бактеријама омогући да изједу загађиваче претварајући опасне састојке у природне нуспроизводе. То, додуше, није тако једноставно како изгледа јер ниједна од уобичајених бактерија не може да свари загађиваче. Да би то постигли, микробиолози су у лабораторијама генетски изменили бактерије како би обавиле овај посао. У јужној Калифорнији Биотехнолошки институт за заштиту природе покушава да очисти земљиште око рафинерија нафте помоћу мешавине микроорганизама који прождиру нафту. На другој страни Америке биотехнолошка лабораторија успела је да снизи ниво хлорисаних пестицида у јужној Флориди за 95 одсто користећи бактерије из животињског измета, дрвне каше и сламе ■

ПРОДАВАЊЕ МАГЛЕ

● Британски научник Стивен Солтер верује да може да побољша земљиште у пустињама, сачува прашуме и ублажи последице климатских промена мењајући такозвану Дарију-сову машину. Ова направа, коју због изгледа многи пореде с муљкалицом за јаја, плута на

пучини океана и производи струју помоћу ветра који окреће њене витке, металне, закривљене краке. Солтер је направио турбину која црпи воду из океана и прска је у ваздух у виду измаглице. Он верује да тиме знатно може да повећа количину воде која испарава и образује облаке у горњој атмосфери. Под идеалним околностима, овакви облаци доносили би кишу сушним областима. Теоретски, за сто година 10.000 турбина непрестаним радом предупредило би пораст нивоа мора и океана за један метар, али само ако би се највећи део воде која испари излио изнад сушних области као што су пустиње (уместо да се врати у океан). Научници су ипак неповерљиви према овој замисли. Поред тешкоћа у филтрирању воде пре но што уђе у турбину (због организама који живе у мору), нема поузданих података о томе да би измаглица од морске воде заиста довела до стварања облака ■

ПРОДУЖЕНИ ПЕСТИЦИД С МЛЕКОМ?

● Истраживачи америчког Министарства пољопривреде на Хавајима направили су спреј од кофеина и њиме, у огледне сврхе, испрскали биљке покушавајући да се тако реше озлоглашених „коки" жаба из породице *Eleutherodactylus* које нападају кућне биљке широм острва. Истраживачи су приметили да једнопроцентни и двопроцентни раствор кофеина убија пужеве у баштама, што се показало као сјајно решење против ових штеточина које озбиљно уништавају усеве. Испоставило се да раствор са свега 0,01 одсто кофеина уништава разне врсте штеточина боље од металдехид пестицида који се уобичајено користе. Не само што се кофеин показао као делотворније решење од обичних пестицида већ је погоднији и због прописа о органској храни без пестицида. Међутим, неки научници страхују да би кофеински раствор могао да буде погубан за инсекте и животиње које су од користи пољопривредницима ■

ПЛИМА СТРУЈЕ

● Британски „Engineering Business" добио је 1,1 милион фунти за изградњу прототипа турбине која као погон користи морску плиму. Станица названа „Пројекат ража" подигнута је код Шетландских острва. Надолазећа плима подиже нарочите „крилате" платформе, које заузврат повлаче полугу која у хидраулични мотор упумпава уље, а то покреће агрегат за производњу струје. Невоља је само у томе што је за сада производња струје на овај начин скупља него уобичајеним коришћењем нуклеарне или енергије ветра ■

БАКТЕРИЈСКИ „КОПЕРТОН"

● Појачано ултраљубичасто зрачење доводи до већег броја обољења коже изложене Сунчевим зрацима. Међутим, заједнички пројекат француских истраживача и козметичког предузећа „Седерма" могао би да буде од помоћи. Коришћењем бактерије *Thermus thermophilus* (узете с хидротермалних отвора на великим морским дубинама) произведено је средство за заштиту од сунца које мења својства зависно од временских промена. Како Сунчеви зраци постају јачи и температура се пење, тако UV блок јаче штити. У природном окружењу ове бактерије долази до пораста температуре и до 76 степени Целзијуса, а она је ипак нашла начин да тамо преживи ■

Заблуда: Ако се плива после јела може да дође до грчева, па чак и дављења.

Истина: Постоји опасност од грчева, али само за страствене пливаче.

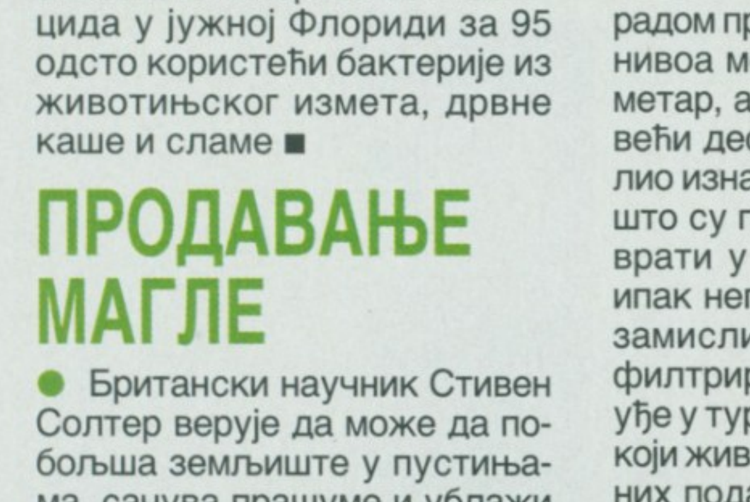

Заблуда: Постоји и тамна страна Месеца.

Истина: Цела Месечева површина обасјана је сунцем током његовог месечног орбитирања око Земље.

Заблуда: Да би се прогутана жвака сварила, потребно је неколико година.

Истина: Жвака се не вари. Она прође кроз црева, углавном у року од 24 часа ■

UTS
škola za talente

...ako voliš
glumu,manekenstvo,
ples,pevanje,novinarstvo

audicija 24. februar
beograd, novi sad,
kragujevac, niš

prijavi se!
011/30 66 369
i takmiči se na
TALENT FEST-u...

STABILO
stipendira najbolje
MILION DINARA

88955

TEENAGE TV PEĐOLINO
subotom od 10:10

studio B

89163

ДОКТОР ПАРКМЕН И ПРОФЕСОР ВЕБСТЕР

КАД ЈЕ ОБЈАВЉЕНО ДА ЈЕ УГЛЕДНИ УНИВЕРЗИТЕТСКИ ПРОФЕСОР УХАПШЕН, ЈАВНОСТ У БОСТОНУ ДИГЛА СЕ КАО ЈЕДАН ЧОВЕК ТВРДЕЋИ ДА ЈЕ У ПИТАЊУ ГРЕШКА И ДА ЈЕ УБИСТВО ПОДМЕТНУТО УГЛЕДНОЈ ЛИЧНОСТИ

У петак 23. новембра 1849. године нестао је доктор Џорџ Паркмен, један од најчувенијих бостонских лекара. Он је био и власних бројних кућа за издавање у којима су живели углавном сиромашнији људи. Доктор је лично скупљао кирију и од својих станара немилосрдно је захтевао тачност у плаћању.

Кад је породица пријавила његов нестанак, полиција је прво помислила да га је убио неко од станара да би му се осветио или га опљачкао, а затим леш сакрио. Дно реке претражено је стопу по стопу, сви станови у свим докторовим кућама претресени су и није нађен ни најмањи траг несталог мада је ономе ко га нађе понуђена велика награда.

Кад је пошао од куће око поднева 23. новембра, доктор је рекао да с неким има састанак у пола три, али није казао с ким. Око пола два ушао је у пиљарницу Пола Холанда, купио зелену салату и замолио да је остави у радњи рекавши да ће брзо доћи по њу. Није дошао никада.

Пиљарница се налазила веома близу Медицинског колеџа Харвард, једног од водећих медицинских факултета у Бостону. Илајас Фулер, власник гвожђарске радње у непосредној близини колеџа, и његов брат Алберт изјавили су да су на дан нестанка у два по подне видели доктора испред зграде факултета.

Претрес реда ради

Доктор Џон Вебстер био је познати професор хемије на том факултету у Улици Гроув и на Универзитету Харвард, једном од најбољих на свету. Његов друштвени положај био је висок, као и Паркменов, и њихове породице су се дружиле. Упркос томе професор Вебстер све до недеље увече никоме није рекао да га је ишчезли доктор посетио на дан кад је нестао мада је о догађају причао цео Бостон. Доказано је и да је професор Вебстер још у суботу по подне у листу „Бостон транскрипт" прочитао вест да његовом пријатељу нико не може да уђе у траг.

Тек у недељу увече професор Вебстер изјавио је да је доктор Паркмен свратио у његов кабинет у колеџу да би узео 450 долара, своту коју му је Вебстер дуговао. Како је у оно време то био приличан новац, Вебстер је, као залогу, Паркмену дао једну своју некретнину.

И рекао је да је тог дана, 23. новембра, цео дуг вратио будући да је од продаје улазница за своја предавања скупио довољно новца. Као доказ показао је признаницу коју му је доктор Паркмен вратио рекавши да ће одмах отићи у Кембриџ да поништи залог за некретнину.

Није било разлога да се професору Вебстеру не повер̂ује. Он је био грађанин изван сваке сумње и само реда ради, уз велика извињавања, управник полиције наложио је да се изврши претрес Медицинског колеџа Харвард где су се два угледна пријатеља нашла и обавила посао у вези с враћањем дуга. Али, док су полицајци као од беде пролазили из просторије у просторију, настојник колеџа Ефрејм Литлфилд натукнуо је како би ваљало извршити темељнији преглед.

Закључан у лабораторији

Литлфилд је позван у полицију на саслушање и том приликом он је изјавио:

„Доктора Паркмена познајем дуги низ година. У понедељак увече 19. новембра помагао сам професору Вебстеру кад је доктор Паркмен ушао у кабинет. Деловао је љутито и, без икаквог увода, питао је професора да ли ће касније увече бити спреман на шта је професор одговорио да неће. Тада сам изишао из собе, али сам чуо како доктор Паркмен пребацује професору Вебстеру што је продао заложену некретнину.

У петак ујутро 23. новембра иза врата радне собе професора Вебстера налазио се качачки чекић који припада лабораторији. Тај чекић нисам видео ту никада раније, а ни касније. Истог тог дана у два сата и петнаест минута био сам испред главних улазних врата и видео како доктор Паркмен прилази колеџу. Повукао сам се унутра и нисам га видео да из зграде излази.

Око сат касније пошао сам у професорову лабораторију да је поспремим и очистим, али су врата била изнутра закључана. Почео сам да лупам и нисам добио никакав одговор мада сам добро чуо да се унутра неко, сигуран сам професор Вебстер, креће. И сва остала врата кроз која се могло доћи у лабораторију била су позакључавана што се никада раније није догодило."

„У четири по подне поново сам покушао да уђем у лабораторију и врата су још била закључана. У пет сати видео сам професора Вебстера како кроз споредна врата напушта колец. Те вечери изишао сам са женом у друштво. У колец, где нас двоје станујемо, вратио сам се у 11 увече. Врата лабораторије и даље су била закључана.

Ужарени зид

Сутрадан, у суботу, професор је био у лабораторији, али ја нисам покушавао да у њу уђем нити сам га видео. Увече смо се срели на улици и поразговарали смо о вести у новинама да је доктор Паркмен

Илустровао
Драган
Максимовић

нестао. Професор ме је увек кад смо разговарали гледао у лице. Овог пута држао је погнуту главу и био је веома блед и узбуђен. И у недељу и у понедељак врата лабораторије остала су закључана.

У уторак су врата професоровог кабинета била отворена и то сам поменуо својој жени. У среду професор је у колеџ дошао рано и позакључавао сва своја врата. Цев димњака његове пећи пролази између зидова код степеница које воде у кабинет деминстратора. Идући тим степеницама, приметио сам да је зид ужарен од грејања."

Људска лобања у пећи

После ове изјаве настојника колеџа полиција је одмах отишла у хемијску лабораторију која је и тада била закључана. Професор Вебстер је отворио тек пошто су неко време лупали у врата. Нико није помињао настојникову изјаву. У пећи је горела ватра. Тог дана ништа није нађено, а полиција је поново дошла тек у петак када професора није било у колеџу.

Пећ се дотад довољно охладила и у њој је нађена сломљена људска лобања с протезама и вештачким зубима. У другу се налазила десна нога, а у сандуку у кабинету горњи део људског тела с левом ногом. Доктор Винслоу Луис и још двојица патолога изјавили су да начин на који је тело исечено указује на особу упознату с анатомијом. Доктор Ејнсворт, демонстратор за анатомију у колеџу Харвард, рекао је да нађени делови не припадају ниједном лешу који се ту користи за анатомске вежбе.

Зубни лекар доктор Кип, који је доктору Паркмену направио вештачке вилице, прегледао је зубе из нађене лобање и препознао свој рад. А, да би био сасвим сигуран, нашао је и показао калуп узет својевремено за зубе доктора Паркмена. Протеза из лобање с њим се савршено поклапала.

Налази лекара пред судом

Ништа од свега овог није објављено док није доказано, истина на посредан начин јер данашњи уређаји нису постојали. Професор Вебстер ухапшен је у својој кући у Кембрицу и осумњичен за убиство. Кад је, најзад, вест објављена, јавност у Бостону подигла се као један човек тврдећи да је у питању грешка и да је цењени професор ухапшен јер се поверовало причи настојника који је, вероватно, штитио самог себе.

На суђењу је доказано да је професор Вебстер лагао кад је рекао да је дуг Паркмену вратио новцем зарађеним од улазница за своја предавања јер толику суму уопште није зарадио, а оно што јесте дао је својим другим повериоцима. Доказано је и да је доктор Паркмен дана кад је ишчезао био на Медицинском колеџу Харвард код професора Вебстера да би од њега узео свој новац.

Доказано је и све остало као и да на професоровим панталонама, нађеним у ормару и прегледаним под микроскопом, постоји мрља људске крви. Суђење Џону Вебстеру за убиство доктора Џорџа Паркмена означило је прекретницу у правосуђу Сједињених Америчких Држава зато што су први пут у историји ове земље налази лекара прихваћени као доказ. Случај је променио и начин истраге смрти.

Није признао кривицу

Одбрана је извела сведоке да би се потврдило како је професор Вебстер човек благе нарави и добрих особина, као и да је доктор Паркмен виђен у граду касно после подне пошто је, што је тврдио оптужени, изишао из зграде Медицинског колеџа Харвард.

Судија Шо изнео је поротницима оптужницу и дао им упутства која су се тицала посредних доказа и то је учинио на тако поштен, јасан и разумљив начин да их водећи амерички правници и данас сматрају уџбеничким примером. И, кад је све предато у руке поротника, они су готово одмах донели једногласну одлуку да је професор Вебстер крив за убиство доктора Паркмена.

Судија Шо, годинама пријатељ професора Вебстера, само што се није онесвестио кад је морао да му изрекне смртну казну. Одређено је да се она изврши 30. августа 1850. године. Покушаји да се издејствује помиловање нису успели и професор Џон Вебстер погубљен је тог дана до краја тврдећи да је невин. Причало се да је кривицу признао затворском свештенику, али то нико не може да зна зато што свештеник има обавезу да чува тајну исповести ■

Бојана Дожић

ТАБЛЕТЕ ЗА ЖВАКАЊЕ ЗА ДЕЦУ

МАНЧИБЛС®

MUNCH-ABLES®

ПРЕПОРУЧУЈЕ СЕ:

- за правилан раст и развој деце
- за превенцију анемија
- за побољшање апетита код деце
- код респираторних и других инфекција

МУЛТИВИТАМИНИ И МИНЕРАЛИ СА ГВОЖЂЕМ

у облику лава, тигра, слона и нилског коња
садржи 13 витамина и 9 минерала

Да будеш снажан!
Да имаш румене образе!

преко 30% деце има проблема са анемијом, апетитом, респираторним и другим инфекцијама

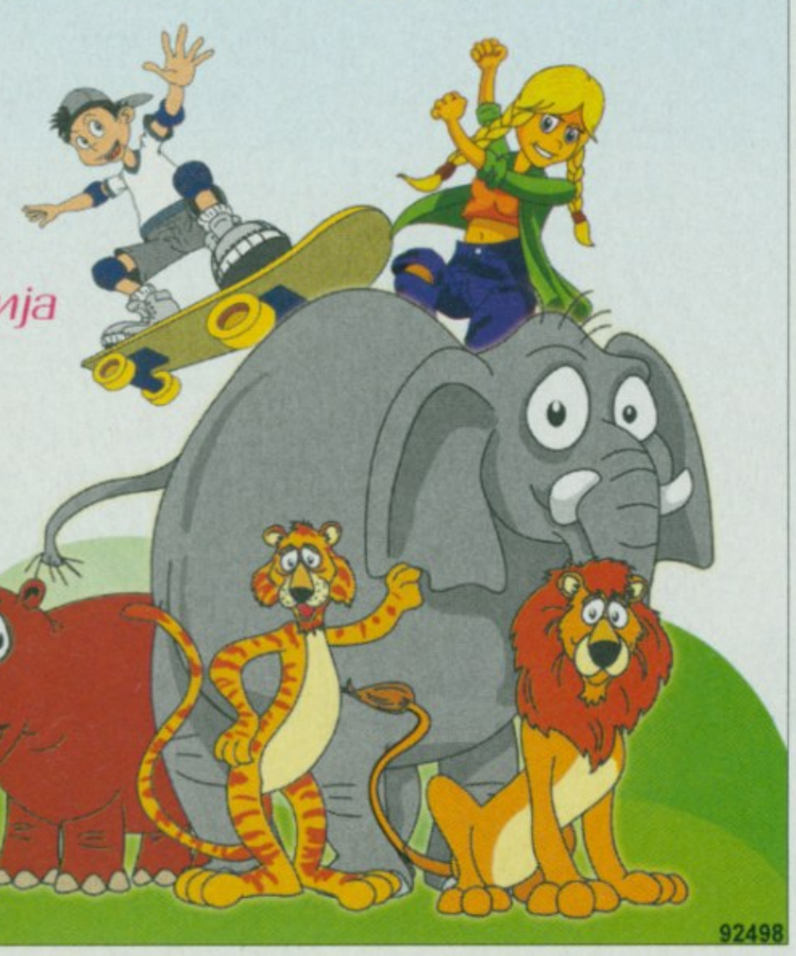

ОПТИМАЛНИ БАЛАНС ВИТАМИНА И МИНЕРАЛА!

Дијететски додатак исхрани

У АПОТЕКАМА
Произведено у САД!
Паковање: 30 таблета

MP

Увозник и дистрибутер:
MP Global d.o.o.
Инфо: **011 26 22 945**

92498

КОЛИКО НАС ЉУБИМЦИ РАЗУМЕЈУ?

Да ли пас или **мачка** разумеју језик којим њихов власник говори? Ако под језиком подразумевамо кратке команде као што су дођи, иди, стани, седи – онда наши кућни љубимци временом науче везу између одређене речи и траженог понашања. Један немачки бордер коли по имену Рико разуме више од двеста речи којима му се власник обраћа, а кад су га на Институту за еволутивну психологију „Макс Планк" у Немачкој подвргли провери, Рико је донео 37 од тражених 40 предмета.

По оцени Бруса Блумберга, бившег истраживача са Института за технологију у Масачусетсу (САД), пси боље разумеју газдин говор тела, дакле, шта значи ако му је глава нагнута на страну, тело напред или назад, рука дигнута увис... Сигурно је да пси и мачке не разумеју реченице, али је Алекс, један афрички пепељасти папагај (Psittacus erithacus), изгледа ипак у стању да схвати и дужи след речи ■

НЕМА ВЕЧНО ЗАЉУБЉЕНИХ

Док природњаци нису дошли до нових технолошких уређаја за посматрање, веровало се да постоје животињске врсте које су моногамне. Данас они већ опрезно праве разлику између друштвене и сексуалне моногамије. У првом случају две јединке живе као пар док се баве узгајањем потомства и набављањем хране. Сексуална моногамија подразумева да се само одређени мужјак и женка паре и тако са „сигурношћу" стварају брачну заједницу и добијају само своје потомство. Друштвено је моногамно чак 92 одсто врста птица, а међу сисарима то су слепи мишеви, вукови, лисице, гибони и још неке мање врсте мајмуна, даброви, неки мишеви и пацови, џиновска видра, поједини јужноамерички глодари, неке врсте фока и афричких антилопа.

Ипак, и међу врстама које се сматрају правим примером сексуалне моногамије и те како постоје ванбрачна врлудања и то код оба пола. Изазов је, пре свега, изгледом привлачнија јединка. Ни „разводи" нису непознати у животињском свету: код парова за које се доскора мислило да склапају доживотне заједнице (орлови, гуске, даброви, лисице, **гибони – на слици)** догађа се да један партнер остави другог и почне нови живот јер претходна заједница није донела потомство ■

ЖИВОТИЊА С КОМПАСОМ У ГЛАВИ

Доскора се сматрало да се **кртице,** будући слепе, у простору оријентишу захваљујући изразито развијеном чулу мириса. Недавно је група израелских и швајцарских научника са Универзитета у Тел Авиву доказала да се ови мали сисари који живе у земљи крећу према магнетном полу Земље. Кртице имају истанчани унутрашњи биолошки систем, сличан оном код птица селица, који им омогућава да увек тачно одреде где се налазе.

Научници су кртице подвргли опиту приликом кога су намерно мењали уобичајено магнетно поље: животиње су губиле осећај за оријентацију и тешко налазиле пут до свог легла. Иначе, кртице на површину земље излазе само у раздобљима велике суше или пак поплава. Копање дугачких подземних ходника служи им да дођу до хране (глиста, пужева и ларви инсеката), као и да побегну од грабљивица и размножавају се. Резултат је сложени сплет ходника, дворана, бунара, димњака, раскрсница и слепих улица који настају на више спратова и у дубину до сто метара у земљи: прави лавиринт по ком се ове животињице крећу без икаквих потешкоћа ■

РИБЕ С АНТИФРИЗОМ

И тамо где влада вечни лед и где су зиме дуге и хладне, многе врсте риба у стању су да преживе испод залеђених површина река и језера где је просечна температура воде током године 1,8 степени Целзијуса испод нуле. Како? Тако што садрже супстанцу против замрзавања крви: гликопротеин спречава стварање кристалића леда.

Неке од тих **риба, 17 врста из фамилије Cannictida,** изгубиле су чак и хемоглобин, беланчевину која код свих других кичмењака доноси кисеоник до ткива. Њихова крв постала је стога безбојна, а тело им је полупровидно, бледожућкасте боје. Оне успевају да преживе без хемоглобина јер се на ниским температурама кисеоник у већим количинама раствара у води, а преноси га течни састојак крви, то јест плазма. Осим тога, развили су још неке технике да смање потребе за кисеоником: мало се крећу и, пошто имају веома лаке кости, плутају водом па не троше много снаге. Коначно, и количина крви им је већа, као и срце и крвни судови ■

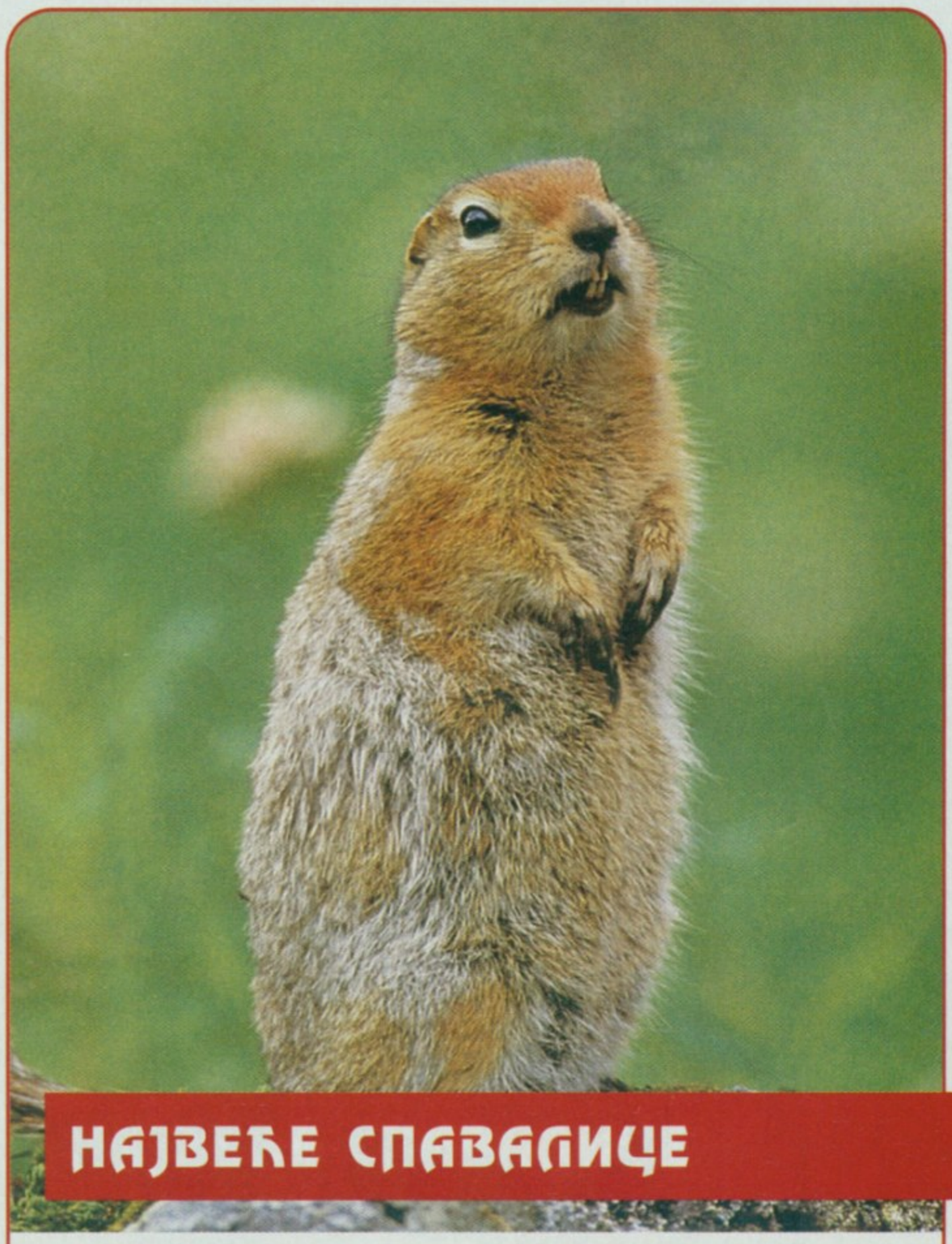

НАЈВЕЋЕ СПАВАЛИЦЕ

Мрмот са Аљаске (Marmota broweri) и арктичка веверица (Spermophilus parryi) могу да спавају зимски сан осам до девет месеци годишње. Током тог раздобља они у знатној мери успоравају уобичајени метаболизам. Мрмоти су живахни све до првих снегова крајем августа кад падају у летаргију смањујући број откуцаја срца са 100 на 2-3 у минути, а дисање им постаје једва приметно. Њихова телесна температура од уобичајених 35 пада на 4,5 до 7,5 степени Целзијуса, а буде се на сваке три или четири недеље да би обавили нужду ■

З. М.

Astérix® and the VIKINGS

Šeco, jeste li znali
da su vikinzi bili vešti moreplovci?
Svojim velikim i brzim brodovima
doplovili su do Amerike
verovatno i pre Kolumba

© 2006 LES ÉDITIONS ALBERT RENÉ/GOSCINNY-UDERZO
www.asterix.com

VIKEA

ABBA

GOUDURIX

SONAF

CRYPTOGRAF

GROSSEBAFF

OLAF

ASTERIX

OBELIX

PANORAMIX

KINDER SURPRISE VAS VODI
U NOVU AVANTURU!
POTRAŽITE NOVU PROMOTIVNU SERIJU
"ASTERIX AND THE VIKINGS" I
UPOZNAJTE STRAŠNE OSVAJAČE!

89573

ЗАШТО? КАКО?

ЗАШТО
НЕ МОЖЕМО ИСТОВРЕМЕНО ДА ГЛЕДАМО У РАЗЛИЧИТИМ СМЕРОВИМА?

Код животиња вид се развија на један од два међусобно искључива начина. Животиње које су често плен на отвореном, на пример коњи, морају да имају добру и свеобухватну периферну визију како би благовремено опазили нападача који им се прикрада. Зато те животиње имају очи које се покрећу независно. С друге стране, грабљивице и животиње које се крећу у сложеним окружењима (на пример мајмуни, који скачу с гране на грану) морају тачно да процењују раздаљине. То захтева стереоскопску визију и очи тих животиња повезане су тако да аутоматски следе исти смер. Наш вид је, значи, последица древних ловачких дана ■

КАКО СЕ МЕРИ ВРЕМЕ НА МЕСЕЦУ?

Мерење времена на Земљи усклађено је с поделом периода Земљине ротације на 24 часа. Поноћ је узета за почетну тачку новог дана. Све то, наравно, нема нарочитог значаја за Месец. Он има своје сопствено време засновано на томе колико му треба да обиђе око Земље. Месечев месец сразмеран је 29,5 Земљиних дана. Исламски календар заснован је на овим месецима који почињу кад се танушни српасти Месец појави на западном небу и трају иза заласка сунца дан после појаве пуног месеца. Просечан месец по грегоријанском календару нешто је дужи од 29,5 дана, па је зато могуће да се истог месеца понекад виде два пуна месеца ■

КОЛИКА ПОВРШИНА МОРСКОГ ДНА ЈЕ КАРТОГРАФИСАНА ДО САДА?

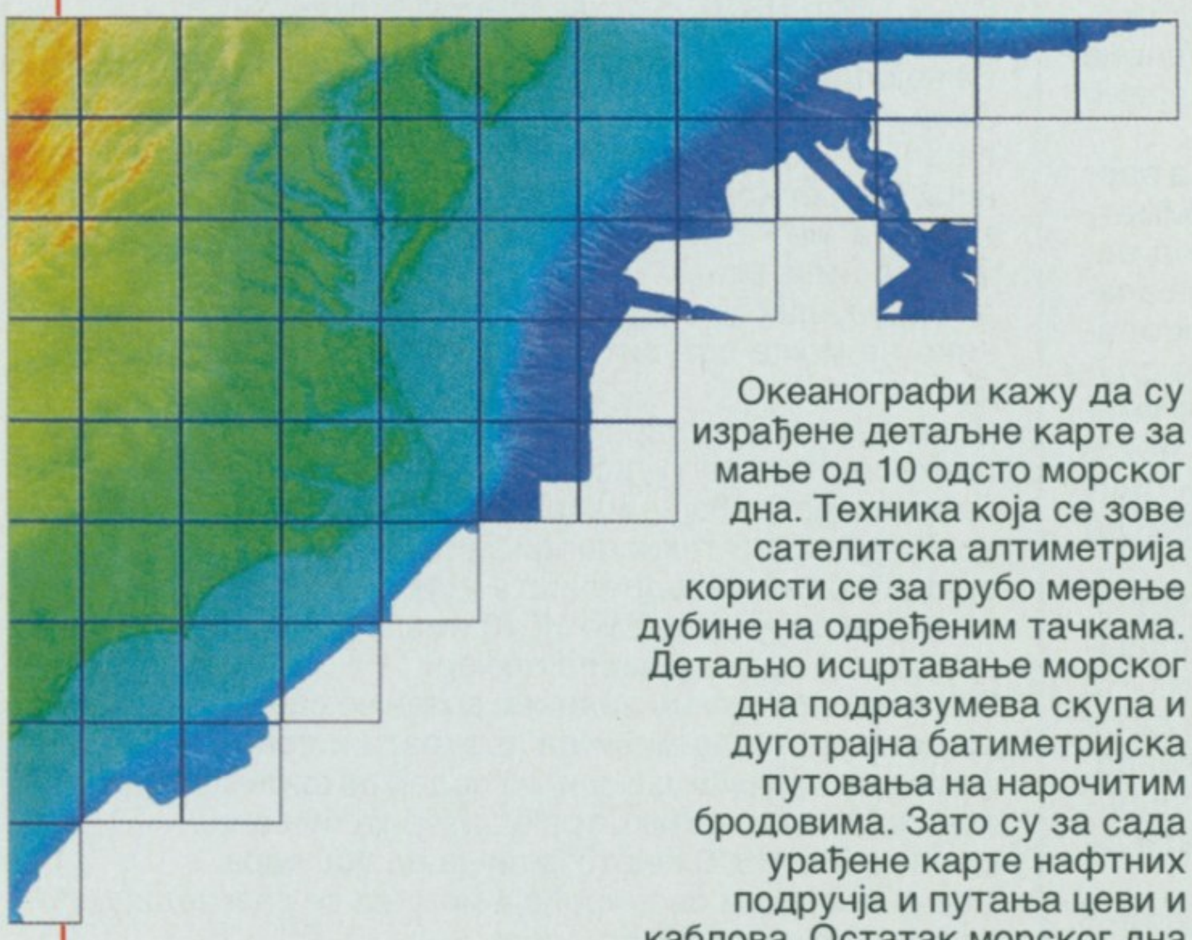

Океанографи кажу да су израђене детаљне карте за мање од 10 одсто морског дна. Техника која се зове сателитска алтиметрија користи се за грубо мерење дубине на одређеним тачкама. Детаљно исцртавање морског дна подразумева скупа и дуготрајна батиметријска путовања на нарочитим бродовима. Зато су за сада урађене карте нафтних подручја и путања цеви и каблова. Остатак морског дна и даље је углавном тајна ■

ЗАШТО НОЋНЕ ЛЕПТИРЕ ПРИВЛАЧИ СВЕТЛОСТ КАД СУ „НОЋНИ”?

Мољци и ноћни лептири знају да су ноћу безбедни од грабљивица, птица које би их појеле. Да би се сналазили у простору ослањају се на месечеву светлост и звездани сјај. Њихов вид прилагођен је ниским нивоима светлости. Могуће је да сијалицу бркају са светлошћу шумског пропланка где очекују да ће наћи партнера за парење ■

ТРЕБА ЛИ ГАСИТИ МОТОР АУТОМОБИЛА ТОКОМ САОБРАЋАЈНЕ ГУЖВЕ?

Више горива потроши се док аутомобил стоји два минута и мотор ради него ако се мотор искључи и поново упали. Гашење мотора током дужег стајања није само исплативије, већ и боље за околину ■

ОДАБЕРИ

За снимање у кући

Alesis Podcasting Kit

Podcasting Kit је нови уређај куће „Alesis" и испуниће сан свих оних који су маштали да постану мајстори звука за микс-пултом, да снимају разне звуке и да их по сопственој жељи мешају и обликују у одређени запис, баш како то раде стручњаци.
Мали али моћан уређај, спакован у четвртасту торбу, садржи све што је потребно за мајсторисање звуком – осмоканални миксер звука који се USB прикључком или Firewire укључује у PC или „Macintosh" рачунар, снажни микрофон, слушалице доброг пријема.
Руковање овим уређајем веома је једноставно. Кад се одабрани звуци, гласови и музика сниме, мешачем звука могу да се уклапају и подешавају по жељеном редоследу и јачини да би у рачунарском програму остали записани за преслушавање или били послати на Интернет као јединствен начин приказивања. Дакле, Podcasting Kit прави је мали музички студио за кућну употребу.
Цена по којој се продаје износи око **375 евра.**
Ко жели више да сазна о начину коришћења и могућностима уређаја, адреса: **www.alesis.com** садржи додатне, опширније податке ■

На правом путу

Mio H610

За најбољег друга на дугим путовањима становници Старог континента већ су прогласили мали дигитални уређај Mio H610. Кажу да се с њим нико не може изгубити и поред њега никада није досадно.
Величине шпила карата, Mio H610 заиста је поуздан водич на путу који у електронском облику садржи саобраћајне мапе 24 европске земље и захваљујући GPS технологији за трен ока нађе пут до сваког траженог одредишта које јасно покаже на малом екрану. Али, Mio H610 има и SD картицу па је уједно и аудио и видео плејер.
Са овим дигиталним водичем возач не само да неће да залута већ ће моћи да прекрати и време путовања слушајући музику или гледајући филмове чак пуних 18 сати, колико траје батерија пуњача.
Цена за Mio H610 нешто је виша од **300 евра.**
Све особености овог уређаја могу да се разгледају на адреси: **www.miogps.com**

Распеване рукавице

O'Neill H3 Fat Controller Gloves

На скијалиштима широм света ове зиме многи смучари носили су рукавице O'Neill H3 Fat Controller Gloves.
Иако познаваоцима спортске опреме назив не указује на познатог произвођача, у питању и нису само рукавице које штите руке од хладноће већ јединствен музички плејер и радио-пријемник.
Бежична технологија овог iPod уређаја је неприметна јер је уткана испод водоотпорног преплетаја влакана рукавице, а ипак одашиље јасан звук. И без слушалица на ушима, које умањују пажњу, скијаш може да слуша музику или омиљени радио-програм и да ужива на стази.
Овај музички плејер и радио-пријемник смештен у скијашким рукавицама O'Niell H3 Fat Controller Gloves може да се купи по цени од око **150 евра.**
Више података о „распеваним рукавицама" налази се на адреси:
www.gadgetcandy.com

УЖИВАЊЕ

Буђење!

Sonic Alarm

На тржишту се појавила нова дигитална играчка за забаву. Названа је Sonic Alarm и има препознатљив облик бомбе.
О забави којој је намењена не треба расправљати, јер „соник аларм", баш како и име казује, ствара продоран звук који буди и из најдубљег сна. А то се догоди сваки пут после 20 секунди кад се подигне и ослободи „игла" детонатора.
Само опасног изгледа, овај аларм бомба продаје се по цени од око **15 евра.**
Можете га видети на адреси:
www.iwantoneofthose.com

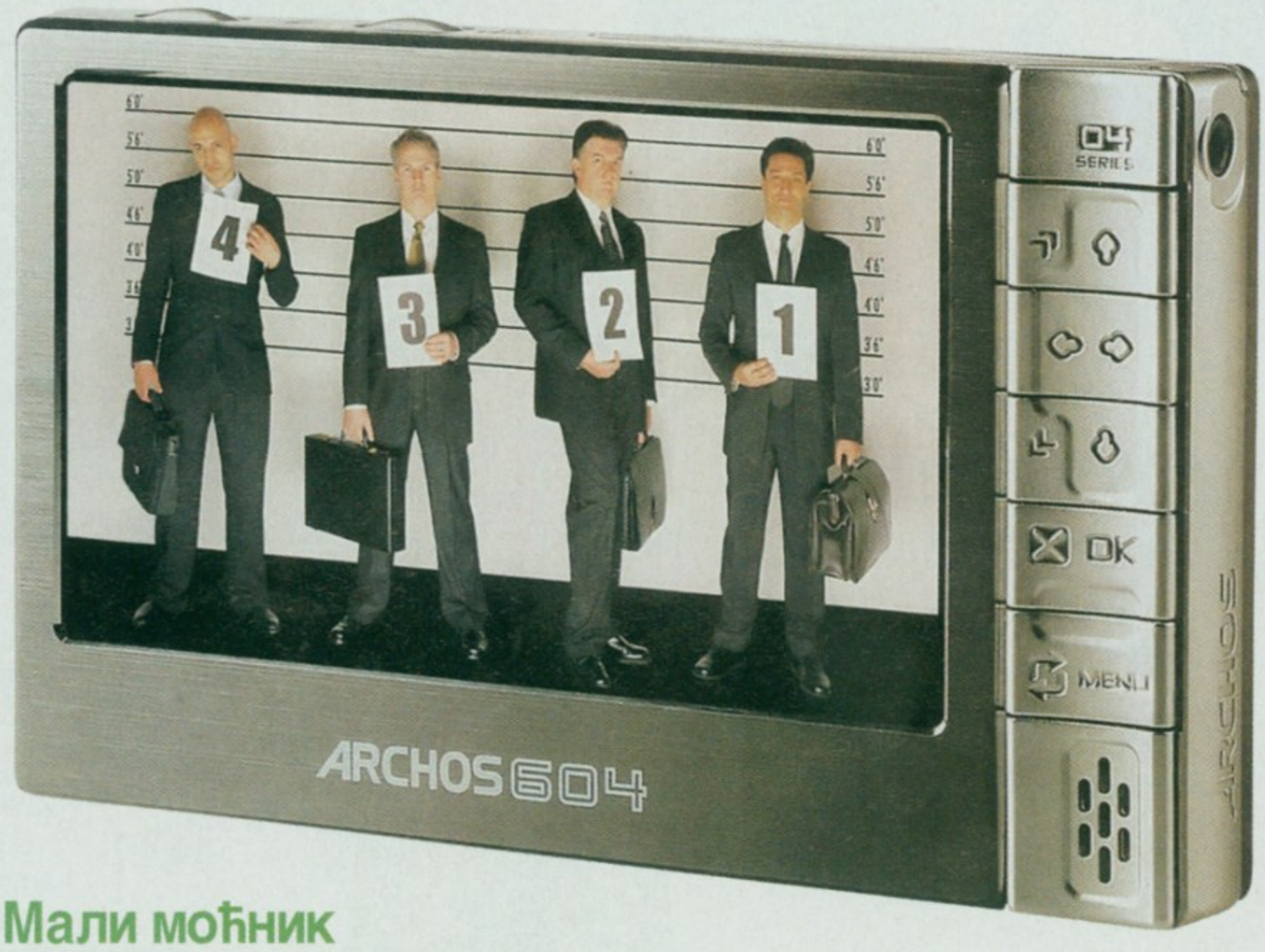

Мали моћник

Archos 604 Wi-Fi

Стручњаци куће „Archos" с правом су поносни на свој нови изум, медија плејер Archos 604 Wi-Fi, јер је за сада најсавршенији међу уређајима исте намене.
Једноставан за руковање, с дугмићима за управљање поред екрана у боји од 11 центиметара, Archos 604 има меморију од 30 гигабајта и Wi-Fi технологију што уређају даје велике могућности. Тако у њега може да се ускладишти, рецимо, 85 филмова, 300.000 фотографија или 15.000 музичких записа.
Наравно, ту су и прелиставања web страница, приступ сателитским телевизијским и радио-програмима, подршка за VCR и DVD плејер.
Мали моћни уређај продаје се по цени од око **675 евра.**
На адреси произвођача: www.archos.com моделу 604 посвећено је много пажње и приказан је уз бројна објашњења ■

Звук који разбија

Denon S-81DAB

S-81DAB назив је малог дигиталног стерео-система који је изашао из куће „Denon". Чини га CD плејер, два двосмерна звучника од 50 вати и даљински управљач.
Наизглед скроман, овај мали систем право је чудо које обезбеђује савршен и снажан звук за више формата. S-81DAB потпуно је усаглашен iPod с подршком за MP3 и WMA, FM/AM и DAB радио.
Иако S-81DAB заиста омогућава озвучење готово свих дигиталних уређаја, има једнуману. Цена од око **900 евра** по којој се продаје, није занемарљива.
Ипак, овај уређај свакако треба погледати на адреси:
www.denon.co.uk

С. Делибашић

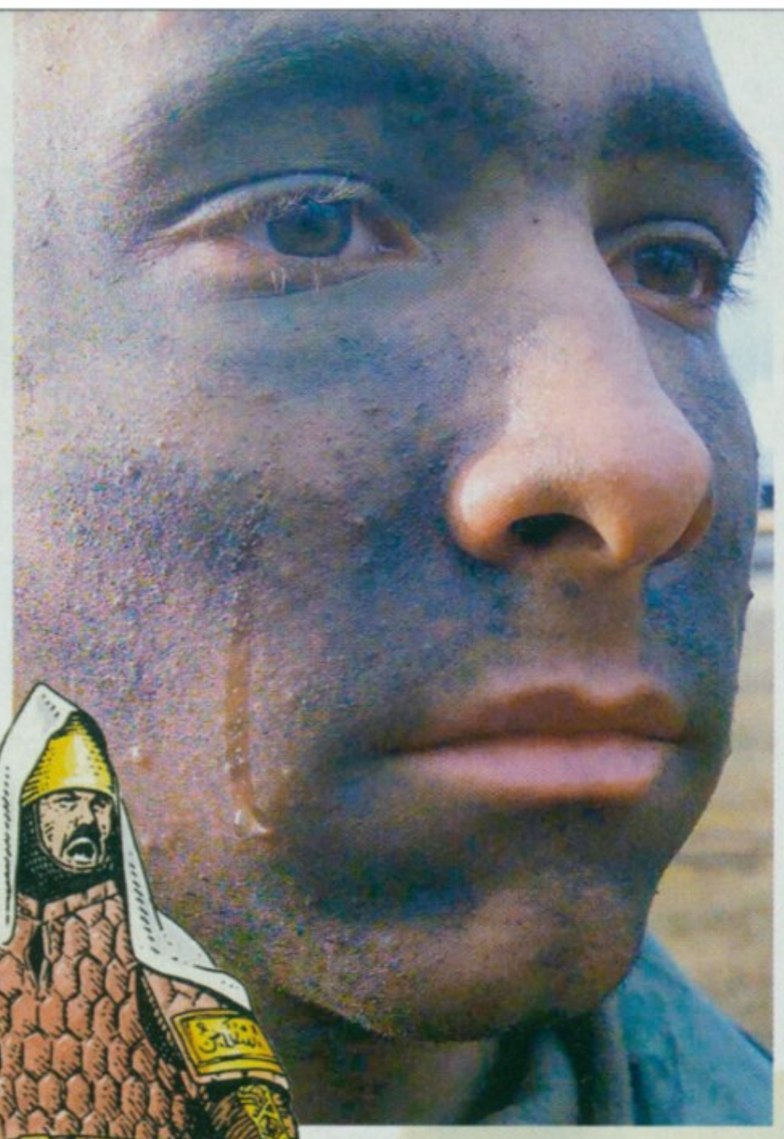

НЕ ОСТАВЉАЈ МЕ САМОГ!

Се викам Ања Панзова, имам 11,5 години и сум од Скопје, Македонија. Се надевам дека ке можете да го преведете писмово затоа што нема големи разлики во зборовите. Редовно ве читам и морам да ве пофалам дека имате многу интересни содржини. Сакам да ве замолам да напишете нешто за куческата раса маламут од Аљаска. Многу поздрави од Македонија.

НЕУСТРАШИВИ САЛАДИН

Молим вас да напишете нешто о Саладину. Поздрав!

ДЕМИР МУЈЕВИЋ

Саладин (1138–1193) био је муслимански војсковођа, а касније египатски и сиријски султан, оснивач династије Ајубида. Историја га памти као човека који је преотео Јерусалим од крсташа. Саладин је био Курд, рођен у Тикриту, на тлу данашњег Ирана, а његово право име било је Сала ад-Дин Јусуф. Већ у четрнаестој години придружио се члановима своје породице који су били у служби сиријског владара Нуредина. Између 1164. и 1169. године истакао се у борбама против крсташа у Египту. Схватио је какву има моћ и одлучио да сиријском владару ускрати послушност. Поставши командант сиријске војске и египатски везир, Саладин је ујединио Египат, већи део Сирије и горњу Месопотамију. После смрти сиријског владара 1174. године, прогласио се султаном Сирије и Египта. Успео је да придобије војске оближњих земаља и кренуо у напад на крсташе. Године 1187. напао је Јерусалим, у то време престоницу Светог римског царства (1099–1291). Ипак, 1192. године склопио је својеврсни мировни споразум са енглеским краљем Ричардом I Лављим Срцем; договор је омогућавао крсташима да поново оснују своје Свето римско царство на палестинско-сиријској обали, али је Јерусалим остао исламски. Саладин је умро у Дамаску 4. марта 1193. године после кратке болести. Имао је педесет пет година ■

КО НЕ ПЛАЧЕ?

Зовем се Магдалена Мијатовић и желела бих да ми одговорите зашто мушкарци не плачу.

МАГДАЛЕНА
makonjnas@yahoo.com

Драга Магдалена,
Ко ти је казао да мушкарци не плачу? Па, и мушкарци су људска бића, дакле, имају осећања! Понекад веома бурна тако да тешко задржавају сузе. Додуше, будући да од давнина влада уверење да су мушкарци припадници „јачег пола", неки се заиста труде да то покажу тако што и у најтужнијим приликама остају сувих очију. Устежу се од плакања и онда кад би најрадије заплакали. Јер, док су још дечаци, старији им често говоре: „Не плачи као нека девојчица! Ти си мушко!" Зато кад постану мушкарци не плачу, тачније – не воле да буду виђени како плачу. Од силног устезања неки (не сви) дечаци временом постану „отпорни на сузе". Има и оних који не хају ни за каква предубеђења о плакању, па плачу кад су тужни. Или весели: роне сузе радоснице. Можда имају у виду изреку Душка Радовића која каже: „Плачи, то је здраво" ■

НАЈБРЖИ ЛЕТАЧИ

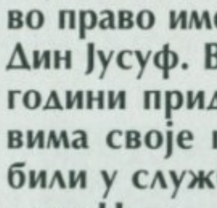

Мене занима које су птице најбржи летачи.

САЊА
Смедерево

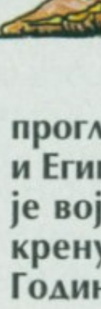

Арктичка ласта у време сеобе птица превали готово двадесет хиљада километара! И чиопе свакодневно преваљују велике раздаљине, понекад чак и хиљаду километара. Кад им се излегу младунци, сенице свакодневно прелете и стотинак километара у потрази за храном. Али, кад је о брзини летења реч, сиви соко обрушава се на плен брзином од безмало три стотине километара на час. Чиопе лете брзином од две стотине километара на час, препелице деведесет, а грлице око седамдесет километара на час ■

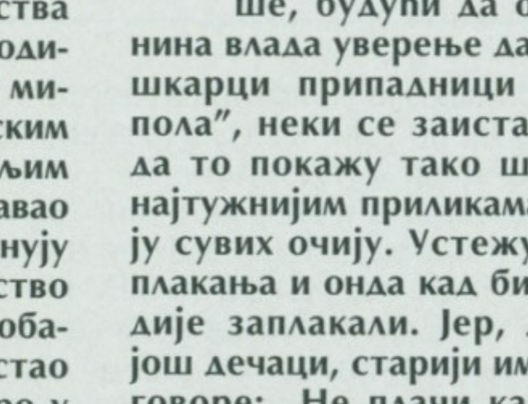

Постоје две заблуде о псима расе маламут. Иако се верује да никада не лају, то је само делимично тачно јер они лају, али заиста веома ретко. Оглашавају се гласовима који више подсећају на говор него лавеж. Ко је гледао „Ратове звезда" сећа се Чубаке – лика коме је глас „позајмио" Индијана, маламут Џорџа Лукаса, редитеља ове чувене трилогије, а сада и филмског серијала у (за сада) шест наставака.

Многи такође погрешно тврде да у венама овог пса тече вучја крв. Маламут води порекло од паса Малемут племена из западних делова Аљаске и сматра се једном од најстаријих раса. Због јаке грађе, дуге и оштре длаке и облика њушке не упоређује се случајно с вуком или другом расом – сибирским хаскијем. Свако ко се нађе у недоумици, треба да зна да је маламут крупнији од хаскија и, сем уколико није у питању нека генетска грешка, има очи боје бадема, а не плаве.

Неки људи сматрају да је овај пас за вучу саоница глуп, што је можда и највећа заблуда. Маламут је изузетно паметан, а уколико одбија да послуша команду или да пристане на дресуру, то само значи да му је досадно да се враћа на нешто што је одмах схватио и научио и не жели то да понавља сто пута. Зато је важно да се маламут учи навикама док је сасвим мали и да тачно зна ко је у кући „вођа чопора" према коме ће потом имати изузетно поштовање.

Овај пас тежак око четрдесет килограма и висок између 58 и 64 центиметра, навикнут да живи у чопору, обожава друштво и због тога не треба да буде сам. Наклоњен је свим члановима породице, али воли да се „додворава" и људима који (му) дођу у посету. То значи да лако може да се догоди и да пусти лопова да уђе у кућу јер то је његова права, мирољубива природа. Само тешком муком може да се дресира као пас чувар. Обожава децу, воли да нечим стално буде заокупљен, тих је, изузетно је чист (само два пута годишње мења длаку), али не треба заборавити да зна да буде и веома тврдоглав ■

НОВО ПИСМО ИЗ ПАРИЗА

ТАШНА КОЈА ГОВОРИ

Произвођач скупе (и добре) „кожне галантерије" Луј Витон избацио је нови производ – популарну „крмачу". Ко не зна: то су велике, шарене, пластичне торбе погодне за шверц и „понуде" из завичаја. Тегле их милиони житеља Кине и, да кажемо, земаља које су некада припадале несврстанима или источном блоку.

У кожној верзији Луја Витона „крмача" кошта три хиљаде евра. Зове се „исток-запад".

Поседовање „ајтема" са ознаком LV одражава припадност вишем сталежу или жељу да се истом припада. То је марка чији су „лажњаци" најпродаванији у свету. Нема земље у којој се на плочницима или пијацама не ваљају Витонови дивљаци.

Коју нам поруку шаљу дизајнери Луја Витона? Оно што је симбол јада и чемера постаје симбол положаја. Да ли је то знак надмоћности или саосећања, социјалног освешћивања или спрдње, ироније, хипокризије? Можда би да саопште: разумемо ми вас, али разумите и ви нас.

Пошто ми је на „крмачу Луја Витона" указала пријатељица код које сам била у Паризу, упутиле смо се у њихову нову продавницу на Јелисејским пољима. То је један хангар са спратом и атмосфером железничке станице у шпицу сезоне – неописива ужурбаност и гужва. Водим унутрашњи дијалог: *Зашто људи чезну да личе једни на друге и још плаћају за то, и то много* (цена ташни броји се хиљадама евра)? *Ради лакше комуникације, глупачо! Исте ташнице – заједнички језик.* Добро, идемо даље. „Крмача" стоји, нисмо видели да је неко купује па да поразговарамо о мотивима, можда се није још примила... Кад смо већ ту, хајде да пипнемо неки од ових предмета пожуде. Али, продавци су заузети. Сви имају „клијенте". После дужег молакања, падања на колена и цвиљења и ми постајемо „клијенти". Тражимо да нам покажу беж ташну која недостижно стоји на полици. – *Мислите на Алму?* – пита службеница „клијент сервиса". Шта је сад ово? Хватамо за гушу с муком ухваћену продавачицу и она нам објасни оно што ваљда само ми у тој кошници нисмо знали – свака ташна има име, годину рођења, карактер и темперамент! Као да су кућни љубимци или рођаци. Пренеражена, те ноћи сањала сам како су све ташнице ноћу оживеле и како је у једном страшном окршају *Алма* појела *Венесу* (која има слабији карактер јер пати од синдрома стечене беспомоћности).

Исте ноћи сетила сам се једног случајног дружења кад су жене причале о неким ташнама на чију испоруку се чека неколико година, а коштају више од десет хиљада евра. Оне које су очекивале долазак нове ташне испољавале су узбуђење слично ишчекивању принове. Пошто сам исказала неразумевање за „поенту", речено ми је да су ови предмети показатељи: 1. партнерових осећања (воли ме и није му жао), 2. сопственог успеха (вредно радим и имам), 3. амбиције (ја сам озбиљан играч и са мном нема шале).

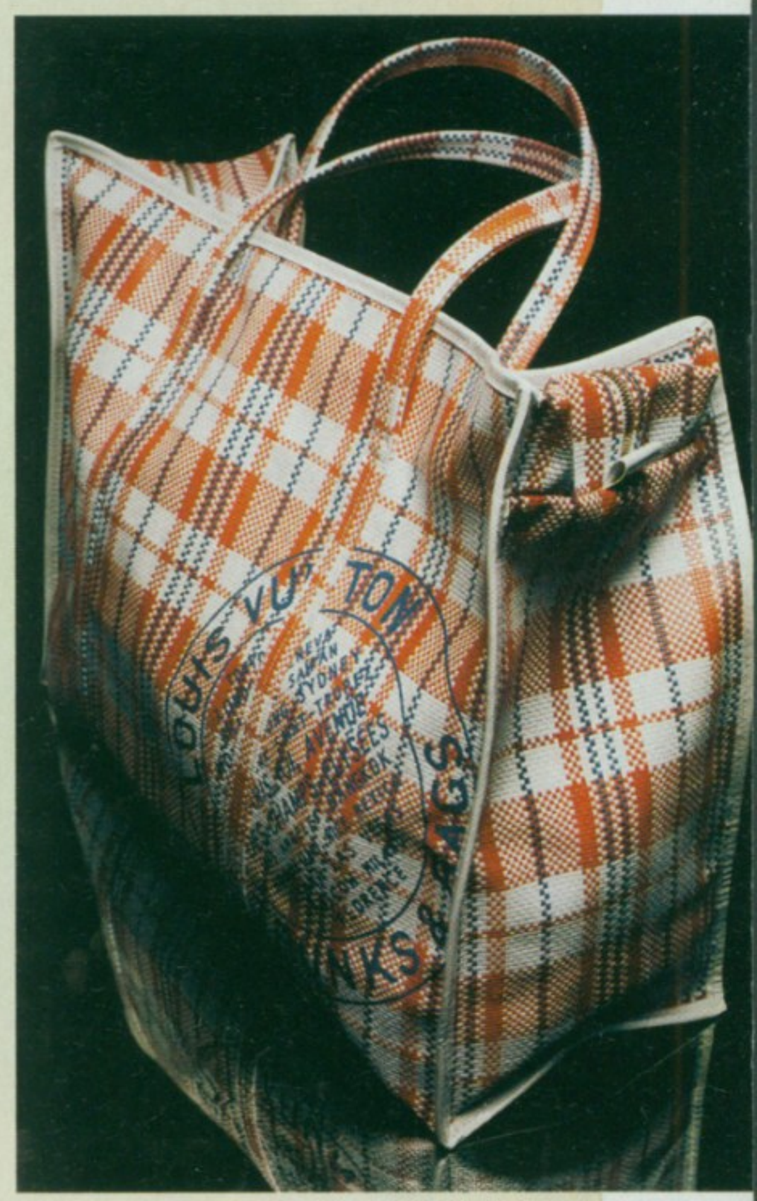

А да није показатељ величине вашег очаја, упитах се, можда с киселим грожђем у рукама ■

С. Лазаревић

PROGRAM ZA DECU namenjen je deci uzrasta od 4 do 12 godina.

Redovnim vežbanjem postiže se poboljšanje fizičkog i psihičkog zdravlja, povećava se produktivnost i samopouzdanje.
Deca kroz igru steknu znanja o osnovnim sportskim disciplinama. Sa sportom se usvajaju određeni principi međuljudskih odnosa koji su društveno priznati, prihvaćeni i cenjeni.
Program je osmišljen tako da deca nisu svesna da ozbiljno vežbaju - treniraju.

PROGRAM ZA ŽENE

Želja nam je da omogućimo majkama da se rekreiraju, smršaju, "zategnu", oblikuju, opuste, povećaju kondiciju, samopouzdanje i raspoloženje umesto da čekaju svoju decu dok završe trening ili nervozno jure da završe još jednu obavezu.

90435

Milenka Vesnića 3, Dedinje, tel: 011 266 81 33
Web: www.stibo.co.yu, Mail: office@stibo.co.yu

MONEY, MONEY

I work all night, I work all day,
to pay the bills I have to pay
Ain't it sad
And still there never seems to
be a single penny left for me
That's too bad
In my dreams I have a plan
If I got me a wealthy man
I wouldn't have to work at all,
I'd fool around and have a
ball...

Money, money, money
Must be funny
In the rich mans world
Money, money, money
Always sunny
In the rich mans world
Aha-ahaa
All the things I could do
If I had a little money
It's a rich mans world

A man like that is hard to find
but I cant get him off my mind
Ain't it sad
And if he happens to be free I
bet he wouldn't fancy me
That's too bad
So I must leave, I'll have to go
To Las Vegas or Monaco
And win a fortune in a game,
my life will never be the same...

Money, money, money.....

ПАРЕ, ПАРЕ

Радим целу ноћ, радим цео
дан да плаћим рачуне које
морам да плаћим
Није ли то тужно
И даље се чини као да ми ни
динар не претекне
Лоше је то
У сновима сковала сам план
Уколико нађем богаташа
Нећу морати више да
радим, проводићу се и
глупирати...

Паре, паре, паре
Мора да је занимљиво
У свету богаташа
Паре, паре, паре,
Увек је сунчано
У свету богаташа,
Аха, ахааа
Сваша бих могла да
учиним
Кад бих имала нешто пара
У свету богаташа

Таквог човека тешко је
наћи, али не могу да га
избацим из главе
Зар то није тужно
Чак и кад би био слободан,
кладим се да му се не бих
дошала
Грозно је то
Зато морам да кренем,
морам да идем
У Лас Вегас или Монако
Кад зарадим богатство на
играма на срећу, живот ми
никада више неће бити
исти

Паре, паре, паре...

АДБА

АДБА У 370 МИЛИОНА ПРИМЕРАКА

примерака. Група коју су чинили Ани-Фрида, Бјорн, Бени и Агнета започела је легендарну каријеру победом на Евровизијском такмичењу (данас – Еуросонг) 1974. године песмом „Ватерло" (те године у Брајтону тадашњу Југославију заступала је „Корни група" с песмом „Генерација 42"). Иако члановима групе „Аба" многи нуде могућност (читај – велике паре) да се поново окупе и сниме нове песме, они за сада то упорно одбијају. Без обзира на то што их већ четврт века нема на сцени, њихови хитови и данас су омиљени ■

Можеш ли да објавиш текст песме „Money, money" моје омиљене, иначе легендарне групе „Аба"?

МОМЧИЛО СЕВИЋ
Врчин

Шведска поп група „Аба" и даље је једна од најпознатијих у свету иако су, после једне деценије успешног рада, званично престали да наступају 1982. године. Верује се да су њихове плоче (сада су то „носачи звука") продате у више од триста седамдесет милиона

Забавникове логичке загонетке

РЕШЕЊА

1. ОД ЧЕТИРИ ПЕТ

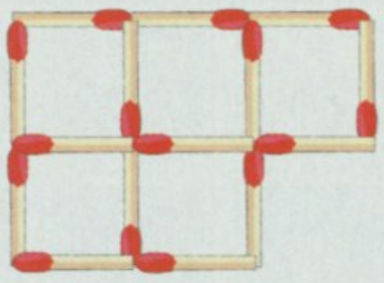

2. ТАБЛА И БРОЈЕВИ

Полазећи од последњег услова у задатку закључујемо да прва два броја нису 6 и 8 јер је њихова половина 7, а то не може бити збир два парна броја, па су зато прва два броја 4 и 8. Осам не може бити први број, јер су, према другој тврдњи у задатку, први и последњи исти. Такође, број 8 не може као сабирак бити у половини броја 12, те је исписани број 4824 ■

3. ОСАМ КУГЛИЦА

1. потез: куглице 6 и 7 преместите на слободна места;
2. потез: куглице 3 и 4 на места 6 и 7;
3. потез: куглице 7 и 1 на места 3 и 4;
4. потез: куглице 4 и 8 између куглица 6 и 2 ■

4. НАСЛЕДСТВО И ТЕСТАМЕНТ

Урош је добио 7500, Милош 15.000, а Петар 30.000 долара ■

5. БРОЈ КВАДРАТА

Број квадрата је 39 ■

6. ПОПУНИТЕ ТАБЕЛУ!

6	x	5	+	11	=	41
+		-		+		-
4	+	1	x	4	=	20
-		:		-		-
7	:	1	+	9	=	16
=		=		=		=
3	-	4	+	6	=	5

7. РАСПОДЕЛА

Из бурета А напуните буре В, затим из В напуните до врха буре С. Потом воду из бурета С преспите у буре А, затим садржај из В преспите у С. Сада из А напуните до врха буре В, потом из В долијте до врха буре С, па садржај бурета С преспите у А. Имамо да се у буради А и В налази по 4 литра воде ■

8. ШАХОВСКИ ТУРНИР

Нека је x број свих учесника турнира, а y број учесника који су одиграли све партије. Тада су они одиграли y(y - 1)/2 партија. Овај број једнак је разлици укупног броја одиграних партија (75) и броја партија у којима су играли Иван и Милан (8 + 1) ако Иван и Милан нису играли међусобно, или 8 ако су играли међусобно. Тада је y(y - 1)/2 = 75 - 9, или y(y - 1)/2 = 75 - 8, односно, y(y - 1) = 132 или y(y - 1) = 134. Како се 134 не може приказати као производ два цела узастопна броја, а тиме и претпоставка да су Иван и Милан играли међусобно. Зато можемо да закључимо да је y = 12, да је учествовало укупно 14 играча и да Иван и Милан нису играли међусобно ■

9. ГОСПОДИН СРЕТА

Три стола имају 3 ноге и 7 столова 4 ноге ■

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Ћир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941);год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941;1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник (Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

УКРШТЕНИЦА

АЛУ, Фокс, Хелсинки, осмина, л, Но, Псков, Ето, кока, норма, он ■

СЛАГАЉКА

Кортни (Кендис, Моника, Шарлиз, Тејтум, Винона, Хилари) ■

ЧАУРА

Г(лав)а

ВЕЛИКА УКРШТЕНИЦА

Име, уч, моруна, долар, Лесото, ВР, грб, она, ан, Волфганг Амадеус Моцарт, сир, форма, астроном, р, тт, Кирка, Рим, опт, тона, у, Дару, сликар, Чока, ај, портали, Ена, одеротина, „Отмица из Сарајa", Иријан ■

ПРЕВОД НА СРПСКИ

1. Рио де Жанеиро, 2. Буенос Ајрес, 3. Гренланд, 4. Либерија, 5. Владивосток, 6. Копенхаген, 7. Аргентина, 8. Исланд, 9. Монтевидео, 10. Лајпциг ■

АНАГРАМ

Златна рибица

СЛОВНИ РЕБУС

Испредање (испред „А", „ЊЕ") ■

С. Б.

ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК **БРОЈ 2871**

YU ISSN 0032-339X
Први број „Политикиног Забавника" изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић
Заменик генералног директора Јоахим Цаумзегел
Директор Матијас Вајмер
Главни и одговорни уредник Зефирино Граси
Издаје ПОЛИТИКА Магазини ДОО
Штампа ПОЛИТИКА АД
Графички уредник Горан Војиновић
Редакција Слободанка Делибашић, Јасна Лукић, Петар Милатовић, Мирјана Огњановић, Јова Радовановић, Весна Ракић, Весна Софреновић
Техничка редакција Бранислав Вукомановић, Зорица Милошевић, Јелена Попадић, Митра Тиљев
Секретаријат Зорица Филиповић
Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" *Македонска 29, 11001 Београд, П. фах 124*
Телефони секретаријат 330-1452; 330-1456; техничка редакција 330-1454; централа 3373-111; претплата 330-1617
Огласни сектор Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.
6 месеци 2.317,00 дин.
Текући рачун код Комерцијалне банке АД Београд: 205-97096-91
Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK АД Београд је: 265-1100310005857-35
Претплату слати уз обавезну назнаку: *ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".*
Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. *Полугодишња/авионом*: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR
(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM MAIN DE, SWIFT-BIC: DEUTDEFF
Korisnička banka: 100 9363029 0000
RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd
SWIFT CODE: RZBJCSBG
Korisnik: CS73265100000002543779
POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II COMMERZBANK AG, Frankfurt am Main, Germany SWIFT CODE: COBADEFF
Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA AD, Beograd, Sv. Save 14
Serbia
SWIFT - BIC: KOBBCSBG
Korisnik: CS73205002000984500033
POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd
Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:
Претплата на лист Забавник
Копију уплате и адресу послати на:
ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines – 11000 Београд,
Булевар деспота Стефана 24/I,
Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

НАСЛОВНА СТРАНА
ГЕРИ ЛАРСОН

Mobimania 4621

KORISNIČKI CALL CENTAR (10-16h) 011 3971 545

mt:s telenor

NOVO! SMS Kontakt centar : Pošaljite nam vaše komentare, pitanja i želje sms-om na 4634. Cena 5 din+pdv.

Besplatan sadržaj

Svako ko poruči bilo koji sadržaj na 4621,dobiće na poklon HIT MMS sadržaj sledećeg meseca.

MELODIJE
MP3, REAL AUDIO, POLIFONE, MONOFONE

HITOVI

6049 Mrgude-Slavica Ćukteras
6050 Poludela-Tanja Savić
2217 Kolo Vlaško - Tradicionalne
6052 Sve je na prodaju-Saša Matić
2670 Blizanci - Laki
2611 Amadeus - 100 posto
6001 Ana Nikolić - Romale Romali
6029 Tina - Kabrio porše
6025 Flamingosi - Lumperaj
6024 Hriste Bože - Tema iz Kosovskog boja
2672 PussyCat Dolls - Buttons
2562 The Black Eyed Peas - My Humps
6027 Goga - Gaćice
2089 Bože pravde - Himna
2569 Sergej Cetković - Pogledi u tami
2305 Tradicionalna - Sprem te se četnici
2050 Muzika iz filma - Otpisani
2535 Viki Miljković - Mahinalno
6047 Indy-Bato bre
6053 Svejedno-Ana Kokić
6000 Flamingosi - Ludi Letnji Ples
2674 Beyonce - Deja Vu
2675 Madonna - Jump
2624 Madonna - Sorry
2676 Lily Allen - LDN
2612 Funky G - U tvojim kolima
2616 Saša Matić - Ruzmarin
2564 Muzika iz filma - Nesanica
2653 Elena Risteska - Ninana
6003 Amadeus - Lažu te

ZABAVNA

2651 Hari Mata Hari ' Lejla
6023 Željko J.- Zovi me nekad kada si sama
2601 Đogani - Jagode sa šlagom
2530 Đogani - Čekaj me kod kolima
2630 Funky G - Ponovo
2573 Dado Glišić - Sto bespuća
2529 Amadeus Band - Mesec dana
2385 Tijana Dapčević - Ona to zna
2634 Dado Glišić - Dišem al nisam živ
6028 Luis - Opa opa
2527 Trubači sa Guče - Lane moje
2607 Željko Joksimović - Michelle
2605 Željko Joksimović - Crnokosa
2512 Tijana Dapčević - Sve je isto ...
2617 Amadeus - Lažu te
6055 Luis - Slike u oku

TRADICIONALNE

2286 Marš na Drinu - Tradicionalna
2090 Hej sloveni - Himna
2216 Kolo Užičko - Tradicionalne
2410 Jos ne sviće rujna zora - Tradicionalna
2287 Moravac - Tradicionalna
2256 Zajdi zajdi - Tradicionalne
2252 Makedonsko devojče - Tradicionalne
2255 Tamo daleko - Tradicionalne

NARODNA

6042 Stoja - Od splava do splava
2534 Seka Aleksić - Dođi i uzmi me
2627 Stevan Anđelković - Blesava
2638 Sinan Sakić - Umreću s osmehom
2655 Tina - Zaljubljena
2610 Mina - Muziku pojačaj
2615 Milica Todorović - Uporedi me
2625 Milica Todorović - Reci ja
2452 Tina Ivanović - Bunda od nerca
2620 Mile Kitić - Luda devojko
2590 Aco Pejović - Taksi
2641 Blizanci - Jednom Pokidano
2631 Jovana Pajić - Bmw
2515 Tanja Savić - Tako mlada
2589 Aco Pejović - Opušteno
2411 Darko Filipović - Ona, ona
2664 Nikola Rokvić - Oprosti mojoj mladosti
6045 Tanja Savić - Minut ljubavi
6039 Indira Radić - Bio si mi sve
6018 Marko Bulat - Laž
6016 Jovana Pajić - Tako sam htela
2518 Slavica Ćukteraš - Prevari me
6048 Ista nam je tuga-Mira Škorić
6051 Povredi me-Nikola Rokvić

STRANA

2678 Fergie - London Bridge
2541 Black eyed peas - Don't phunk with my heart
2679 Robbie Williams - Love Light
2481 Gwen Stefani Feat. Eve - Rich Girl
2538 Gwen Stefani - Hollaback Girl
2540 Black eyed peas - Don't Lie
2061 Anastacia - Left Outside Alone
2680 Paris Hilton - Nothing in this World
2681 Beyonce - Ring the alarm
2682 Justin timberlake - Sexy Back
2533 Eminem - Ass like that
2062 Beyounce - Crazy
2060 50 Cent - In Da Club
2465 50 Cent - Candy shop
2571 Madonna - Hung up
2064 Britney Spears - Toxic
2678 Fergie - London Bridge
2673 RHCP - Dani California
2507 The Chemical Brothers - Galvanize

FILMSKA

2057 Sex i grad - Muzika iz serije
2055 James Bond 007 - Muzika iz filma
2459 TV Dnevnik
2568 Bolji život - Muzika iz filma
2049 Floyd - Muzika iz filma
2460 Noblice - Reklama
2456 Ko to tamo peva
2458 Smogovci - Muzika iz serije
2288 Na morskome plavom žalu
2098 South park
2054 Kum - Muzika iz filma

Ako želiš melodiju pod brojem 6025 pošalji:
Za **MP3** pošalji **MP 6025** na 4621; Za **POLIFONU MELODIJU** pošalji **P 6025** u SMS poruci na 4621;
Za **REAL AUDIO** pošalji **AMR 6025** na 4621; Za **MONOFONU MELODIJU** za nokia i samsung pošalji **MN 6025**, za siemens pošalji **MS 6025**, za ericsson **ME 6025** na 4621.

EFEKTI
MP3, REAL AUDIO

ZVUCI ZA SMS PORUKE

9038 Mafijaška poruka
9013 Message, Message - ludačka poruka
7012 Policijska motorola
9009 Urlik zvono
9011 Prdež zvono
9014 Smeh zvono
9016 Poljubac Zvono
9017 Sudar
9019 WC Šolja

ZVUCI ŽIVOTINJA

9002 Delfin zvono
9003 Slon zvono
9004 Konj zvono
9005 Majmun zvono
9006 Kokoška zvono

FAZONI ZA ZVONO

9027 Techno BEBA
9044 Ludi hrčak
9001 Srećna beba zvono
9025 Veverice "vode ljubav"
9026 Veverica izjavljuje ljubav!
7002 Aljbansko zvonce
7004 GSM turbo folk hit
7008 Mali patuljak u zvučniku
7009 Orgazam
9008 Auto alarm
7013 Porno melodija

FAZONI IZ CRTANOG FILMA

9043 Food around the corner
7062 Ptica trkačica
7064 Brzi Gonzales
7016 Ima li ludaka u tvojoj porodici?
7017 Pera kojot genije
9029 Duško dugouško
9030 Monti Pajton
9031 Kuče Dragoljupče

FAZONI IZ FILMOVA

7001 Ajde da se drogiramo
7015 Balkanski špijun - Centrala
7019 Maratonci - Šta to radiš kume
7023 Ne spavaj mala moja - FLOYD
7026 Telefon 1 - Žikina dinastija
7025 Radovan III - Fenomenalno
7028 Tesna koža - Šojić na aparatu
7030 Jagodinka - Varljivo leto
9034 Zona Sumraka

ZEZANCIJE

7011 Oj svijetla majska zoro (prdeži)
9024 Pčela ZOOM ZOOM
9021 Balkanski špijun zez telefonom
9040 Slađa - Bosansko muvanje
9039 Luda krava
7038 Koštunica
7007 Zinem (parodija grupa Magazin)

Za **REAL AUDIO** pod brojem 9038 pošalji **AMR 9038** u sms poruci na 4621.
Za **MP3** pod brojem 9038 pošalji **MP 9038** u sms poruci na 4621.

VIDEO I ANIMACIJE

2039 CEĆA OOPS

2038 SAVRŠENA GUZA

2039 TRI BRAZILCA

2060 GLUPE RUSKINJE

2069 MUŠKO - ŽENSKE PRIČE

2031 SKOK U KADU

2042 ŠAMARANJE

2043 VB CRO - Sklisko je

2022 DELIJE BAKLJADA

1004 HER ŽIKA

2037 MADONA I FLAŠA

2025 RADIM KO CRNAC

2026 ĐOGANI FAN

1033 ŠOJIĆ NA TELEFONU

2000 PIJANI RUS

2103 MARADONA

2015 KENGUR SE IGRA:)

2066 KRZNENA LOPTICA

2013 PAS PEVA

2036 VOZAČ U MURIJI

2014 STRAH

2028 STRAŠAN PAD

Za **VIDEO KLIP** pod brojem 2039 pošalji **V 2039** u sms poruci na 4621

ANIMACIJE

1021

1028

1027

1022

1019

1017

1017

1031

1030

1032

1033

Za **ANIMACIJU** pod brojem 1021 pošalji **ANI 1021** u sms poruci na 4621

KOLOR SLIKE
POZADINE ZA MOBILNI

6024

2530

2531

2598

6028

6006

2557

6026

2456

2455

2534

2535

2599

6065

2617

2536

6045

2506

6052

6057

6095

6094

2559

2565

2605

6061

6058

1667

2615

2596

1653

1226

1267

2379

1236

6072

1642

1657

1531

1647

1654

1663

1631

1241

2465

2549

6087

6027

6029

2161

1189

1182

1177

1174

1207

1201

1199

Za **KOLOR SLIKE** pod brojem 6024 pošalji **SL 6024** u sms-u na 4621

JAVA IGRE, APLIKACIJE

HITOVI

3043

LJUBAVNE SMS PORUKE
Skinite zbirku 200 ljubavnih SMS poruka odjednom !
HIT!

3361

WIMBLEDON 2006
Najbolji tenis 10 vrsta udaraca, gomila protivnika i terena.
HIT!

3301

FUDBAL MENADŽER 2005
Najbolji menadžer za telefone. Svoj tim odvedite do pobede.
HIT!

IGRE

3335

3362

3007

3323

3307

3324

3363

3312

3317

DOMAĆE

3050

3051

3053

3044

3003

3005

3041

3042

3049

Za proveru da li tvoj telefon podržava JAVA igru ili aplikaciju, pošalji PROBA u sms-u na 4635
Da bi dobio **IGRU** ili **APLIKACIJU** 3043 pošalji **JAVA 3043** u sms poruci na 4621

MTS: Polifone i real audio melodije, kolor slike i animacije se naplaćuju sa 60 din+pdv; Monofone melodije sa 35 din+pdv; Video sa 75 din+pdv; MP3 sa 90din+pdv; JAVA: 150 din+pdv.
Telenor: Cena slanja sms poruke je 60 din+pdv za sve sadržaje. JAVA sadržaji se dodatno tarifiraju sa 110 din+pdv prilikom preuzimanja.

Za podešavanje GPRS-a pozovite korisnički centar:
Telenor: 9863, MTS: 789

Tarifiranje 0900: 30 DIN+PDV Poziv + svaki minut

92501

РЕКЛИ СУ

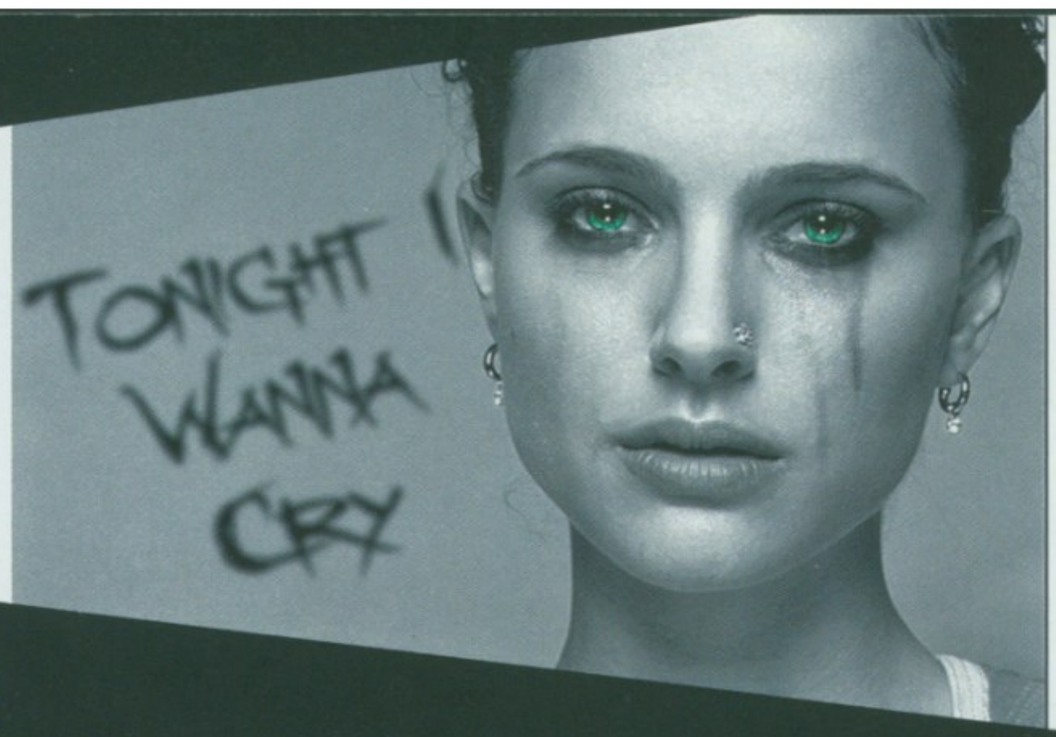

О СУЗАМА И ПЛАКАЊУ

МУДРИ СУ КРОКОДИЛИ КОЈИ ЛИЈУ СУЗЕ КАД БИ НАЈРАДИЈЕ НЕКОГ ПРОЖДРАЛИ.

Френсис Бејкон
енглески мислилац
(1561–1626)

КАД САМ УСАМЉЕН С МОЈИМ НОТАМА СРЦЕ МИ СНАЖНО ЛУПА, СУЗЕ ТЕКУ, А ОСЕЋАЊА ПОСТАЈУ НЕИЗДРЖЉИВА.

Ђузепе Верди
италијански композитор
(1813–1901)

КАД ТИ ЈЕ ТЕШКО ПЛАЧИ, АЛИ НЕКА ТВОЈЕ СУЗЕ НЕ ТЕКУ ПО ЗЕМЉИ ЈЕР БИ МОГЛЕ ДА ЈЕ УПРЉАЈУ.

Алжирска народна изрека

МУЗИКА БИ ТРЕБАЛО ДА ПАЛИ ВАТРУ У СРЦУ МУШКАРАЦА, А МАМИ СУЗЕ ИЗ ЖЕНСКИХ ОЧИЈУ.

Лудвиг ван Бетовен
немачки композитор
(1770–1827)

И МЕЂУ СУЗАМА КАО И МЕЂУ ЉУДИМА ИМА РАЗЛИКЕ.

Душко Радовић
српски књижевник
(1922–1986)

ПЛАЧ ЈЕ СЛАЂИ НЕГО ШТО СЕ МОЖЕ ЗАМИСЛИТИ.

Франческо Петрарка
италијански песник
(1304–1374)

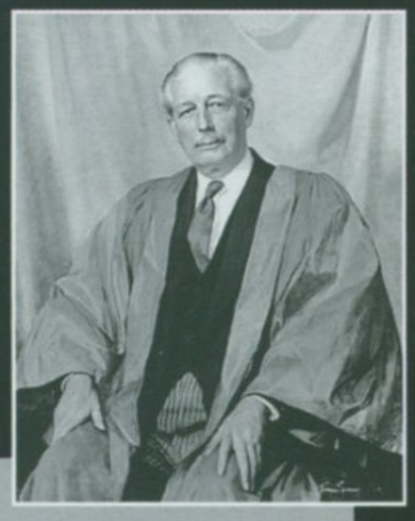

НЕМА ВАЈДЕ ОД ПЛАКАЊА НАД ПРОПАЛИМ ПОЛИТИЧКИМ САСТАНЦИМА.

Харолд Мекмилан
енглески политичар
(1894–1986)

НИЈЕ БИТНО ДА ЛИ ЗАИСТА ПЛАЧЕШ, НЕГО ДА ЛИ ПУБЛИКА МИСЛИ ДА ТИ СТВАРНО ПЛАЧЕШ.

Ингрид Бергман
шведска глумица
(1915–1982)

И СМЕХ И СУЗЕ ОДГОВОР СУ НА ИСЦРПЉЕНОСТ: МЕНИ ЈЕ СМЕХ ДРАЖИ БУДУЋИ ДА ПОСЛЕ СМЕЈАЊА НЕ ТРЕБА НИШТА ДА СЕ БРИШЕ И ЧИСТИ.

Курт Вонегат
амерички писац
(рођен 1922)

СЛАНА ВОДА ЈЕ ЛЕК ЗА СВЕ БЕЗ ОБЗИРА НА ТО ДА ЛИ ЈЕ ТО ЗНОЈ, МОРЕ ИЛИ СУЗЕ.

Карен Бликсен
данска књижевница
(1885–1962)

СУЗЕ КАПЉУ НА МОЈЕ СРЦЕ КАО ШТО КИША ПАДА НА ГРАД.

Пол Верлен, француски песник
(1844–1896)

И ПЛАЧ ЈЕ ВРСТА ЗАДОВОЉСТВА.

Овидије
римски песник,
(43. пре н. е–17)

ГАРФИЛД

GARFIELD GARFIELD GARFIELD GARFIELD

BY JIM DAVIS

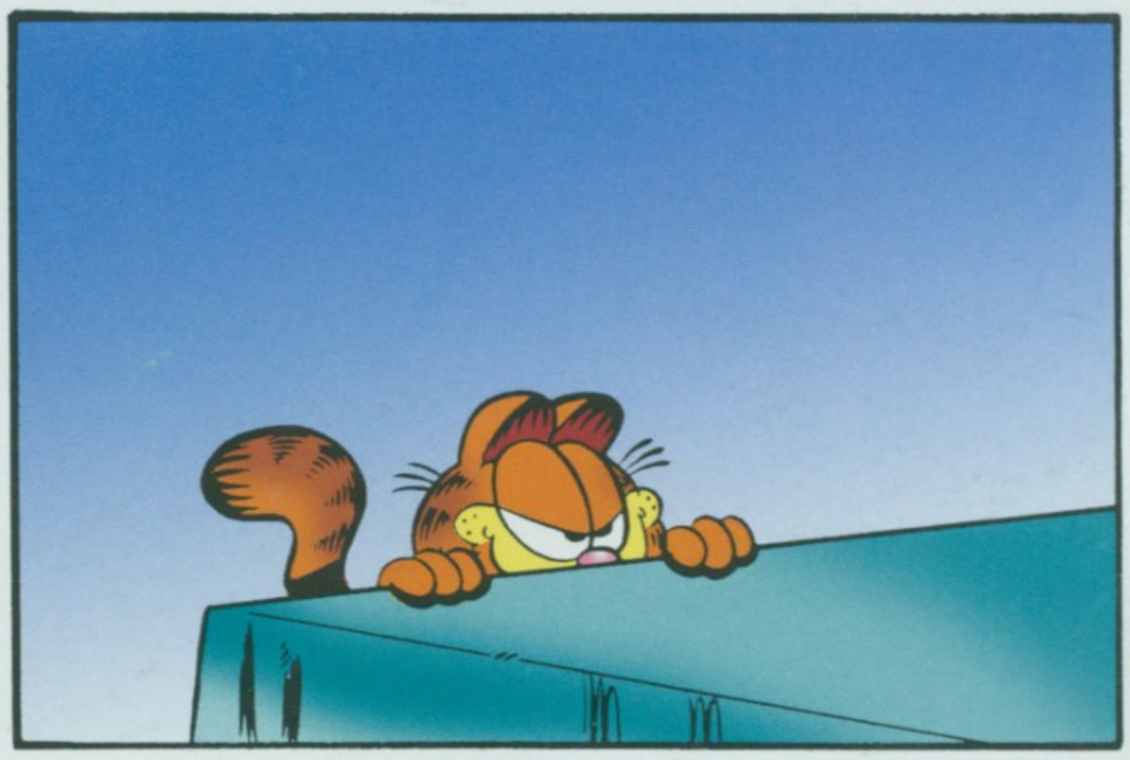

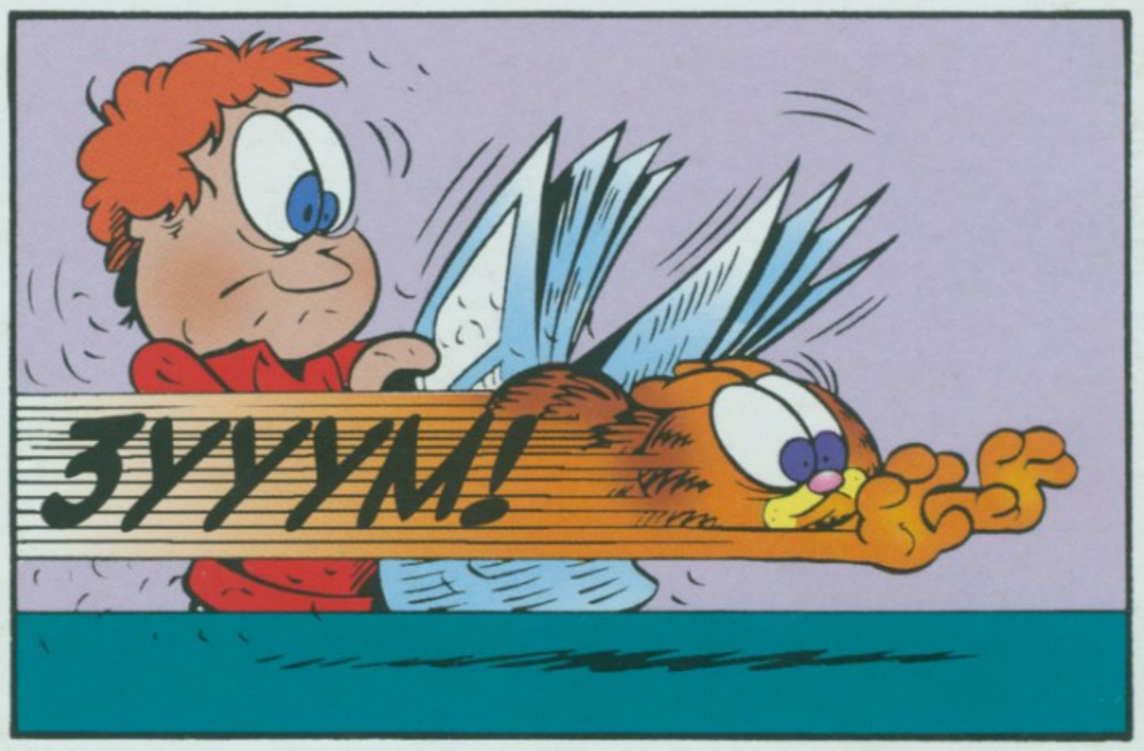

© 1994 United Feature Syndicate, Inc.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
16. 2. 2007.